

BAČKO KLASJE

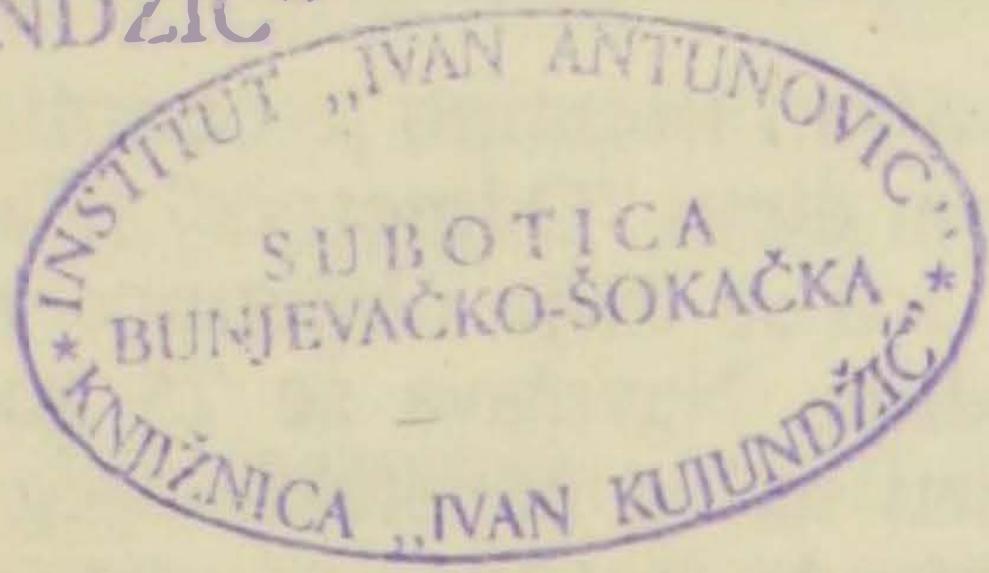
INSTITUT „IVAN ANTUNOVIĆ“

Br.: *br. 1/96* *ZP*

SUBOTICA

KNJIŽNICA „IVAN KUJUNDŽIĆ“

VJERSKO – INFORMATIVNI LIST

1989. GOD XIX br.53.

13000 dinara

DESET GODINA PRIREDBE "DANI KRUHA I RIJEČI"

USAĐIVATI EVANĐELJE U ŽIVOT NARODA

Evo već po deseti put se susrećemo na ovim susretima "Danima Kruha i Riječi", u sklopu proslave crkveno-narodnog običaja žetvenih svečanosti zvanih Dužijanica. Klasičan primjer inkulturacije Evanđelja u konkretni život, rad i kulturu jednog naroda, koji nam namriješe naši predci, a liturgijski ga oblikovao i ozakonio sjajne uspomene naš veliki svećenik Blaško Rajić. Od tada nam ovi dani služe da proučimo i osvijetlimo neke osobe ili događaje iz naše crkveno-narodne prošlosti, kako bi nam oni otkrili dubinu do koje je Evanđelje poslužilo i osvijetlilo dubine našeg narodnog bića, osmislilo njegovo postojanje, nadahnulo njegov rad i stvaralaštvo u prošlosti, da nam to bude nadahnuće za sadanji trenutak, te Evanđelje što dublje prodre u našu svakodnevnicu, da prožme naš rad i stvaranje, kako bi smo se, vjerni duhu i tradiciji našeg naroda, snalazili u vremenu u kojem živimo i uspostavljali dijalog s ljudima sa kojima živimo.

Takvo shvaćena inkulturacija ili bolje usađivanje Evanđelja i Crkve u jedan narod davna je baština sv. Solunske Braće Ćirila i Metoda, a nama je tu baštinu sačuvala i njegovala glagoljaška baština u Hrvatskom Primorju, Istri i Kvarnerskim otocima, a nama je ideje prenio naš veliki biskup Ivan Antunović, osobito u svojoj knjizi "Slavjan", ali i cijelim svojim stvaralačkim djelom, kako spisima, a još više životom.

Idejnu podlogu za ove dane služe nam obljetnice rođenja, smrti naših značajnih osobnosti, izlasci njihovih djela ili obljetnice nekih značajnih zbivanja. Kalendar nam ove godine doziva u svijest 250. obljetnicu od posvete zavjetne kapele sv. Roka u centru Subotice. Kamen temeljac te kapele postavio je 5. rujna 1738. god. o. Kapistran Kurimski, a ni godinu kasnije, 18. lipnja 1739. godine završenu kapelu blagoslovio je o. Gabriel Parvi. Ta je kapela postavljena na mjestu, gdje je pokopano trideset naših ljudi koji su bili žrtve Tökölyjevih kuruca. Početkom osamnaestog stoljeća poslije kuruckih upada Suboticu je nemilo pohodila kuga koja je prema podacima Matice krštenih iz 1787. god. (str. 145, 146.), odnijela preko 320 ljudskih života, a ispod je jedna ruka dodala: "I još mnogo dice". Gradska uprava odlučila je podići kapelu sv. Roku, zaštitniku od kuge i zavjetovalo se da će se dan sv. Roka slaviti kao blagdan i da će se toga dana držati post, koji se održava još i danas u Subotici i njezinoj okolini. Taj je jubilej zaslužio daleko veći publicitet i proslavu.

U vezi sa obljetnicom Francuske revolucije, žalost i mi bački Hrvati trebamo se sjetiti tragičnog lika Ignacija (fra Dominika) Martinovića, koji je oduševljen idejama koje su tamo nikle, pa je napustio najprije franjevački red, a kasnije i svećeništvo i postao vođom hrvatsko-ugarskih jakobinaca. Po njihovu slomu u Budimu je osuđen na smrt i pogubljen 20. svibnja 1795. godine. Još jedan od tragičnih plodova revolucije. Ovaj tragični lik naše crkveno-narodne

povijesti literalno je obradio biskup Ivan Antunović u svom djelu "Odmetnik" (Zagreb, 1875.).

Još se dvije obljetnice vezuju za ovu kalendarsku godinu. Navršava se 75 godina rođenja i 25 godina smrti našeg najistaknutijeg muzikologa, skladatelja i osnivača Instituta za crkvenu glazbu pri Katoličkom bogoslovnom fakultetu u Zagrebu, Albe Vidakovića. U trajanju ove godine proslavljeni su u ovom gradu "Glazbeni dani Albe Vidakovića" uz sudjelovanje članova spomenutog Instituta i orguljaša gotovo iz cijele zemlje, te uglednih predavača sa naših najistaknutijih ustanova, koji su u riječi i glazbi prikazali veliko djelo ovog našeg glazbenika i svećenika. Budući da veći dio ovdje prisutnoga slušateljstva, nije sudjelovao u tim proslavama, mi ćemo danas sa jednim referatom i nekoliko glazbenih točaka osvijetliti njegov lik.

Ove se godine navršava 20 godina od smrti drugog našeg sina, povjesničara, bibliografa, prevodioca i literata, te uglednog svećenika mons. Ivana Kujundžića. Njegovu uspomenu želimo oteti zaboravu jednim referatom i odlomcima iz njegovih proznih i poetskih djela.

"Dani Kruha i Riječi" nipošto ne žele biti komemorativne svečanosti. Ovi dani, svjesni da je "povijest učiteljica života" i da "ništa nova nema pod suncem", žele iz naše crkveno-narodne prošlosti sačuvati sve ono što je bilo pozitivno i na njemu graditi sadašnjost i time pripremati temelje budućnosti. Ono što u toj prošlosti nije bilo dobro, ne želimo ponavljati, dapače, truditi ćemo se izbjeći ako se ikako bude dalo. Sav ovaj trud, koji se ulaže u pripremi ovih dana, postaje nadahnuće za one koji pripremaju, a ovi dani, i za sve prisutne, a kada se objavi u tisku, i za sve one koji to čitaju, postaju izazov da i oni svoje talente stave u službu Crkve i Naroda.

Možda to nigdje nisam tako osjetio kao u Firenci, gdje se niz genijalnih stvaralaca praktično ne prenika, jer jedni nadahnjuju druge, a ovi opet one koji dolaze poslije njih.

To nam je upravo i želja; da daroviti ljudi prošlosti nadahnu naše pokoljenje, kako bismo bogatstvo duhovne kulture baštine sačuvali i umnožili.

To bogatstvo želimo ponuditi i ljudima drugih uvjerenja da i njih pozovemo na zajedničko služenje Narodu iz kojega smo potekli i tu može početi jedan istinski dijalog sa tim ljudima. Ova duhovna baština, iako je karakteristična za svaki pojedini narod, ipak pripada zajedničkoj kulturnoj baštini Evrope, ali istovremeno i Crkve, ako je riječ o vjernicima drugih katoličkih naroda. Želja nam je da bi ovakva nastojanja i kod drugih naroda sa kojima živimo u zajedništvu Katoličke crkve pa i kod drugih naroda sa kojima živimo na ovim prostorima, a ne dijelimo jedinstvo jedne vjere, dovela do jednog stvarnog dijaloga, gdje bi svaki narod, sačuvavši svoj identitet, doprinio zajedničkom bogatstvu suživota na koji smo upućeni. Tako bi svaki narod, kao različiti cvjetovi u vrtu, doprinijeli ljepoti zajedničkog bivovanja i zajedničkog nam doma, Crkve i ovozemske Domovine, radeći tako na ostvarenju "novoga neba i nove zemlje".

LAICI U CRKVI

Čuju se prigovori da o laicima najviše pišu i govore svećenici. Kada pregledamo domaći crkveni tisak možemo uočiti utemeljenost ove konstatacije. Svaki čovjek ima svoje mjesto i vlastitu ulogu u životu Crkve koju može i treba sam ostvariti.

Bježimo od osobne odgovornosti i pokušavamo se osloboditi obveza kako bi smo imali dovoljno vremena za sebe. Skloni smo kritiziranju svega postojećeg, a premalo se trudimo graditi novu stvarnost u kojoj bi svatko slobodno i odgovorno prihvatio vlastitu povjerenu obvezu. Nestalnost i neodlučnost razaraju uhodane životne situacije.

Kao vjernici, kršćani, svjesni vlastitih sposobnosti trebamo odgovorno postaviti se prema svojoj zadaći. Vjernik se mora odgovorno postaviti prema crkvenim problemima. Današnji položaj Crkve, ovdje na našim prostorima, zahtijeva da kao pojedinci i kao zajednica savjesno izvršavamo svoju ulogu. Crkva nije sastavljena samo od članova koji su primili sveti red ili redovništvo. Isusova želja je da ona bude prisutna u svim staležima i svim narodima. To znači da svatko treba u svojoj situaciji vlastitim životom svjedočiti dolazak kraljevstva Božjeg. Nema ni jedne situacije koja se ne bi mogla prožeti evandeoskim duhom. Ako sam smatram da nisam sposoban mijenjati svijet oko sebe, onda je moja vjera, vjera u Boga, slaba. Njegovo je obećanje da ostaje s nama u sve dane do svršetka svijeta. Na moje mjesto ne može nitko drugi doći, a to mjesto meni je udijelila Božja providnost. Gospodin želi od svih nas da budemo živi udovi preko kojih će On moći djelovati. Moram rasti onamo gdje sam zasijan! To znači da je moje mjesto u životu i Crkvi ono u kojem se nalazim. Laici "žive u svijetu, to jest u svim i pojedinim dužnostima i poslovima svijeta i u redovitim prilikama obiteljskog i društvenog života, kojima je kao protkan njihov život. Tu su oni od Boga pozvani, da doprinesu, kao iznutra poput kvasca, posvećenju svijeta vršeći vlastitu dužnost, vođeni evandeoskim duhom, i tako drugima otkriju Krista u prvom redu svijetleći svjedočanstvom svoga života, vjerom, nadom i ljubavlju" (LG,31)

Ako nepotrebno ulazimo u područje tuđeg djelovanja, tada ne dozvoljavamo pojedincu da raste, a jednako i mi sami ne napredujemo. Potrebno je stoga dobro uočiti i razmotriti što mogu sam doprinijeti boljitku Crkve u mom i drugim narodima. Tu odluku pojedinac mora sam donijeti, ali ona ne smije biti u suprotnosti s ciljem Crkve.

Današnjem svijetu potrebni su svjedoci žive vjere. Zato su laici posebno pozvani "da Crkvu učine prisutnom i djelatnom u onim mjestima i prilikama gdje ona sama po njima može postati sol zemlje" (LG,33).

Na nama je svima da budemo oduševljeni širitelji kršćanske civilizacije ljubavi na svojim radnim mjestima: na polju, u školi, u uredima, kraj stroja... Budimo živi udovi Crkve Kristove, kako bi naše svjedočanstvo pomoglo da Bog i danas bude prisutan u ovom svijetu ovakvom kakav jest. Budimo sigurni da je to moguće! Ohrabrimo se i pokušajmo ili nastavimo onamo gdje smo stali. Pobjedimo sumnju i strah koji nas zarobljuju. Ne budimo mlaki, nego neka naša srca ogrije Božja ljubav i hrabro živimo vjeru u svim situacijama.

UČIM OD JESENI

Lijepa si,
bogatstvo tvoje govori
da jesi i da bivaš!
Umrjet ćeš u zimi
rodit se u proljeću.
Obdaruješ sve bez razlike
ljepotom svojih boja,
plodovima svojih stabala,
polja, oranica i njiva.

Jedinstvena si u darivanju,
darivanju bez mere i broja.

Volim te,
želiš biti i moja,
moja jer si mi darovana.
Volim te,
jer prepoznajem u tebi
miljenika duše moje.
Svog Boga!
Stvoritelja!
Onog na čijem dlanu
leži sudbina moja.
Život moja!

Jeseni,
nauči me živjeti za druge,
umirati sebi,
roditi se u drugima!

s. Tarzicija

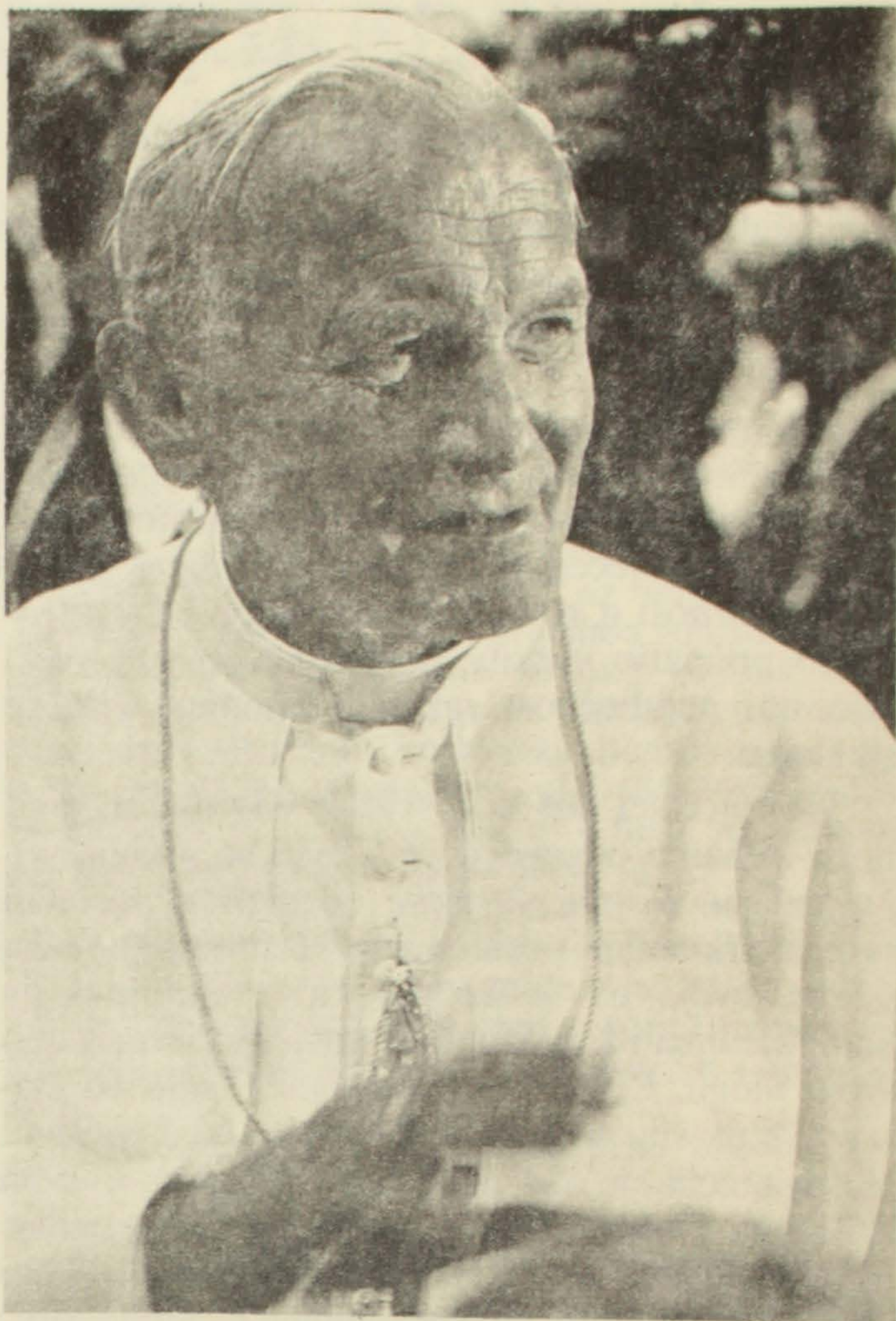
SA PAPOM IVANOM PAVLOM II

Papinsko služenje je onaj dar-karizma koja objedinjuje Crkvu, ne samo u tom smislu da je pravno upravlja, da je pred svijetom predstavlja, nego je unutarne povezuje, da Crkva, Kristovo otajstveno Tijelo, bude uistinu "jedno srce i jedna duša", da u njoj budue jedinstveni osjećaji, misli, htijenja i djelovanja.

Zato za svaki katolički list, pa i onaj pokrajinskog, biskupijskog ili čak i lokalnog značaja, da bi bio katolički, mora znati suosjećati i biti na istim valnim dužinama, na kojima je Crkva rasuta po čitavom svijetu, a koju predstavlja Papa. Zato je nakana ove rubrike, da nas kao katolike svakim brojem poveže sa Papom, a preko njega sa univerzalnom Crkvom, kako njezine muke i tjeskobe, bile i naše, ali i njezine radosti i pobjede bile tadodier i naše!

PAPINA "LJUTA RANA"

U ovom razdoblju svakako najteža muka koju proživljava Papa i s njime cijela Crkva, jest teška situacija kršćana maronitskog obreda, koji su u punom zajedništvu sa Crkvom. Već više od desetljeća krvari ovaj narod u građanskom ratu, koji podržavaju strane sile i tuđi interesi, tako da je Libanon postao sinonim-znak patnje i trpljenja našeg vremena. Stvari se tako odvijaju, da bi moglo doći i do genocida tj. istrebljenja toga naroda. Zato je Papa na samu svetkovinu Velike Gospe, sa suzama u očima, "jakim glasom" (ovaj nam je Papa dao razumjeti tu riječ iz Evanđelja, koja ponekad kazuje, da je Isus "jakim glasom" doviknuo, poručio nešto svojim suvremenicima!) pozvao cijelu Crkvu i sve ljude dobre volje da se zauzmu za sudbinu toga naroda, jer to je uništavanje jednog naroda pred očima cijeloga svijeta. Papa je pozvao svjetsku javnost, da se zauzme za ovaj narod jer su to prijetnja cijelom čovječanstvu, jer se ovim činom ozakonjuje nešto što se nikada ne može i ne smije ozakoniti, a to je "nanositi štetu slabijem"... "ubijati slabijeg!". Kako Papa nema nikakove fizičke moći i prisile da njime utječe na tokove u suvremenom svijetu, on je ponudio da sam osobno pođe u Libanon, te tako svojim prisustvom i nagovorom, pokuša urazumiti zainteresirane da se obustavi krvo-proliće i razaranje. On to čini, premda je svestan kolike opasnosti prijete njegovoj osobi i samom golom životu. Divan je to primjer dobrog Pastira, koji i život svoj polaže za ovce svoje. Utjeha je to svima onima, koje potihlo, različitim represalijama i pravnim odredbama guše i brišu sa lica zemlje. Zato neka se svi oni potrudite da njihov glas dođe do njegove osobe i on će se sigurno zauzeti za njih. Kakva utjeha za nas!? Ali evo, ključa za razumijevanje zašto taj čudni vladar "bez i jedne divizije", tako često biva stavljan na optuženičku klupu radi svojih "zlodjela". Zato jer vucima kvari njihove planove svojom vikom, ne dozvoljava njima da mirno sredjuju sve one koji im "mute vodu"!

OHRABRENJE NARAŠTAJU BUDUĆEGA VIJEKA

Najradosniji dan u ovom razbolju za papu našega Ivana Pavla II. svakako je bio međunarodni dan mladih (IV. po redu!) koji se je ove godine proslavljao u svetištu sv. Jakova Starijeg u Španjolskoj, u Santijago de Compostela. Uz Rim (grobovi sv. Petra i Pavla), Jeruzalem (Isusov grob) i Monte di San Angelo, ovo je jedno od najstarijih hodočasničkih mjesta kršćanskog svijeta, od samih početaka kršćanstva. Sredinom kolovoza, od Velike Gospe do 20. kolovoza, kada je mladima došao i sam sv. Otac, sakupilo se iz cijeloga svijeta, osobito iz Evrope, mnoštvo od gotovo pola milijuna mladih, koji su se tamo sabrali uz velike finansijske i osobne žrtve. Sv. Otac im je govorio kao sinovima i kćerima, stvorivši jedno obiteljsko ozračje, predstavivši mladima predstavnike svih naroda. Svakako je najveća radost bila svima kada je Papa pozdravio mlade iz Litve i Rusije. No ne zaboravimo da je Papa posebno predstavio i mlade Hrvate, pozdravivši ih našom lijepom hrvatskom riječju. Papa je mladima govorio otvoreno i jasno. Istina je jedina oslobađajuća sila, a ona je sadržana u Isusovoj nauci-Evanđelju, ali tu Riječ treba prihvatiti vjerom i ostvariti je u djelotvornoj ljubavi prema Bogu i bližnjemu. Zatim im je kao gorući zadatak stavio na srce čuvanje i čišćenje okoliša, kako onoga fizičkoga oko nas, koji je zatrovan, ali još je zatrovaniji duhovni svijet čovjekova svijeta misli i ponašanja, koji tadodier treba mlada generacija očistiti ako želi da sama živi i da poslije nje mogu doći naraštaji njihovih sinova i kćeri. Nekolicina mladih iz naše Crkve, bili su na tom susretu, nadamo se da ćemo u ovom

broju pročitati i njihove dojmove i odluke, za ljepše sutra svijeta.

PAPINE MIROVNE INICIJATIVE

Sv. Ocu ne umakne ni jedna prigoda, da svijet ne potakne da sve sukobe i prebleme rješava mirnim putem u istini, pravednosti i nadasve u ljubavi. Papa je u povodu 50. obljetnice izbijanja II. Svjetskog rata poslao svoj Crkvi apostolsko pismo. Smisao ovoga pisma nije samo u tome da se obilježi jedan žalosni datum i događaj naše povijesti, koji je sa sobom odnio 55 milijuna ljudi, niti mu je bila svrha da iznese jasne stavove Crkve prema ovom problemu, odbijajući još jednom nepravedne optužbe na račun pape Pija XII. koji tobože nije jasno osudio divljanja Hitlera i Staljina, dvojice glavnih aktera te svjetske tragedije. Papa Ivan Pavao II. jasno je osudio i nacional-socijalizam Adolfa Hitlera, ali jednako i totalitarizam staljinističkog tipa i uopće svaku vrstu totalitarizma, bilo koje boje i provenijencije. No, glavni cilj ovog dokumenta bio je osvijestiti svijet na primjeru te tragedije i što je još važnije, stvarati među narodima Evrope, osobito mladima, ozračje povjerenja i ljubavi utemeljene na pravednosti. To je najbolja zaštita Evrope i svijeta od jedne slične tragedije, kakva bijaše II. svjetski rat. Na istoj valnoj dužini bila je i Papina poruka koju je preko Državnog tajnika poslao skupu nesvrstanih, koji je početkom rujna imao svoj vrhovni susret u Beogradu.

PAPINE "ISTOČNE" BRIGE I RADOSTI

Događaji, kojima je obilježeno ovo razdoblje, tako brzo i neočekivano dolaze jedan za drugim, da je veoma teško slijediti njihov nastanak i razvoj. Demokratizacioni procesi u Poljskoj i Mađarskoj (Poljska je već dobila premijera iz redova uvjerenih katolika, a sličnim duhom diše i cijeli novi kabinet!) otvaraju nove prostore za život i djelovanje Crkve. Dapače ti narodi očekuju od Crkve da im ona pomogne riješiti tolike nagomilane probleme, kroz proteklih 40 godina, na području zdravstva, školstva, brige za stare, društveno izopćene, drogirane, a osobito što se tiče ozdravljenja morala, na poseban način u obitelji. Ovo posljednje osobito vrijedi za Mađarsku. Koliko je jedna Crkva, koja je sama bila pritisnuta i desetkovana u kadrovima, može sada priskočiti rješavanju ovako delikatnih problema? Ako su k tomu sami biskupi bili navikli i suživili se sa trendom dirigirane politike od strane države, a pogotovu ako država, kao na primer u ČSSR još i danas inzistira da biskupi moraju biti njima po volji, onda je to za sv. Oca velika muka. Unatoč rastućoj napetosti u Čehoslovačkoj, Sveta Stolica je imenovala trojicu novih biskupa, a jednoga povisila na dostojanstvo nadbiskupa. Široke mase vjernika bile su oduševljene i u desecima tisuća su ispunjale prostore oko katedrala u kojima su bili zaređeni novi biskupi. No, katolički intelektualci i uopće ljudi koji dublje vide problematiku nutarnjeg života te Crkve, manje su oduševljeni, jer je i među novoposvećenim biskupima većina starih ili onih prihvatljivih, pa se može bojati, kako će se oni postaviti u narastajućoj problematici. U toj situaciji, kao pravo Božje čudo stoji vitalni 90 godišnjak kardinal i nadbiskup praški František Tomašek, koji ne samo da vodi tekuće poslove, nego stalno upozorava vladu na potrebu dijaloga i sam se stavlja i nudi u ulogu posrednika. Uistinu se vidi, da u takvim situacijama, Bog i izvanredno pomaže, ali to nas ne dispencira da sami ne poduzimamo ono što je u našoj moći, da činimo

mudro za dobro Crkve i da se ne oslanjamo samo na diplomaciju.

U Demokratskoj Republici Njemačkoj, veliki odlazak - prava velika seoba, koja se odvija pred našim očima. Po nekim proračunima samo ovih ljetnjih mjeseci prešlo je preko susjednih zemalja Poljske, Čehoslovačke i nadasve Mađarske, koja je pre mjesec dana širom otvorila svoje granice prema Austriji, preko pedeset tisuća ljudi u Saveznu Republiku Njemačku. Koliko te činjenice donose brige Crkvi, koja pokušava upozoriti vladu u Berlinu, da nešto nije u redu i da treba uspostaviti dijalog sa narodom i sa onima koji drugačije misle, jer očito ti ljudi ne ostavljaju svoju domovinu bez razloga. Tako Crkva želi izvršiti svoje služiteljsko poslanje, prema narodu u kojem je ukorijenjena.

U Sovjetskom Savezu demokratizacioni procesi također donose nove mogućnosti i slobode za Crkvu. Zato je Sveta Stolica imenovala prvog katoličkog biskupa za posljednje 43 godine u Bjelorusiji, u Minsku i time popunila samo jednu od pet katoličkih biskupija rimskog obreda, a broj vjernika rimskoga obreda broji preko dva milijuna. Iako sovjetska vlada pokazuje sve više pažnje i respekta prema Apostolskoj Stolici, što se očituje kroz slanje pisama, poruka i osobnih poslanika od strane samoga g. Mihaela Gorbačova, ipak tu Papu čeka jedno veliko iskušenje. Riječ je o ukrajinskoj Crkvi istočnog obreda, koja je odlukom Staljina 1946. godine, stavljena van Zakona i nasilno pripojena Ruskoj pravoslavnoj Crkvi. Ta Crkva živi u ilegalnosti i ima deset svojih biskupa, nekoliko tisuća svećenika i redovnika, te oko pet milijuna vjernika u samoj Ukrajini. Trebat će izboriti i ovoj Crkvi punu slobodu i sva prava, a to neće biti laki zadatak. Ovih dana u Rimu zasjeda Sinoda ukrajinske Katoličke Crkve istočnog obreda pod predsjedanjem kardinala Miroslava Ivana Ljubačivskog, velikog metropolita lavovskog, koji rezidira u Rimu. Ovaj će skup sigurno mnogo toga zaključiti i učiniti, što će biti na korist Crkvi u njihovu narodu. Posebno je velika potreba tekstova sv. Pisma i molitvenika. No svima nam je dužnost, molitvama i žrtvama pomoći sv. Ocu, da riješi sretno ovo pitanje ukrajinskih katolika istočnog obreda. Možda će susret g. Mihaela Gorbačova, u kasnu jesen ove godine, sa sv. Ocem biti za to povoljna prilika !?

26. kolovoza ove godine, nakon što su 17. srpnja uzpostavljeni diplomatski odnosi, između Vatikana i Poljske, imenovan je prvi nuncij u Warszawi u osobi Jozefa Kowalczy-a (Kovalčik-a) po rodu Poljaka. Različite su bile reakcije na ovaj gest. Po svemu sudeći bit će ovo novi smijer u vatikanskoj diplomaciji, očito dobar i razuman. Ako se papinska predstavništva ne spušte na razinu mjesnih Crkvi i njihovih potreba, sve će biti manje koristi od njih, a više propusta, koji se bolno odražavaju na život pojedinih mjesnih Crkvi. Da li baš vatikanski predstavnik mora biti iz onog naroda, u kojem ima služiti, o tome se može raspravljati, ali da je poželjno da pozna narod, jezik, prošlost i probleme dotičnog naroda i Crkve u njemu, to je izvan svake sumnje. Zato je važno da nuncij bude iz kulturnog kruga i svere Crkve i naroda, u kojemu treba služiti. To će vatikanskoj diplomaciji dati još veću vjerodostojnost, a bit će puno manje promašaja i nesporazuma, kao što je u posljednje vrijeme bilo baš radi takvih problema u nekim zemljama njemačkog govornog područja. Ako vatikanska diplomacija nije u službi Crkve u dotičnom narodu, onda ona ne ispunja svoje služiteljsko poslanje i čisti je promašaj, jer sve poslanje Crkve je ponizno služenje Kristu i svakom pojedinom narodu u kojem je Crkva ukorijenjena, po uzoru na Isusa. U svom tom poslu, Bože daj Tvoje mudrosti i svijetla papi našem Ivanu Pavlu II.

JUBILARNA PRIREDBA

Ove godine, od 13. do 15. kolovoza održana je u Subotici jubilara deseta priredba "Dani kruha i riječi", u sklopu tradicionalne proslave Dužijance, na blagdan Velike Gospe.

Prva takva priredba bila je od 15. do 17. kolovoza 1980. godine pod nazivom "Kokićevi dani", povodom 40. obljetnice smrti ovog našeg velikog pjesnika.

Slijedećih godina ova priredba dobila je naziv "Dani kruha i riječi", a sastojala se od tri dijela: Književna večer, Meditativna večer i Dužijanica.

Biskup Ivan i o. Duda s mladima u narodnim nošnjama

KNJIŽEVNA VEČER

Književne večeri tokom ovih deset godina bile su posvećene proslavi jubileja pojedinih velikana naše kulture u Bačkoj. Da spomenem najvažnije: 1980. godine: Kokićevi dani, povodom 40. obljetnice pjesnikove smrti (1913 - 1940). 1981. godine: Spomen dani Balška Rajića, povodom 30. obljetnice smrti (1878 - 1951.); Ante Evetovića Miroljuba, povodom 60. obljetnice smrti (1862 - 1921.); Stipe Bešlina, povodom 40. obljetnice smrti (1920 - 1941.). 1984. godine: Spomen dani Ive Prčića, povodom 25. obljetnice smrti (1894 - 1959.). 1985. godine: Spomen dani Paje Kujundžića, povodom 70. obljetnice smrti (1857 - 1945.). 1986. godine: Izložba Znanstveni skup u sjemeništu "Paulinum", povodom proslave 300. obljetnice seobe veće grupe Hrvata - Bunjevaca i Šokaca u Bačku (11 - 14. kolovoza 1986.). 1988. godine: Spomen dani biskupa Ivana Antunovića, povodom 100. obljetnice smrti (1815 - 1888.).

Na spomenutim književnim večerima, osim predavanja bile su prigodne recitacije, a svečanosti i ljepoti programa doprinio je nastup katedralnog zbora "Albe Vidaković" pod ravnanjem s. Mirjam Pandžić.

Ove godine (13. kolovoza 1989.) jubilara, deseta književna večer bila je posvećena sjećanju na dva jubileja: 25. obljetnicu smrti našeg velikog skladatelja i muzikologa, svećenika Albe Vidakovića (1914 - 1964.) i na 20. obljetnicu smrti našeg velikog kulturnog radnika i književnika, svećenika Ivana Kujundžića (1912 - 1969.)

Predavanje s. Mirjam Pandžić "Maestro iz Subotice" pročitala je s. Martina Koprivnjak, a za ilustraciju predavanja katedralni zbor "Albe Vidaković"

otpjevao je nekoliko poznatih kompozicija ovog našeg velikog skladatelja.

Zatim je vlč. g. Lazar Ivan Krmpotić održao predavanje: "Bunjevački bibliograf i kulturni djelatnik Ivan Kujundžić". Kao dopunu predavanju recitatori su pročitali njegovu pjesmu "Salaš sred njiva" i pripovijetke "Vražje zeće" i "Ti samo leži i ne boj se". Također je pročitana pjesma Branka Jegerića "Ivanje".

Poslije toga su djeca i mladi izveli svoj "Program plus" koji je bio veoma raznolik po sadržaju pa je izazvao zanimanje prisutnih, a izvođači su pokazali što umiju. Pored malih recitatora nastupio je dječji zbor i zbor mladih sa nekoliko solista pod ravnanjem s. Mirjam Pandžić.

Prvo je nastupila grupa duhovskih "kraljica" i otpjevala je kraljičku pismu "Danas nam je evo", koju je sastavila Katica Čović povodom jubilarne, desete priredbe "Dani kruha i riječi".

Od pjesama su izvedene: Pobijedit će ljubav, Moj je tata, Srce, a na riječi Alekse Kokića mali zbor je otpjevao dvije pjesme: "Jutro na selu" (Denačić) i "Bačka" (Zdenka Kočonda).

Na kraju je katedralni zbor "Albe Vidaković" uz podršku svih prisutnih otpjevao nekoliko bunjevačkih rodoljubnih pjesama (Podvikuje bunjevačka vila, Kolo igra tamburica svira i druge). Tako je svečano završen program.

Na ovoj lijepoj, jubilarnoj priredbi sa bogatim programom prisustvovao je i novi subotički biskup Mons. Ivan Penzes, koji je kratko i pozdravio sve prisutne; biskup Matija Zvekanović, grupa svećenika i časnih sestara, uz lijepi broj ostalih slušalaca.

MEDITATIVNA VEČER

Meditativna večer svake godine bila je posvećena posebnoj prigodnoj temi, koja je bila izražena u razmatranju u obliku recitala, a bio je popraćen prikladnim recitacijama i živim slikama uz pjevanje katedralnog zbora "Albe Vidakovića" pod ravnanjem s. Mirjam Pandžić.

Sve Meditativne večeri u subotičkoj katedrali izvedene su uz svestranu pomoć i zalaganje Vite Grunčić, koja je najvećim dijelom sastavila popratni tekst i uvježbala mlade recitatore.

Ove godine (14. kolovoza) meditativna večer je imala temu "Obitelj - Crkva u malom". "Crkva gleda u obitelji "Crkvu u malom", pa smijemo zaključiti da ova "Crkva u malom" izgrađuje veliku Crkvu Kristovu. načelo ovog djelotvornog rasta kršćanske obitelji je Kristovo načelo ljubavi, a djeca su veliko bogatstvo i sreća obitelji" (iz recitala).

Ova Meditativna večer u subotičkoj katedrali izvedena je veoma slikovito - prema režiji vlč. Andrije Kopilovića: na glavni oltar postavljen je kip Blažene Gospe i upaljene svijeće. Za vrijeme recitala pojedine grupe, različite životne dobi, u bunjevačkoj narodnoj i radnoj nošnji dolazile su pred oltar oko Gospina kipa i na kraju su sa svećenikom izmolili posvetu Srcu Marijinu.

Između pojedinih dijelova recitala pjevao je dječji zbor i katedralni zbor "Albe Vidaković", a popratnim meditiranjem sve je povezivao vlč. Andrija Kopilović.

Ova Meditativna večer bila je bogata sadržajem, lijepa u svojoj slikovitosti pa je ostavila snažan duhovni doživljaj kod svih prisutnih. Pokazala je veliko duhovno bogatstvo ovog novog oblika crkvenih priredaba.

DUŽIJANCA

I ove godine na blagdan Velike Gospe okupilo se veliko mnoštvo vjernika u subotičku katedralu i oko nje da izrazi svoju iskrenu zahvalnost za sve blagoslovljene darove ovogodišnje žetve.

U 10 sati na poziv velikog zvana sa zvonika katedrale bandaš Pere Ivković i bandašica Emilija Kujundžić, noseći novu žitnu krunu, došli su pred crkvu na karucama, koje su bile ukrašene žitnim klasjem, u pratnji malog bandaša Darka Šimića i male bandašice Dunje Turkalj. Tu ih je čekalo mnoštvo puka i velika grupa djece i mladih u bunjevačkoj svečanoj narodnoj nošnji zajedno sa bandašima i bandašicama iz okolnih sela. Na crkvenim vratima dočeka ih je župnik vlč. Stjepan Beretić i gost fra Bonaventura Duda sa ministrantima.

Zatim je svečana povorka ušla u crkvu uz oduševljenu pjesmu puka, koji je pjevao marijanske pjesme.

Poslije blagoslova novog žita i nove žitne krune bila je svečana sv. Misa zahvalnica, koju je prikazao novi biskup Ivan Penzes u koncelecijaciji više svećenika.

Prigodnu propovijed održao je gost iz Zagreba fra Bonaventura Duda, koji je zanosno govorio o dva naša blagdana: o proslavi Dužijance i o proslavi Velike Gospe. (Zbog bogatstva misli, ovu propovijed ovdje objavljujemo u cijelosti).

Poslije molitve vjerovanja i molitve vjernika, koju je molila grupa mladih, slijedio je vrlo lijep i slikovit čin. To je prikazna procesija sa darovima, plodovima zemlje: kruh, vino, grožđe, pogaču, kolač, sve što je ova naša bogata zemlja s Božjim blagoslovom dala prinijeli su na oltar mladi u narodnim nošnjama.

Nakon toga su bandaši i bandašice iz Bajmoka, Žednika, Đurđina, male Bosne i Tavankuta pokazali novom biskupu Ivanu, glavi i pastiru naše Crkve, one slike od slame koje su vješte ruke slamarki izradile, a koje su oni prikazali kao svoj žrtveni dar na Dužijanci u svojim mjestima. To je kao jedan veliki mimohod pred pastirom u znak zahvale i odanosti. A onda je bandašica katedralne župe Emilija Kujundžić prinijela hostije za sv. Misu i to hostije pečene od ovogodinjeg brašna, a bandaš Petar Ivković predao je biskupu kao glavaru bačke Crkve ovogodišnju žitnu krunu, koja prikazuje nebesko kolo obitelji (motiv sa stećaka u Bosni), a u sredini su dva prstena, povezana znakovima vjere, ufanja i ljubavi, t.j. križem, srcem i sidrom. Biskup je sve darove primio sjedeći, jedino je darove od katedralne bandašice i bandaša primio stojeći.

Za vrijeme prikazne procesije katedralni zbor "Albe Vidaković" pjevao je pjesmu "Blagoslovljena ova zemlja" koju je uglazbio Milan Asić 1982. god. i od tada se stalno pjeva na Dužijanci za vrijeme procesije s prikaznim darovima.

Tog svečanog trenutka sva naša srca sjedinila su se s tom pjesmom, jer to je procesija prikazanja naših darova i naših zahvaln srca.

Iza sv. Mise zahvalnice slijedio je završio naše Dužijance - procesija oko katedrale.

Svi mi znamo da to nije folklorna parada mladeži u narodnoj nošnji, nego procesija je vjerski čin i izražava Crkvu koja je u hodu. Mi smo narod Božji ide prema onim stranama, gdje je naša presveta majka uzvišena i okrunjena. U procesiji se nosi Presveti Sakrament. To je znak isusove prisutnosti koji je sa svojim narodom na životnom putu. Raduje nas naša lijepa narodna nošnja koju je obrukala naša mladež,

ali ova procesija je izražaj vjere i ljubavi, molitve i zahvalnosti za sav rod zemlje koji smo primili kao Božji dar.

Poslije obilaska oko katedrale, procesija je ušla u crkvu i otpjevana je zahvalna pjesma "Tebe Boga hvalimo" i podijeljen je blagoslov.

Uz pobožni puk najljepši ukras svečanoj procesiji bila je velika grupa mladih u svim vrstama bunjevačke starije i novije narodne nošnje. Osobito treba istaći grupu u prekrasnim starinskim svilama na grane sa zlatnom čipkom (portom).

Organizatori ovih grupa s. Gabrijela Kopunović, s. Ivana Cvijin, s. Eleonora Merković, i Grgo Piuković mnogo su učinili da ovo sve bude tako lijepo i svečano u proslavi Dužijance. zato zaslužuju veliko priznanje i zahvalnost.

Veliki borj djece i mladih u bunjevčkim narodnim nošnjama i veliko mnoštvo puka u katedrali oko nje pokazuje da je Dužijanca naša najveća narodna i crkvena svečanost, a nadamo se da će tako i dalje biti.

Istoga dana navečer održano je tradicionalno kolo kod bandašicine kuće. Okupilo se mnogo mladih koji su u veselom raspoloženju proveli nekoliko sati družeći se i plešući bunjevačke i druge narodne igre.

Tako je prošla još jedna Dužijanca, koja je naša srca razveselila, a dušu nam obogatila.

Bela Gabrić

fra Bonaventura Duda

LJUBAV NAŠA SVAGDAŠNJA

(Iz propovijedi na Dužijanci u subotičkoj katedrali na Veliku Gospu, 1989. i u nedjelju, 13. kolovoza 1989. u Maloj Bosni.)

Velika Gospa i naša Dužijanca

Ima nešto lijepo što nekako iznutra povezuje ovo naše dvostruko slavlje, Veliku Gospu i Dužijancu.

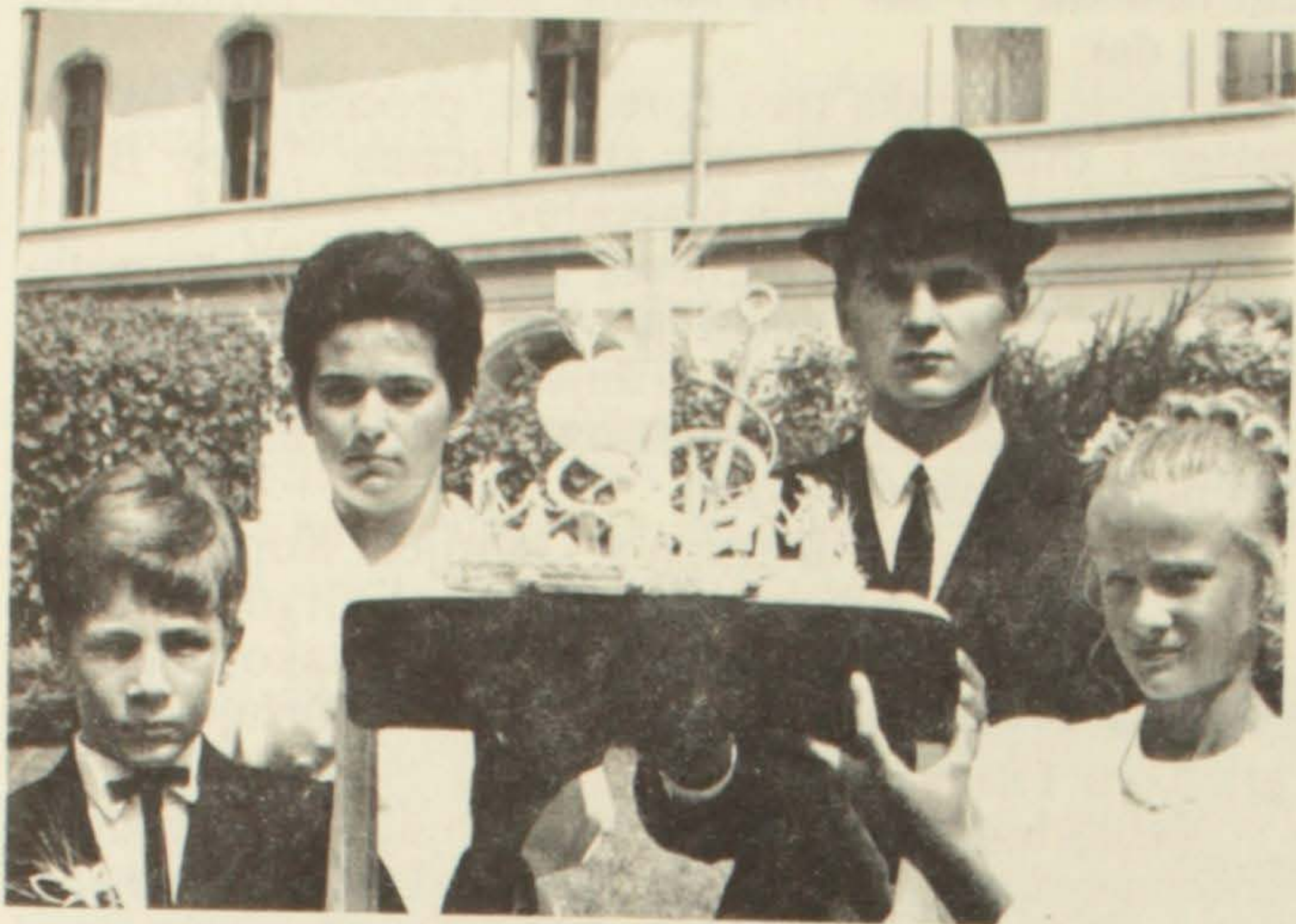
Dok danas proslavljamo svoj žrtveni blagdan, blagdan naših njiva i naših polja, blagdan uroda svojih zemljoradničkih ruka, svojih žuljeva i trudova, slavimo tadoder najveći urod Božji na ovoj zemlji, prvi i najljepši plod otkupljenja Kristova - Veliku Gospu.

Danas je uistinu sazrio zemaljski život Isusove i naše Majke Marije, danas se dogodila najljepša žetva koju je ikada Zemlja poklonila Nebu.

I tako danas, slaveći u isto vrijeme blagdan dožnjevenih polja - svoju Dužijancu - slavimo i najveći Marijin blagdan - na neki način Božju Dužijancu - blagdan Velike Gospe, slavni dan Marijina uznesenja na nebo. Tu i ponovno doživljavamo ono što se čuje u uskrsnom hvalospjevu: "Danas se nebesko sa zemaljskim sjedinjuje, božansko s ljudskim udružuje!"

O kako bih želio, braćo moja i sestre, da do svijetla vas dopre danas moj slabašni glas. Danas bih želio da vas sve zagrlim i da vam stisnem ruku i da vam čestitam.

Čestitam vama novi gospodine biskupe Ivane, zajedno sa zaslužnim do sada biskupom Matišom. Vi ste, novi biskupe Ivane, danas prvi put s nama na ovom blagdanu Dužijance sa Bunjevcima koji se ponose dugom tradicijom, koji se ponose Kristovim imenom, koji se ponose katoličkim pripadništvom, koji se ponose rodom hrvatskim, koji se ponose svo-

"Bandaš Petar Ivković i bandašica Emica Kujundžić; mali bandaš Darko Šimić i mala bandašica Dunja Turkulj"

jom milom ikavicom, koji se ponose svojom vjerničkom prošlošću. Primite ih danas na Marijin blagdan u svoje srce kao one koje vam je Bog povjerio da ih vodite putem spasenja, da budete s njima u dane radosti i u dane žalosti.

Htio bih da čestitam Vama, gospodine župniče Beretiću, svima vama, braćo svećenici i redovnici, svima vama dakoni, bogoslovi i sjemeništarcu, vama poštovane časne sestre. Želio bih stisnuti ruku svima vama, muškarci i žene, supruzi i supruge, djeco, momci i djevojke, starci i starice. Svima vama. Svima vama, narodu našem i narodu svakom. Svima želim da ovaj blagdan bude blagoslovljen.

MLADI Bunjevci, njegujte život!

Danas bogoslužje Riječi započinje apokaliptičkom vizijom Žene obučene u sunce. Žena trudna, u porodajnim bolovima, kojoj nasuprot stoji drugo, strahotno znamenje - naspram njoj, predivnom i osunčanom Božjem znamenju - da joj, čim porodi, proždre Dijete. (Otk 12,1 sl)

Da! Dijete - ono jedinstveno dijete Isusa i svako ljudsko dijete - na dijete, na život je usredotočena ova divna Žena, Marija. I oduvijek je Pakleni zmaj kivan na Dijete: na život i na sve što se istinski životom zove. Stoga je kivan i na urod radničkih ruku koje bi trebalo da hrane život, a Đavo hoće da ga proždre vino i blud, kockanje i lakomislenost. Kivan je Sotona osobito na svaku novu ljudsku kolijevku. Prodire njegov zatorni mač čak i u majčine utrobe.

A pred nama, kršćani, sjaji danas lik Marije, Žene obučene u sunce, Žene s Djetetom da nam sveta bude svaka žena, svako dijete, da nam svetinja bude sve što je u svezi sa životom. Stoga mi, koji se svrstavamo uza Svetu Bogorodicu, koju pozdravljamo: "Živote, slasti i ufanje naše!" - svrstavamo se uza život.

Stoga svi koji danas slave istinitu Dužijancu, koji nastavljaju davni hod svojih predaka Bunjevaca, koji žele proslijediti taj životni put, treba da danas za ljubav Majci Božjoj i za ljubav ovoj zemlji i kori kruha, da se danas svrstaju i zavjetuju da će ljubiti i njegovati život. I što više, želim svima vama, mladi,

svima vama, risari i risaruše, osobito bandaši i bandašice ovdje nazočni iz Bajmoka, Žednika, Đurdina, Male Bosne i Tavankuta, a osobito vama, bandašu i bandašice župe katedralne sv. Terezije, Pere i Emilijo, svima vama želim da se zavjetujete Majci Božjoj i kruhu svojih djedova da ćete ljubiti i njegovati život. Nadasve da ćete ljubiti i njegovati živote, da ćete se veseliti svakoj novoj kolijevci i da ćete umjeti radom svagdašnjim, strpljenjem svagdašnjim unositi se u živote jedni drugih. Nadasve time što ćete tijelom i dušom sazrijevati da se sa svom ljubavlju i odgovornošću udružujete u sveti brak i obitelj da rodite nove živote, nove stanovnike zemlje i neba.

Da poštujemo majčinsku utrobu, da se veselimo svakoj novoj ljudskoj kolijevci.

Kako smo zapravo, braćo i sestre, baš danas - na dan Marijine smrti i preminuća - zapodjeli razgovor o životu?

Prije svega, nas vjera uči da ovo nije samo blagdan Marijina preminuća, nego i njezina uskrsnuća. U njoj je Gospodin Isus, njezin Sin i otkupitelj, na jedinstven način pretekao ono što svima nama sprema. Svako naše misno Vjerovanje svršava vjeroispovijednim riječima: "Vjerujem u uskrsnuće tijela i život vječni". Mi kršćani vjerujemo snagom od Boga objavljenju vjere, da je Marija, pošto je sretno i blagoslovno dovršila zemaljski tijek svoga zemnog života, dušom i tijelom uznesena u nebesku slavu. Dok mi svoju potpunu, konačnu proslavu očekujemo istom uskrsnućem mrtvih, u Posljednji dan ove povijesti kada će Krist otpočeti svoju vječnu nadpovijest, Marija je već danas, na dan svoga preminuća, uvedena u Božju puninu, kako voli reći sv. Pavao.

No, ta njezina konačna proslava samo je završni čin Božje dobrote: danas je Bog vječnom slavom ovjenčao njezin zemaljski život. Njezin nebeski život, od sada je vječni produžetak onoga vremenski određenoga zemaljskog života u kojemu je ona sva postojala za Boga i za ljude.

I baš zato, danas - u svjetlu njezine nebeske proslave s udivljenjem promatramo njezin primjeran zemaljski život u kojemu je ona dozrijevala i dozrela za nebo. Stoga i osjećamo, baš danas, poseban njezin poziv da ljubimo i njegujemo i svoj zemaljski život. Daleko od toga da bismo zaslužili prigovor što ih kršćanima u prošlom stoljeću upućuje Karl Marx: da bi zato što vjerujemo u vječni život, zanemarivali svoje dužnosti da unapređujemo - jedni drugima i jedni s drugima - svoj zemaljski život. Ne! Baš stoga što vjerujemo u nebeski život, mi kršćani i te kako vjerujemo i u ovaj život: smatramo se obvezani Bogu i ljudima da njegujemo ovaj zemaljski život.

Dakako, braćo i sestre, kada se opredjeljujemo za život i to - radi našega života budućega, vječnoga - i za ovaj zemaljski život, treba da učimo život pravo vagati, pravo vrednovati. Znamo riječ Gospodina našega: "Žar život nije vredniji od jela i tijela - i tijelo i duša - vrednija od odijela". (Mt 6,25)

Divno vas je danas, mladi risari i risaruše, gledati u ovim vašim lijepim narodnim, blagdanskim odijelima! Ali vi i sami znate da čovjeka ne čini čovjekom ni tijelo, ni odijelo. Čovjek je čovjek u svojoj cjelini, na svim, rekao bih, katovima svoga bića. Da, vrijednost su čovjekova i puni ambari i konji i automobili i haljine i odjeća - ali to još nije cio čovjek. I s tim, ali i bez toga može se biti čovjek., a biti čovjek, to je najveća vrednota i najveća ljepota, kako ono nakad reče mladi Krsto Frankopan: "Človištvo - najlipša lipost!"

"Ako pšenično zrno ne umre..."

Dok se za ljubav Majci Božjoj, Velikoj Gospi danas opredjeljujemo za život, vrijedno je da danas - na dan njezina zemaljskog preminuća - razmislimo i o vrijednosti smrti. Da, kršćanstvo je religija života. Toliko je snažno religija života da na nov način, u svjetlu smrti i uskrsnuća Isusova, doživljava i samu smrt: smrt moju i tvoju, smrt našu - svima nama zajedničku, a opet takvu da "svatko umire sam". Ali i opet, ne sam - jer Blaženu Djevicu Mariju zazivamo da bude uz nas sada, u životu, i na času naše smrti, te nam bude predvodnica u nov, vječni život. Da nam predoči novu, pravu vrijednost naše ljudske smrti, Gospodin Isus Krist, naš Učitelj uzima prisposobu baš iz zemljoradnje: "Ako pšenično zrno, pavši na zemlju, ne umre, ne donosi roda. Ako li pak umre, rod donosi" (Iv 12, 24).

Smrt je i za kršćanina - bijaše to i za samoga gospodina Isusa - mučna i teška, strahotna. No, ona nije naše konačno, nego tek prolazno stanje. Nije točka, već dvotočka.

Mračan je i strahotan tunel, ali sa svjetlim izlazom u blaženu vječnost. Stoga dan Marijine smrti slavimo i kao dan njezina Uskrsa. Kod nas su ta dva dana razdvojena, jer istom u Posljednji dan očekujemo ukdrsnuće tijela i život vječni. Ali i mi, u svjetlu Isusova i Marijina Uskrsa, na svoj život i na svoju smrt gledamo kao na žetvenu svečanost.

U opisima Dužijance čitam kako je domaćin nekoć dočekao risare. Uzeo bi im iz ruke klas da ga na ruci nekako izvaži koliko je težak i da ga pomiluje. Piše sv. Pavao: "Gospodinova ste njiva vi", mi smo Gospodinov vinograd (usp. 1 Kor 3, 9. Iv 15, 1).

Danas je Bog uzeo u ruke ovaj rodan klas Marijina zemaljskog života i odvagao ga u svojoj ruci i za sve ga vijeke pomilovao. Koliko li mu je bio mio klas života Presvete Bogorodice, klas težak, klas zrio i zlatan, rodan i plodan ljubavlju i dobrotom.

I tvoj će klas, mladi kršćanine i kršćanko - gdje god se mučiš i trudiš, gdje god moliš i trpiš, živiš i radiš - i tvoj će klas, klas tvoga dozrelog života Stvoritelj jednoga dana - u dan tvoje smrti i prijelaza - uzeti u ruku da ga izvaži i pomiluje. Blago tebi ako te nađe vrijednim da budeš stavljen u žitnicu Božju.

Da, mi kršćani, baš stoga što vrednujemo i vjerujemo u vječni život, mi osobito cijenimo i njegujemo ovaj zemaljski život. Osjećamo se dužni jedni drugima: da jedni drugima i jedni s drugima učinimo i ovaj život ljepšim i dostojnijim, vrednijim života vječnoga.

Ljubav naša svagdašnja

I kad bi ste me pitali što li bih vam danas, na ovaj naš zajednički kršćanski veleblagdan, a osobito na blagdan vaše i naše Dužijance, što bih vam posebno stavio na srce, evo reći ću: ljubav našu svagdašnju!

To je ona ljubav o kojoj, u svojoj zanosnoj velepesmi, kliče sv. Pavao: "Ljubav je velikodušna, dobrotiva je ljubav, ne zavidi, ne hvasta se, ne nadima se, nije nepristojna, ne traži svoje, nije razdražljiva, ne pamti zlo ... svemu se nada, sve podnosi" (1 Kor 13, 4-7).

Nema veće časti, ni većeg dostojanstva no što bijaše čast i dostojanstvo Marijino: od Boga bi pozvana za majku Sina Božjega, Isusa Krista. No, tu svoju čast i dostojanstvo, taj svoj jedinstveni poziv

ona je živjela - kroz svoj cijeli život - u najjednostavnijem služenju. Bila je domaćica, brižljiva supruga i majka, dobra susjeda. Bdjela je i mljela, mijesila kruh i pekla, kuhala i prala. Doista, ne bijaše ljudskog služenja koje nije bilo njezino, njezino i nježno, nježno i brižljivo.

Lijepo vas je danas, risari i risaruše, vidjeti u blagdanskim odijelima. No, lako je blagdanom odjenuti se u svečana narodna ruha. Teško je biti risarima u dane sjetve i žetve, u dane kosidbe i berbe, u dane trudova, žuljeva i znoja. No, Bog vam se raduje i u blagdanskim odijelima. Zove vas i na ovu ljubav našu svagdašnju koju je ovjekovječio u Isusovu Očenašu kad nas je obvezao ne samo moliti, nego i raditi za "kruh naš svagdašnji".

Naša je vjera, rekao bih, ustozherena na dva stozhera: na kultu i kulturi. Staro je načelo: "Moli i radi"! I treba znati pravi čas, treba umjeti kada prijeći od rada na molitvu, od molitve na rad, računajući ovamo i zaslužen odmor. Postoji vrijeme kada se Bog ne slavi sklopljenim, nego baš rukama rasklopljenim i zaposlenima jedni za druge. Bog je povjerio našoj radnoj ljubavi ne samo zemlju, nego i naše najmilije, sve ljude. A ta ljubav, ljubav naša svagdašnja, vrlo se često i ne zove ljubav, nego rad jednih za druge, zalaganje jednih za druge, ulaganje jednih u druge. Jer, što je najčešće ljubav, ona ljubav trajna i svestrana, što li je nego energija muškog i ženskog bića koja se pretvara u rad, a rad u privredu kojom - radeći za druge - zaslužujemo kruh sebi i svojim. Tu ljubav, ljubav radnu i svagdašnju, ljubav stoimenu koja se očituje u skrbi jednih za druge - tu vam ljubav danas želim, tu ljubav za sebe i za vas molim.

Onako kako često kaže Majka Terezija: "Učinimo nešto lijepo za Boga". Učinimo nešto lijepo - danas i svakog dana - jedni za druge!

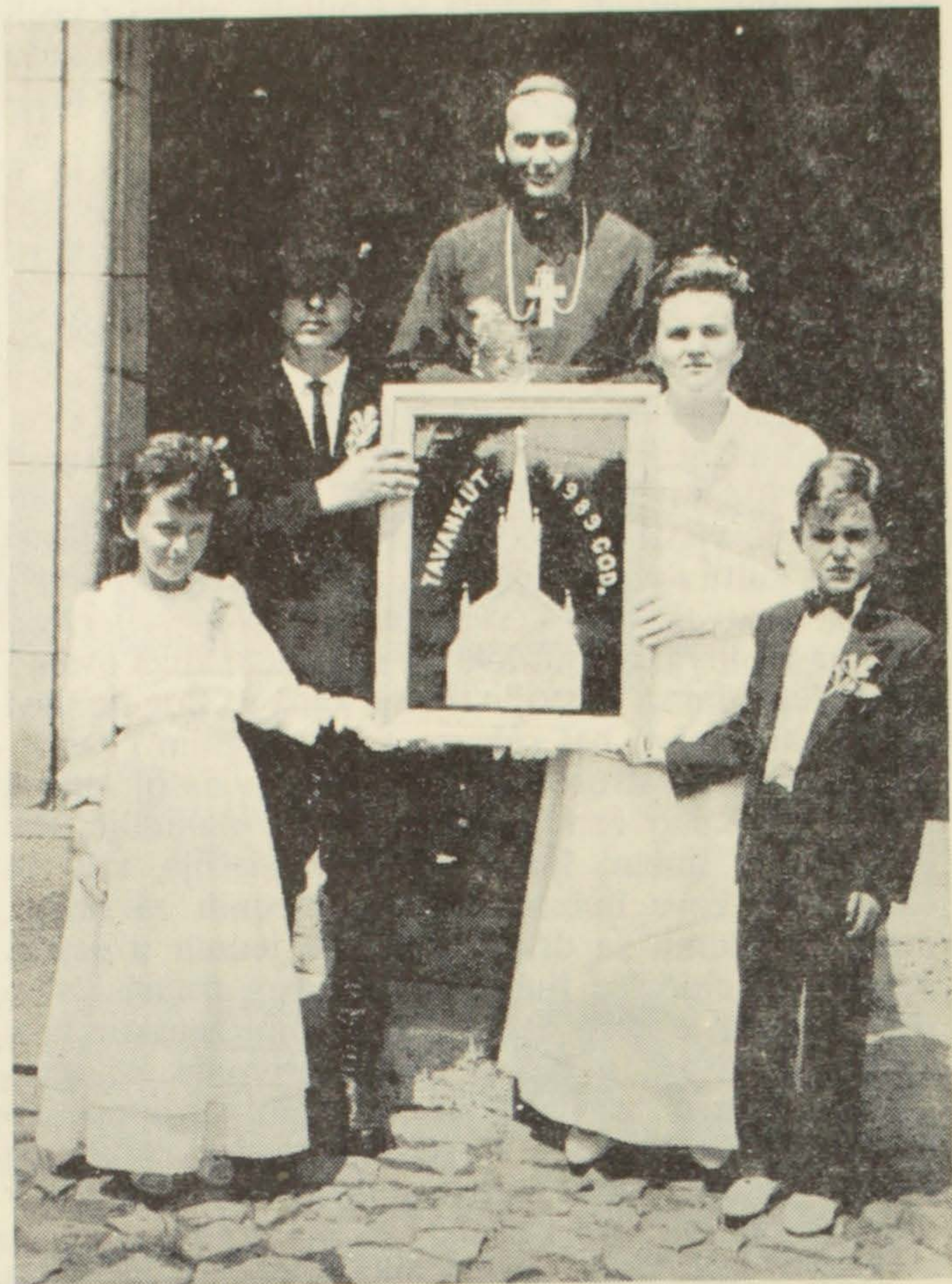
Marija, to si druga ti!

Prije dvadeset i više godina imao sam milost da proživim osam dana u Nazaretu, gradu Marijinu. Sva-ke večeri silazio sam k Marijinu vrelu, odakle se danas, kao i u njezino vrijeme, napaja Nazaret. Susreo sam tamo, među drugima, mlade žene s dječicom u naručju, točnije u zavežljaju na lijevom ramenu, sa sudovima za vodu u rukama i na glavi. I pričinjalo mi se da gledam kako je to bilo "u ono vrijeme". Mlade su se žene, kako to uvijek čine, nadvirivale nad Marijino čedo, ugađajući joj: "Marijo, Mirjam! Ovaj tvoj Isus, Ješua, to si druga ti!"

O da! Ništa ljepše ne mogu zaželjeti ni vama danas, mladi risari i risaruše, svima nama, braćo i sestre. Ništa ljepše nego da nam svima dan za danom, i svagdanom i blagdanom, uvijek tako prođe da na kraju dana - pa onda i na kraju svih naših dana, na čas smrti naše - anđeli mogu dojaviti svetoj Gospi Mariji, našoj nebeskoj Majci: "Marijo! Ovaj tvoj sin, ova tvoja kći - to si druga ti!" Amen!...

DUŽIJANCA U TAVANKUTU

Otkako se u Tavankutu obnovila Dužijanica, kao da se svake godine obavlja sve svečanije. I ove godine, sve što diše i osjeća vjerski, latilo se da se ova svečanost dostojno proslavi. Kao da ima nekog plemenitog natjecanja između župa. Svi bi htjeli da

Biskup Ivan Péntes sa bandašom i bandašicom na Dužijanci u Tavankutu

njihova Dužijanca bude najljepša, o kojoj će se najviše pričati.

Krunu-sliku crkve po uputama Anice Balažević, izradila je mlada slamarka Ruža Stantić. Službu bandaša rado je prihvatio Stipan Mamužić, a bandašica je bila Gordana Ištvančić. Mali bandaš je bio Velibor Mačković, a njegova bandašica Blaženka Skederović. Mladi su s velikim veseljem pleli vince od žita, pomogli kititi crkvu i spremati oko nje. Naše narodne nošnje su u pravom smislu "narodno blago": bogate svile na grane, starovinski šlingeraji, bile gaće, svilene marame, sve je to blistalo na našim mladima koji se rado oblače u starovinske nošnje. Tako i treba. Kad bi drugi imali takve nošnje, od njih bi pravili svjetsku senzaciju.

Za Dužijancu smo imali velikog gosta, novog biskupa. Naš mladi biskup, Ivan Péntes, rado se odazvao pozivu da za tavankutsku Dužijancu predvodi euharistijsko slavlje. Propovijedao je župnik sv. Roka iz Subotice, dr. Marin Šemudvarac. Kod Mise su asistirali vlč. Joza Miloš i naš župnik Antun Gabrić. U punoj crkvi pobožnoga svijeta pjevanje je vodila s. Beata sa svojim već proslavljenim dječjim zborom. Čitava Dužijanca stvarala je raspoloženje radosnog vjerskog doživljaja. Radost i ponos čitali su se na svim licima. Čak su i gosti iz Likovne kolonije, koja se baš održavala u Tavankutu, bili ushićeni našom Dužijancom.

Bandašica i bandaš su priredili svečani ručak, na kojem su bili i biskup sa svećenicima i još mnogi uzvanici, rodbina i prijatelji. Navečer je bilo kolo.

Dobri i vrijedni tamburaši nisu dali mira okupljenoj mladeži, nego su stalno svirali naše lijepe bunjevačke igre. A mladi su pokazali što znaju, međusobno se nadigravajući. Drago nam je gledati ovu našu razigranu mladost. Dojam je: još nas ima. Nek se znade da Bunjevac živi.

Još na kraju jedan fantastičan prijedlog: zašto se ne bi na kraju slavlja u crkvi zapjevala naša bunjevačka himna "Kolo igra..." Pa kad bi svi prihvatili pjesmu, kako bi u crkvi odjekivalo "Nek se znade da Bunjevac živi...!" Kad se u Hrvatskoj kod svake veće svečanosti može pjevati "Lijepa naša", a znamo da to rado čine i Mađari kad pjevaju "Isten áld...", zašto mi ne bi mogli pjevati našu himnu? Tim više što njen sadržaj nikoga ne vrijeda, nego veliča idilu obiteljskog života.

Tavankučanin

DUŽIJANCA U BAJMOKU

U nedilju 30. srpnja svečano je proslavljena dužijanca u Bajmoku, u crkvi sv. Petra, koja je za ovu priliku bila svečano urešena. Zauzimanjem kapelana Miroslava Orčića okupili su se mladi Bajmačani obučeni u prilipu bunjevačku nošnju. Njima su se priklijučili gosti iz Male Bosne. Bandašica Dragica Grmić i bandaš Nevenko Ivković Ivandekić stigli su prid crkvu u okićenim karucama. Svi su u povorci ušli u crkvu. Bandašica i bandaš nosili su sliku od slame. Posli blagoslova novog žita započela je svečana sv. Misa zahvalnica. Nakon Mise bila je oko crkve svečana procesija koju su predvodili mladi u narodnim nošnjama. Poslije sv. Mise bila je zajednička užna za mlade u vironaučnoj dvorani. U pripremi ove zajedničke svečanosti sudilovali su i roditelji mladih učesnika. Uvečer je bilo zajedničko "kolo" u dvorištu župnog stana.

Ivica

DUŽIJANCA U ŽEDNIKU

Od 1911. god. Dužijanca se slavi u Subotici u crkvi sv. Roka, a zatim u crkvi sv. Terezije. Tako je postala naša najveća narodna i crkvena svečanost, na kojoj se okupi lijepi broj vjernika. Ali, već odavno Dužijanca se slavi i u okolnim crkvenim župama, na pr. u Đurđinu se slavi od 1937. god.

Procesija na Žedničkoj Dužijanci

Redoslijed proslave Dužijance ustalio se u po-jedinim župama u okolici Subotice. Prva na redu je u Žedniku. Tamo je ove godine Dužijanica bila u nedjelju 16 srpnja.

To je bila prilika da se mladi pokrenu u akciju da Dužijanica bude što ljepša, da crkva bude lijepo okićena i da sve pripreme budu učinjene na vrijeme. Sestre Ana i Teza Milodanović izradile su lijepu sliku od slame za svečanost u crkvi i za procesiju.

U nedjelju, u pola deset sati bila je u crkvi svečana sv. Misa zahvalnica, na kojoj su bili bandaš Franjo Francisković i bandašica Mirjana Milodanović, velika grupa mladih u bunjevačkim narodnim nošnjama uz prisustvo velikog broja vjernika koji su došli na ovu svečanost zahvalnosti.

Poslije sv. Mise bila je zahvalna procesija oko crkve kao vrhunac ove lijepe svečanosti.

Tako je zalaganjem župnika Antuna Miloša i svih koji su mu pomogli, ova svečanost prošla kao prava narodna svečanost, ali koja u sebi ima lijep duhovni sadržaj.

U nedjelju pred večer bilo je "kolo" kod bandašice Mirjane, a to je prilika za veselo okupljanje mladeži uz naše narodne igre.

DUŽIJANCA U MALOJ BOSNI

Kako prethodnih godina, tako i ove, u našoj maloj župi održana je i proslavljena dužijanica u znak zahvale Bogu za ovogodišnji rod, lijepo vrijeme i uspješno okončanje napornih žetvenih radova.

Svi smo s velikim ushićenjem čekali taj dan da zahvalimo Gospodinu. Sa nama su ove godine bili dragi gosti: umirovljeni subotički biskup msgr. Matiša Zvekanović i o. Bonaventura Duda, profesor teologije iz Zagreba, i Andrija Matić, gvardijan subotičkog franjevačkog samostana. Uz njih su bili msgr. Franjo Vujković i vlč. Andrija Anišić. Za vrijeme sv. Mlse Božju riječ nam je tumačio o. Bonaventura Duda. Divno je bilo slušati oca kako s puno srca i prave ljubavi prema ovoj našoj ravnici, ovim ljudima, miluje kasje žita poniklog na našim njivama, kako nam tumači vrijednost ljudskog rada koji nas posvećuje i dovodi k Bogu. Svečana sv. Misa je bila pred crkvom, a za vizuelni izgled i ove godine pobrinuli su se naši mladi, koji su poput svojih očeva i majki, dida i majka, vešti u rukovanju žitom, koje se ispreplićući u njihovim rukama splelo u divne bogate žitne vijence, kojima je bila urešena crkva. Ispreplitali su se klasovi,

Dužijanica u Maloj Bosni

ruke, srca svih župljana i spleli u veliki vijenac koji nas je sve okupio o zblizio, oživio uspomene na stare dane, probudio kod naših mladih ljubav za te naše stare bunjevačke osjećaje: nošnje, konji, karuce i stara dobra tamburica, bez koje se ovakva svečanost teško može zamisliti.

Hvala našim mladim tamburašima koji su svojim milim zvucima ogrijali srca svih prisutnih u večernjim satima, kada je održano "kolo" pored crkve.

Dok ima ovakvih ljudi, ovakvih mladih, bit će i dužijance. Ovogodišnji bandaš i bandašica bili su: Zoran Bašić Palković i Marina Vujković Lamić. Krunu je izradila mlada slamarka iz Tavankuta Đurđica Stantić, a motiv je bio dva prstena, preko kojih je bio postavljen križ, što simbolizira međunarodnu godinu obitelji.

DUŽIJANCA U ĐURĐINU

Proslava Dužijance u Đurđinu ima dugu tradiciju od 1937. god. i uvijek je veoma svečana, ali glavna oznaka ove đurđinske svečanosti je u tome da u njenoj organizaciji veoma aktivno sudjeluju mladi, koji se brinu da sve bude što ljepše i svečanije.

Prije Dužijance i ove godine bila je tradicionalna trodnevna duhovna obnova, koju je vodio o. Ante Knežević, karmelićanin. To je bila prilika za temeljitu duhovnu izgradnju u ovom svijetu indiferentnosti prema svim duhovnim vrijednostima.

U nedjelju, 6. kolovoza bila je u crkvi sv. Misa zahvalnica, koju je prikazao o. Gabriel Mioč, franjevac iz Duvna i glavni urednik "Svete baštine". Bandaš Lazo Dulić i bandašica Jelica Gabrić donijeli su u crkvu sliku od slame koju su izradile Mara Ivković Ivandekić i Kata Rogić, a pratila ih je velika grupa mladih u bunjevačkoj narodnoj nošnji. Dočekala ih je puna crkva vjernog puka, koji je došao na ovu svečanost zahvalnosti. Čitava sv. Misa i propovijed odisala je tim duhom i svi prisutni su bili sjedinjeni u jednoj molbi da doživimo još mnogo ovakvih lijepih i sadržajem bogatih svečanosti.

Poslije sv. Mise bila je zahvalna procesija sa Presvetim, a sudjelovali su bandaš, bandašica, mladi i ostali vjernici.

U novoj župnoj dvorani, koja je za ovu priliku bila lijepo okićena, bio je svečani ručak za mlade i druge goste. To je bio susret prijateljstva oko 70 mladih.

Po ustaljenom običaju, u nedjelju u 18 sati mladi su u crkvi priredili svečanu akademiju.

Ove godine akademija je bila posvećena uspomeni na pokojnog Ivana Prčića, pjesnika iz Tavankuta i njegovoj najnovijoj zbirci pjesama "Zrnca biserja i sedefa iverja" (Subotica - Tavankut, 1988.).

I. Prčić je rođen 19. rujna 1901. god. u Gornjoj Čikeriji, nedaleko od Subotice (danas se nalazi u Mađarskoj), a umro je 9. prosinca 1988. god. u Tavankutu.

Na akademiji u Đurđinu osim glazbenih točaka bilo je govora o životu i radu ovog našeg zaslužnog pjesnika i recitirane su njegove pjesme. Program na akademiji izveli su mladi.

Poslije akademije bilo je pored crkve "kolo" za mladež, koja se okupila u velikom broju da uz zvuke narodnih pjesama i igara provede vesele trenutke svoje mladosti.

Tako je višegodišnji pastoralni rad župnika Marijana Đukica urodio još jednim lijepim plodom, a to je lijepa Dužijanica.

NJEŽNOST - NEIZRECIVA SNAGA LJUBAVI

U svijetu punom patnje, u svijetu punom boli, u svijetu punom grubosti i nasilja pomisao na nježnost djeluje kao melem na ranu.

Mnogi brakovi su upropašteni, a mnoge obitelji unesrećene jer je u naletu tjelesne strasti i nepromišljene srdžbe i bijesa stradala nježnost, a zagospodarila grubost, prezir, prijetnja i osveta. Bračni i obiteljski život bez nježnosti ravan je paklu.

STVORENI SMO NA SLIKU NJEŽNOG I DOBROG BOGA OCA

Naš Bog je nježnost sama (Joel 2, 13). Svoju nježnost prema čovjeku Bog je tokom povijesti čovječanstva očitovao na tisuće različitih načina. Njegova nježnost prema nama je golema, neiscrpiva, svakog jutra nova, postojano vjerna... Bog ju iskazuje svima bez iznimke, a osobito prema najpotrebnijima. Sve ove odlike Boga - Nježnosti možemo uočiti dok čitamo Sveto pismo. Bog - Nježnost očituje se takvim kroz svakovrsna dobročinstva koja iskazuje kako čovjeku pojedincu, tako, na osobit način, prema svom izabranom narodu.

Isus Krist je vrhunac Božje ljubavi i nježnosti prema čovjeku. U Isusu i po Isusu čovjek je iskusio konkretno Božju nježnost. U Isusu doticao ga je Bog nježnosti. Isusova nježnost prema čovjeku je neumorna kao i Očeva. U iskazivanju ljubavi i nježnosti prema čovjeku grešniku Isus je išao do ludosti, do smrti na križu.

A mi smo djeca Božja. Djeca samo Boga - Nježnosti. To je nezasluženi dar i tim veća je naša obveza: slijediti Oca, biti isti Otac... biti nježni kao On u svim svojim susretanjima s ljudima.

MUŠKO I ŽENSKO STVORI IH

Iskonski susret čovjeka sa čovjekom zbiva se u susretu muškarca i žene. U biblijskom opisu stvaranja čovjeka čitamo o velikoj radosti muškarca kada je prvi put ugledao pred sobom ženu. On na njezinu pojavu reagira čuđenjem i divljenjem. Taj prvi susret zbio se u prisutnosti Boga Stvoritelja, koji vidje da je dobro "sve što je učinio".

I od tog prvog susreta, povijest čovječanstva ispunjena je susretanjima ljudi s Bogom i međusobno. U tim susretanjima, susret muškarca i žene imao je uvijek istaknutu ulogu. Taj susret je za Boga tako velik da mu je dao moć "stvaranja" čovjeka. Kad muž i žena postanu "jedno tijelo" u ljubavi, može nastati "novo tijelo", novi čovjek. Zato bračno sjedinjenje uvijek mora biti otvoreno ovoj bitnoj svrsi i zato se nikakvim neprirodnim sredstvima (tablete, kondomi, spirale...) ne smije spriječiti ovu mogućnost. Susret muškarca i žene je tako velik u Božjim očima da ga On uzdiže na dostojanstvo sakramenta. Taj susret slika je susreta Krista i Crkve. Otajstvo je to veliko: ljubav muža i žene slika je ljubavi Krista i Crkve.

A Krist neizmjerljivo nježno ljubi Crkvu i zato odnosi muškarca i žene u braku moraju biti osobito nježni. No, budući da je prvotnu radost nježnog susreta muškarca i žene premetio grijeh i to uvelike

otežava sve međuljudske odnose, a napose one u braku i obitelji, ti odnosi se često pretvaraju u sebičnu grubost i bezobzirnost. To uništava romantiku tog susreta, narušava ljepotu njihovog približavanja... To je uzrok mnogim gorkim suzama i dubokim ranama, a to je, konačno, i razlog tolikim razvodima.

NJEŽNOŠĆU OBNOVITI LJUBAV

Svi čeznemo za nježnošću. Stoga svi moramo biti nježni.

"Postoje nježne geste, nježni pogledi, nježne riječi. Postoje pokreti kroz koje bljesne nježnost. Može to biti povjetarcem pokrenut pramen kose, pokret tijela u plesu ili obredu, lice u dubokoj boli, ruke podignute u znak praštanja, skladan korak, pogled prepun sažaljenja, ruke spremne na pomoć, starac pognut pod teretom godina, mladić u skladnom sportskom zaletu, djevojka u raskoši haljina, uzdah nad grobom, žena u trudnoći, zagrljaj i poljubac, rastanak i dolazak. Sve to zrači dirljivom nježnošću. Čovjeku se čini da bi mogao umrijeti od te ljubavi.

NJEŽNOST I SPOLNOST

Čovjek je osobito nježan u spolnosti i erotici. Erotika otkriva osobu drugog spola u životnom zanosu, u nabujalosti života, u rascvatu stvaranja. Spolnost je pak ono područje čovjekove osobnosti, gdje se rađa novi život. Spolnost je toliko nježna da ju je Bog zaštitio stidljivošću. Čovjek, zahvaćen sramežljivošću, svojim odijelom zaštićuje nježnost spolnosti. Kao stvarni izvor života, spolnost je najpotrebnija zaštite. U njoj se najsnažnije doživljava nježnost. Ona obiluje nježnošću; ona je njezin čudesni izvor. Dosta je postati svjestan što nam znače majka i otac. Oni su gnijezdo u kojem se rađa novi život; srce u koje Bog stavlja svoga Duha, oni su otvorena duša u koju Bog

udahnjuje životni dah. Otac i majka su najčasnije osobe svijeta; njima dugujemo najviše poštovanja...

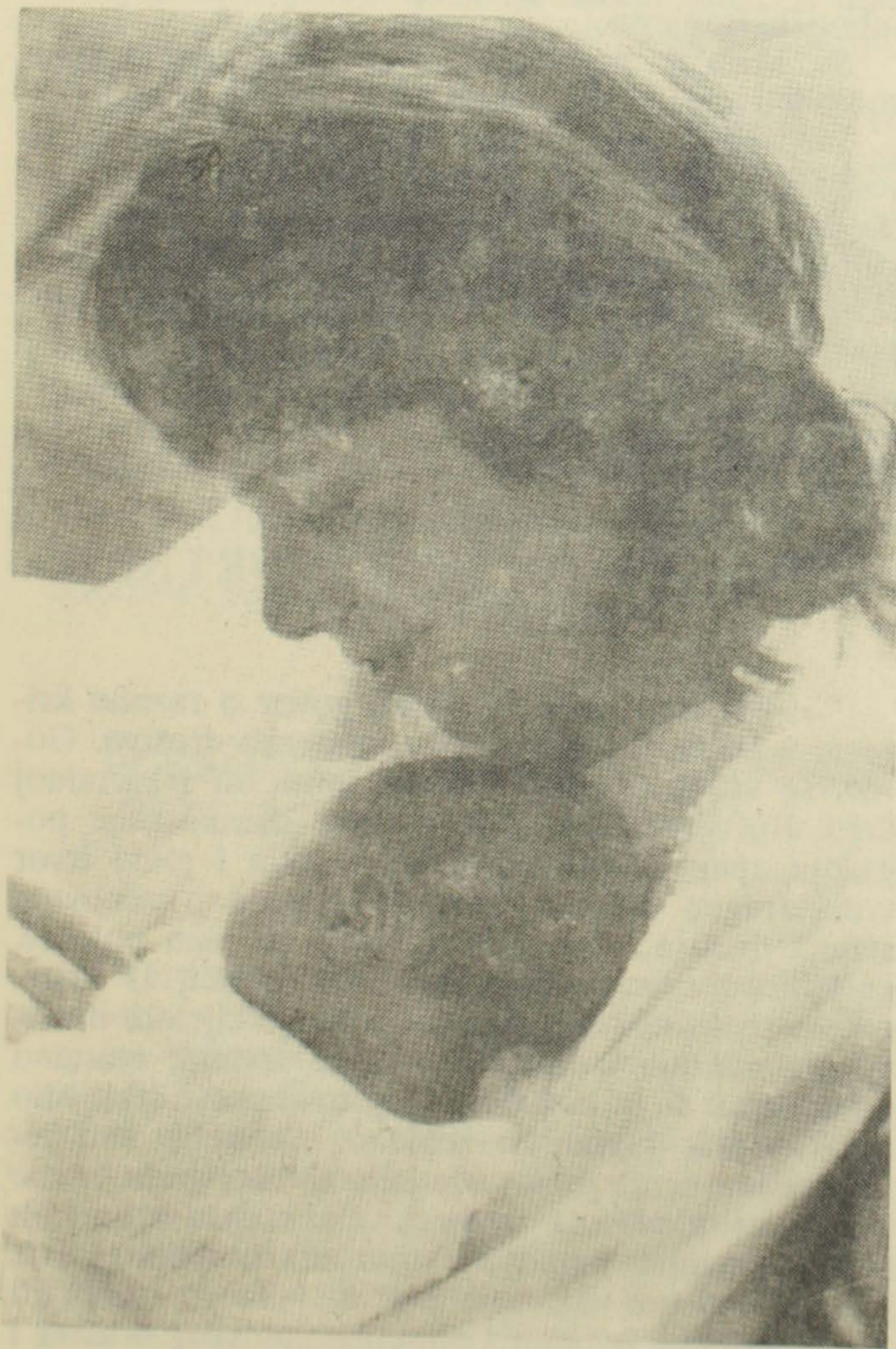
... Spolnost je, pak, ranjena grijehom. A grijeh je grubost. Grubost ne vidi nježnost; ona mimoilazi nježnost, duh i život. Grubost u spolnosti nalazi samo tjelesni užitak i zadovoljstvo osjetila i tako gubi bitni sadržaj spolnosti. Dapače, ona razara spolnost i život,

uzima rog za svijeću, zajedno s vodom iz korita baca i dijeta; ona vara čovjeka... Spolni odnosi u grijehu su kao trganje pupoljka, kao gaženje cvijetova, kao uništavanje klice; oni su kao mraz u kasno proljeće. Naprotiv, čistoća i čuvanje stidljivosti nose neku čudesnu dirljivost, zanos, ljepotu i čar koji se pamti...

Nježni mogu biti, jednako, muškarac i žena. Put do nježnosti ide kroz diskretnost, finoću, strpljivost, poniznost i nadu. Nježnost traži čekanje. Kao što žena dvet mjeseci čeka rođenje svoga djeteta, kao što polje zasijano žitom i kukuruzom treba pola godine i više da dozriju plodovi, kao što ptica mora tjednima ležati na jajima, tako i rađanje nježnosti treba vremena, čekanja i odricanja...

NJEŽNOST JE SLOBODA

Nježnost je, naprotiv, sloboda. Ona je garancija za trajnost ljubavi, sigurnost vjernosti; ona je snaga čistoće i ljepota nevinosti. Dvoje nježnih ljudi nikad neće moći razoriti brak; oni će imati zdravo i čestito potomstvo i neće biti sposobni za nevjeru. Nježnost je Božja prisutnost i snaga u njihovim odnosima... Nikad samo tijelo ne može dati toliko zadovoljstva koliko daje duh. Duh treba prožimati tijelo, a tijelo ne smije zanemariti duh. Grijeh živi tamo gdje čovjek robuje tijelu, umjesto da druguje s Bogom. Čistoća je tamo gdje čovjek duhom vlada tjelesnim porivima i slobodno upravlja svojim tijelom. Tijelo samo uz pomoć duha može dati potpuni užitek, savršenu radost i čistu ljepotu.

Radost majčinstva

Muškarac je muževan, ako je nježan. Žena je nježna, ako je diskretna i čedna. U nježnosti je pobjeda nad grijehom i razaranjem života.

Nježnost čini muškarca muževnim, a ženu ženstvenom... Ona je snaga bračnim drugovima i najveća sigurnost da će djecu odgojiti zdravo i ispravno.

MOLITVOM DO NJEŽNOSTI

Nježnost je Božji dar. Zato se ona najviše očituje u pravoj molitvi i dobiva se kroz molitvu... No za dar nježnosti treba i odricanja. Molitva tek kroz odricanje postaje uslišana, prepuna nježnosti i sile koja zaustavlja ratove... Molitva omogućuje dolazak nježnosti. Ona odgaja čovjeka u tišini i osluškivanju, profinjenosti i čistoći, i tako ga čini njenim. Molitva je najdublja nježnost. Ona otvara oči za Boga u ljudima i tako vodi k spasu. Crkva je prepuna nježnosti. Ona je prodahnuta Duhom Svetim. Potrebni su nam ljudi koji će tu nježnost prihvatiti i ponijeti svijetu.

Bračni drugovi trebaju molitve, zajedničke i spontane, žele li jedno drugo oživljavati i rađati djecu kao cjelovite osobe. Grubost, kao suprotnost nježnosti, najveća je opasnost za budućnost djece.

Biti nježan kao Bog znači biti otac i majka novoga svijeta". (Tomislav Ivančić, Biti nježan kao Bog, Novi koraci, br. 12 - rujan 1989., str. 4 - 5).

GDJE JE NJEŽNOST ONDJE JE I BOG

Gdje je nježnost ondje je i Bog. Gdje je Bog ondje je ljubav, jer Bog je ljubav i nježnost. Opasno je stoga izbaciti iz svoga života Boga, jer se tako izbacuje i nježnost i ljubav. I ondje gdje nema nježnosti i ljubavi, nema mjesta ni Bogu. A gdje nema Boga, gdje nema nježnosti i ljubavi, nema ni radosti raja. Ondje je pakao, ondje je nesreća i tjeskoba. Dakle, za sreću u bračnom i obiteljskom životu potreban je Bog, potrebni su nježnost i ljubav. Oni koji to imaju mogu pričati o svojem sretnom braku i o skladnoj obitelji. A oni kojima to nedostaje? - Sad znaju put do sreće. Samo, odvažno, naprijed! No, ne zaboravimo nikada da nježnost nije puki sentimentalizam. Nježnost nisu slatke riječi. Nježnost je djelotvorna ljubav!

Andrija Anišić

OBITELJSKA STRANICA

SUBOTIČKI BISKUP - PREDSEDNIK VIJEĆA ZA OBITELJ BKJ

Na jesenskom zasjedanju Biskupske konferencije Jugoslavije u Đakovu od 2 - 4. listopada o.g. naš biskup, Msgr. Ivan Péntzes, izabran je za predsjednika Vijeća za obitelji Biskupske konferencije Jugoslavije. Našem biskupu želimo puninu svjetla Duha Svetoga u ovom radu, u jednom od najznačajnijih vijeća naše Biskupske konferencije. Neka Duh Sveti vodi njega i sve članove ovoga Vijeća, kako bi mogli davati smjernice koje će pomoći da sve naše obitelji doista mogu postati i biti "male Crkve".

MEDUNARODNI OBITELJSKI KONGRES

U Zagrebu je od 12. do 15. listopada 1989. godine održan Međunarodni obiteljski kongres u dvorani

Ekonomskog fakulteta na Kennedyjevu trgu. To je 15. po redu kongres ove vrste. Tema ovogodišnjeg susreta bila je "SRETNJA OBITELJ – RADOST I MIR ZA SVE". Kongres je priredio Obiteljski centar Slavonski Brod - Zagreb u suradnji s Verein Famillienkongress iz Beča, a pod osobnim pokroviteljstvom mons. Pavla Žanića, mostarskog biskupa i dosadašnjeg predsjednika Vijeća za obitelj pri BKJ.

Kongres je svečano otvoren u četvrtak 12. listopada ujutro uz uvodne riječi g. Marija Živkovića, jednog od organizatora.

Na Kongres se prijavilo 800 sudionika iz cijeloga svijeta, a svakodnevno je na predavanjima bilo na- zočno oko 500 slušača.

Ovaj Međunarodni obiteljski kongres završio je svečanom koncelebriranom misom koju je u zagrebačkoj katedrali predvodio predsjednik Papinskog vijeća za obitelj, kardinal Edouard Gagnon.

Na ovom Kongresu, poznati domaći i svjetski znanstvenici, teolozi, voditelji različitih zajednica obiteljskog pastoralnog i dobrotvornih udružaba razmjenjivali su iskustva i tražili putove ostvarenja sretne obitelji - koja će biti mir za sve.

Više o ovom susretu mogli ste čitati u Glasu koncila i drugom katoličkom tisku.

BUNARIĆ * 89.

Bunarić - naše malo i drago Marijino svetište i ove je godine, 26. i 27. kolovoza, okupilo mnoštvo vjernika iz Subotice i obližnjih naselja. Svi su oni došli k Mariji, kako je to naglasio u svojoj propovijedi nadbiskup Tamarut, "tražeći u svojim potrebama pomoć i zaštitu. Okupljamo se oko nje i vapimo k njoj kad smo bolesni, jer osjećamo da je ona "Zdravlje bolesnih"; okupljamo se oko nje kad smo žalosni i tužni, jer osjećamo da je ona "Uzrok naše radosti"; okupljamo se oko nje kad nas pritisnu naši grijesi, jer osjećamo da je ona "Utočište grešnika"; okupljamo se oko nje kad smo uznemireni i prestrašeni, jer osje-

Bunarić, '89

ćamo da je ona "Kraljica mira". Došli smo k Mariji da čujemo i njezinu poruku za naš svagdanji život, jer "u Mariji se (Crkva) divi i uzvisuje najodličniji plod otkupljenja, i u njoj s radošću promatra, kao u najčistijoj slici, ono što sva Crkva želi da bude i nada se da će biti (SC 103)".

POKORNIČKO BOGOSLUŽJE, PROCESIJA SA SVIJEĆAMA, VEČERNJA MISA

Po već tradicionalnom običaju proštenje na Bunariću započelo je u subotu navečer pokorničkim bogoslužjem. Upravitelj svetišta, preč. Andrija Kopilović, je na temelju proroka Izaije i Ezekijela meditirao na temu: obitelj kao savez - savez s Bogom i savez s bračnim drugom, te o izvoru života i o odgoju koji se temelji na pravilnom načinu življenja Božje riječi. Nakon ispita savjesti, slijedila je pojedinačna ispovijed, za koju su bili na raspolaganju tri biskupa, te svećenici iz grada i okolice. Za vrijeme ispovijedi molila se Krunica.

Nakon ispovijedi bila je, uvijek dirljiva, procesija sa svijećama s Gospinim likom. Procesiju je predvodio biskup Msgr. Matija Zvekanović. Dok se procesija približavala glavnom oltaru, bunarićkim prošteništem odjekivale su riječi prekrasnog akatista (pohvale) u čast Bogorodici.

Večernju sv. Misu predvodio je novi subotički biskup Msgr. Penzes Janos. On je u svojoj propovijedi usporedio naš dolazak k Mariji, s dolaskom majci, jer dok imamo majku, imamo komu otići.

SVEČANA EUHARISTIJA

U nedjelju je program proštenja započeo jutarnjom sv. Misom u 7 sati koju po tradiciji predvode subotički franjevci.

Sv. Misu na mađarskom jeziku ove godine predvodio je zrenjaninski biskup Msgr. Huzsvar Laszlo.

Svečanu Euharistiju na hrvatskom jeziku predvodio je Msgr. Anton Tamarut, nadbiskup - koadjutor riječko-senjski. S njim je koncelebrirao subotički biskup Msgr. Penzes Janos i Msgr. Marin Šemudvarac. Donosimo ovdje nekoliko odlomaka iz njegove propovijedi.

SVE VIŠE IMA PO NAŠIM GRADOVIMA I SELIMA ZRELIH MOMAKA I DJEVOJAKA KOJI SE NE ŽENE I NE OS- NIVAJU OBITELJ

"... Već smo naučeni slušati govor o raznim krizama u kojima se nalazi naše moderno društvo. Govori se mnogo o gospodarskoj, plitičkoj i moralnoj krizi društva. Iako nas dvije prve dramatičnije pogađaju, ipak je moralna kriza najteža i pravi izvor svim drugim krizama, jer nas pogađa u osnovnoj stanici društva, u obitelji. Obitelji su nam bolesne, obitelji su nam u krizi. Izvlačeći obitelj iz krize, ozdravljajući obitelj, vraćamo zdravlje cijelom društvu. Promatrajući društvo u kome živimo, moramo konstatirati da je kod mnogih gotovo posve izbljedio pravi pojam kršćanske ženidbe i obitelji, kao jedinstvene i nerazrješive zajednice ljubavi muža i žene koja svoj plod ima u djeci. Uz mnoštvo bračnih rastava, a time i mnoštva razorenih obitelji, ima iz dana u dan sve više onih koji bi jednostavno htjeli posve ukloniti ženidbu i obitelj iz ljudskog društva i tako čine napad na samu ljudsku narav. Dužnost je i zahtjev same ljudske naravi da čovjek osnuje jednu,

nerazrješivu ženidubu, u kojoj će muž biti jedno u ljubavi sa svojom ženom, i iz koje će se rađati djeca po volji Božjoj.

Dok razmišljamo o toj Božjoj odredbi i ustanovi, onda nas veoma zabrinjava činjenica, da mnogi naši mladi odbijaju ženidbu, i u ime tzv. slobodne ljubavi ne žele osnivati vlastitu obitelj. Sve više ima po našim gradovima i selima zrelih momaka i djevojaka koji se ne žene, ne osnivaju obitelj i tako naša sela sahnju, umanjuju se, nestaju i umiru...

Kršćanski mladiću i djevojko, ako te Bog nije pozvao u svećenički ili redovnički stalež, onda za tebe vrijedi prva Božja zapovijed: "Plodite se i množite", u jednoj, zakonitoj i nerazrješivoj ženidbi".

DJECA SU RADOST I BLAŽENSTVO SVOJIH RODITELJA

U nastavku svoje propovijedi nadbiskup Tamarut je rekao: "Iz požrtvovne bračne ljubavi rađaju se djeca, koja su radost i blaženstvo svojih roditelja, koja su blagoslov za društvo i Crkvu. "Blagoslovljena ti među ženama", klicala je Elizabeta mariji, "i blagoslovljen plod utrobe tvoje". Klicala je tako jer je i sama bila ispunjena radošću što je nosila dijete u svom krilu: "Čim mi do ušiju doprije glas pozdrava tvojega zaigra mi čedo u utrobi" (Lk 1, 14).

Da blagoslovljena je svaka majka koja je poslušna Božjoj zapovijedi s ljubavlju začela dijete u utrobi, koja ga s ljubavlju nosi u svome krilu, s ljubavlju ga rađa i odgaja.

U našem modrernom svijetu u mnogome se izvrnula ljestvica pravih vrednota. Bogatstvo se vidi u zlatu, u srebru, novcu, nживama, industrijskim pogonima, a siromaštvo u mnogobrojnoj djeci. A ipak je obratno. Pravo je bogatstvo čovjek. Sva materijalna bogatstva bez čovjeka gube svoj smisao, postaju mrtva bogatstva. Pusta su i mrtva već mnoga naša sela, prazne kuće i neobrađiva polja i njive, jer nema čovjeka. Čovjek je bogatstvo iznad svagog drugog bogatstva, čovjek je bogatstvo kome je namijenjena vječnost. Čovjek jednom stvoren pozvan je da vječno živi. Obitelj je pozvana da bude izvorom tog pravog bogatstva, da bude kolijevka života

POSAO ŠTO GA OBAVLJA MAJKA U OBITELJI - NAJEMEINENTNIJI JE POSAO U DRUŠTVU

I društvena zajednica bi morala u prvom redu biti u službi obitelji, a ne pojedinaca i samaca. Sve socijalne reforme morale bi ići za tim da pomognu zdravom razvoju obitelji. Moralo bi se shvatiti da je posao u obitelji, posebno onaj što ga obavlja majka, uistinu najeminentniji posao u društvu i za društvo te bi stoga majka za svoj posao u obitelji morala imati sve povlastice najangažiranijeg društvenog radnika. Svijesni pojedinci i svijesne obitelji trebale bi se boriti za stvaranje takvog mentaliteta u društvu te da i društvo kao takvo podržava i pomaže brojne obitelji, a ne da ih omalovažava i guši".

RODITELJI SU POZVANI DA VRŠE SVEĆENIČKU ZADAĆU U SVOJOJ OBITELJI

"Kršćanski roditelji budite svjesni svoje uzvišene uloge koja vam je povjerena u obitelji. Vi ste pozvani da vršite pravu svećeničku zadaću u svojoj obitelji kršćanskim odgajanjem i posvećivanjem svoje djece. Vi ste prvi pozvani da uprisutnite Boga u svojoj obitelji, da svoju djecu stavite u životnu vezu s Bogom preko molitve i svetih sakramenata. Vi ste pozvani da budete predmolitelji u vašim obiteljima, da svoju djecu vodite k svetim sakramentima, najprije krštenju, pa ispovijedi i pričesti, a prevažno je da vodite svake nedjelje svoju djecu na aktivno sudjelovanje kod sv. Mise..."

Ovogodišnje proštenje završilo je poslijepodnevnom sv. Misom i blagoslovom koje je, u 16 sati, predvodio katedralni župnik Stjepan Beretić.

Promatrajmo primjer Marijinog života i slijedimo je u svim njezinim uzvišenim krepostima. Samo tako ćemo postići miran, sređen i sretan život ovdje na zemlji i iskusiti vječnu radost u nebu.

A. A.

ŽETELAC

Budi se zora u sjaju žutoga mora
valovitih ravnica...
Igra kolorit plavih visina
i bijelih košulja bodrih žetelaca...
Ćurlik ševe u zorama jutarnje glazbe.
Počinje simfonija ljetnjega uranka...

Znoj kaplje s opaljenih lica,
iz očiju suza i osmijeh,
pada znoj na čarobni sag
rada i muka,
truda i zebnje,
jeseni ljeta,
očekivanje uroda...
Žetva se sprema na razigranim poljima
velih prostora...

Njiše se slika u treptaju
uzavrelog sunca...
Od jutra do večeri
ostavljaju kosci snoplje
kao nijeme valove uzbibanog mora...
Čekaju zadnji otkos,
veselu igru pobjede
i pletenu krunu na glavi bandaša...

Budi se zora u sjaju žutoga mora
valovitih ravnica...

Ivo Prčić, mladi

–Dnevno se u svijetu na razne načine ubijaju stotine tisuća ljudi, od toga najviše u raznim oblicima abortusa. Žene koje nose "spirale" niti ne primjećuju da uz njih nekoliko puta godišnje zanesu. To se također često događa za vrijeme uzimanja antibaby pilula. A tada, nekoliko dana nakon začeca, pilule i spirale ubijaju dijete, jer mu sprečavaju usadivanje u maternicu.

Molimo, informirajmo, žrtvujmo se i radimo protiv svih vrsta pobačaja i ostalih načina ubijanja ljudi - ZA ŽIVOT, ZA MIR, ZA LJUBAV! Tako ujedno postajemo dionici svetih Misa koje se prikazuju na tu nakanu.

ĐURĐICINA AKCIJA ZA ŽIVOT

Ja živim. Tako sam sretna. Silno se radujem životu. Zahvaljujem Bogu što me je stvorio tako čudesno. Zahvalna sam svojim roditeljima za ljubav, za odvažnost - zahvaljujem im za dar života. I dok se ja radujem životu, s velikom tugom mislim na sve one ljude koji nisu imali sreću ugledati svjetlo dana kao ja. Oni istina žive kod Gospodina kao mali mučenici, ali njihovom preranom i nasilnom smrću ova je zemlja jako puno izgubila. Koliko li je manje nevinih dječjih osmjeha i radosnog mahanja nježnim ručicama, a koliki se geniji, koji su mogli učiniti ovu zemlju ljepšom, nikada nisu rodili, jer ih njihovi roditelji nisu željeli, a bili su već živi?!

Plače mi se i najradije bih naricala na pomisao kako im je strašno bilo dok su ih ubijali na sve one grozne načine koje sam vam već opisala u prošlim brojevima Bačkog klasja. Užasavam se na to i pomisliti. O, kako bih silno željela da nijedno dijete više nikada tako ne strada. Zato vas preklinjem: molimo se svi zajedno da sve dječake i djevojčice koji već žive pod majčinim srcem obasja jednog dana divno svjetlo sjajnoga sunca. Molimo se da svi oni iskuse radost

života na zemlji, na kojoj je i Isus želio živjeti i kojom je prošao čineći samo dobro.

Potičem vas da se uključite u molitvenu akciju "Sačuvaj sve živote"! Ne bi li se i u Bačkoj, bar u nekom gradu mogla služiti jednom mjesečno sv. Misa na tu nakanu, kao što to već ponegdje čine?!

Nudim vam i nekoliko molitvica i slika, koje je izdao Obiteljski centar u Slavonskom Brodu, za poticaj da učinimo nešto djelotvorno u ovoj akciji.

Za ovaj put toliko. Volim Vas sve i radujem se što živim s Vama!

Vaša Đurđica

Bože oče, darivatelju života, molimo te, radi krista tvoga sina, zaštititi po duhu svetom, svu nerođenu djecu!

Presveto srce Isusovo prikazujem ti, po bezgrješnom srcu Marijinu, sve svoje današnje molitve i pobožne uzdahe, svoje poslove i trpljenje, na nakanu apostolata za zaštitu ljudskog života.

Marijo, majko života, zaštititi svu nerođenu djecu!

MOLITVA BRAČNIH DRUGOVA

Marijo, nositeljice života i zaštitnice trudnica!

Ti, koja razumiješ sve probleme trudnoće, ohrabri nas da ljubavlju koja neprestano raste primimo ovo dijete u našu obitelj.

Izmoli nama i našem djetetu zdravlje duše i tijela.

Preporuči nebeskom Ocu i naše novčane neprilike da bismo ovom djetetu osigurali dostojan i miran razvitak.

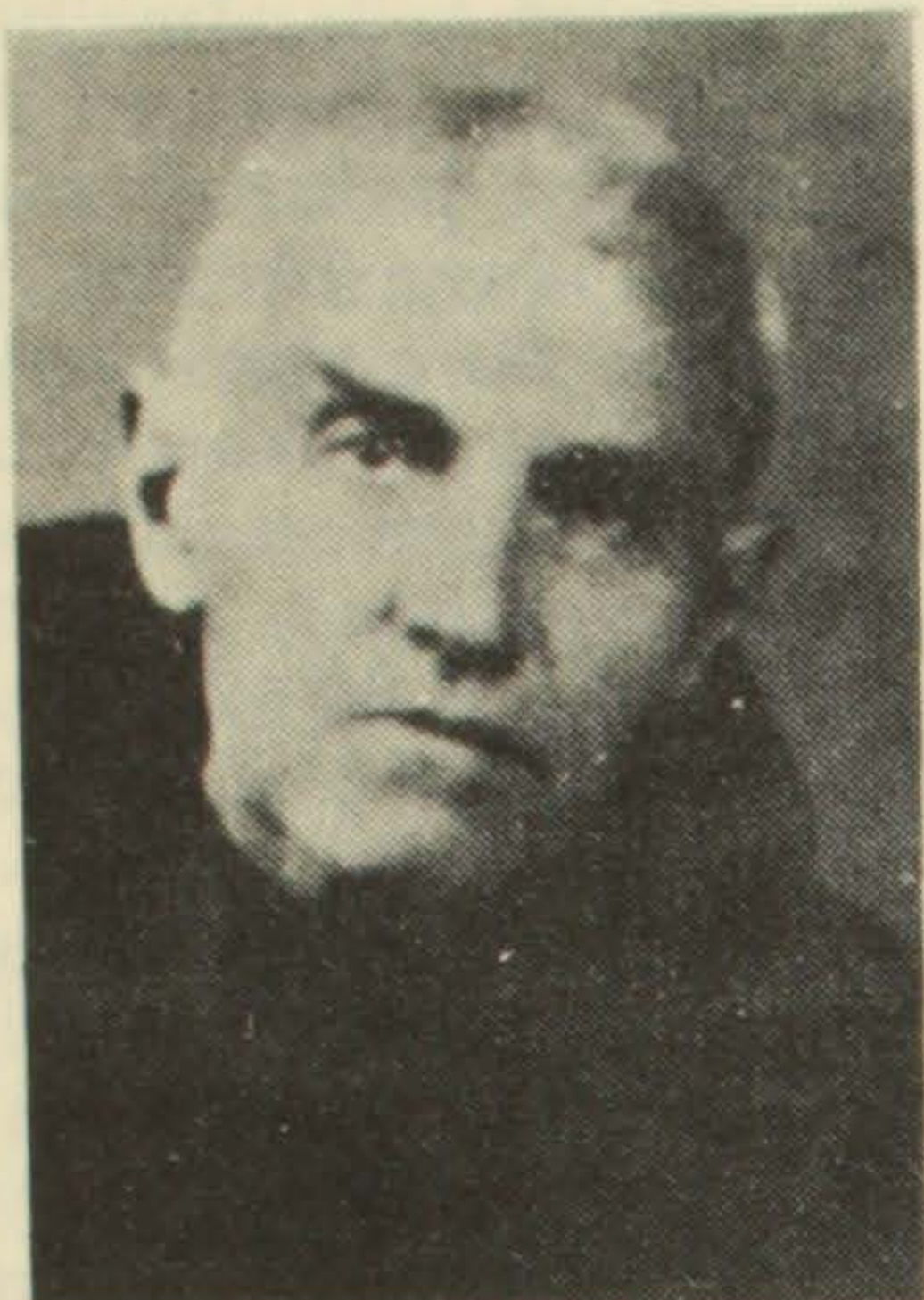
Daj da u ovom djetetu ne gledamo samo svoje, već i Tvoje dijete da ga primimo kao Isusa u našu obitelj.

Blagoslovi mirom i radošću našu obitelj.

AKO IMATE POTEŠKOĆA BRAČNIH I OBITELJSKIH A NE ZNATE KAKO IH RIJEŠITI - JAVITE SE:

1. Obiteljskom centru, Kumičićeva 16, 55000 Slavonski Brod
2. Karitasu - Kaptol 31, 41000 Zagreb
3. Pastoralnom centru za obitelji i mlade, Harambašićeva 7, 24000 Subotica, tel.(024) 22-523

ISUS KRIST SVE U SVEMU

1. Tko stekne i malo familijarnosti sa pisanom riječju o. Gerarda Tome Stantića dolazi do saznanja da je Krist središnja stvarnost u njegovom duhovnom hodu, u njegovom duhovnom rastu.

U ovom kratkom ostvrtu pokušat ću otkriti kako i na koji je način Krist bio sve u životu Božjega Sluge, o. Gerarda. Isus Krist je osoba koja je uvijek privlačila. U svojoj uredbi "O Crkvi u suvremenom svijetu" II. Vat. koncil je ukazao na osobu Isusa Krista kao na onu osobu koja može pružiti čovjeku današnjice sigurno usmjerenje i osmišljenje života.

Čini mi se da tvrdnje o Kristu koje u toj uredbi iznosi suvremena Crkva daju kristološkom iskustvu oca Gerarda posebno aktualno značenje i daju povod mišljenju da je to iskustvo o Kristu nešto što čini Slugu Božjega, o. Gerarda, posebno značajnim za naša vremena kada je čovjek na poseban način u potrazi smisla svoga života.

2. Polazište duhovnog života Sluge Božjega je Isus Krist u otajstvu Utjelovljenja. On je svjestan, i o tome ima duboko iskustvo, da nam se Bog objavljuje i daje po Kristovom čovještvu.

O tome, pored mnogih drugih pribilježbi, svjedoči pribilježba u povodu osobnih duhovnih vježbi: "Isus je u svemu skroman, skroman u govoru, društvu, u radu, u patnji i u cijelom ponašanju. Smjerno lice, smiren mu je govor; sličan je ljudima osim u grijehu. Isus je mogao reći: 'Učite se od mene, jer sam krotka i ponizna srca'. Tko može (Isuse) naslikati tvoje milo lice? Tko ne bi izvadio iz sebe svoje srce da bi dočarao kako izgleda Tvoje srce. Kako je svakoga ganulo Tvoje sveto lice? Sjajnost sunca je tama u usporedbi sa Tvojim licem. Sretni su bili koji su te vidjeli, čuli, s Tobom molili i radili. Tvoj je govor najugodnija pjesma".

Očito slijedi iz ove pribilježbe da je Isus, u koliko čovjek, uzor staloženog i zrelog čovjeka, koji vlada sa sobom, i koji se toliko, po svome čovještvu, približio ljudima da im je u svemu sličan osim u grijehu; da im, po svojem divnom ljudskom liku, može služiti kao uzor.

Predočujući si Isusa kao divnog čovjeka, koji je odsjaj Božje slike, o. Gerard u tom istom zapisu iz osobnih duhovnih vježbi osjeća se potaknutim da Isusa tako predočena nasljeduje: "Tvoja lijepa slika nek je moja dika. Kad ne vidim ljepotu, pomisliću na Tebe lijepoga. Kad vidim ono što je žalosno, pomisliću na Tvoje lice veselo. Kad čujem buku, pomisliću na Tebe koji šutiš. Kad od mene tražiš nešto teško, pomisliću na Tvoje velike muke. Tako ću naučiti i slijediti najljepše ponašanje kako bi svakoj nepokornosti bio kraj... Tvoj primjer ne pokazuje samo što je dobro, nego činiš tako da svakoga na to potičeš. Tvoj primjer neka bude kao stope koje će raskidati na meni sveze. Kad tako budem odriješen od svega, slijedit ću Tebe rassetoga".

Pretpostavljajući kršćansku istinu da je Krist, po svome čovještvu, iznutra i životno povezan s Bogom, Sluga Božji ističe da je nasljedovanje Krista kadro iznutra čovjeka suobličiti Kristu tako da čovječje srce kuca, radi i osjeća kao Isusovo srce. Potvrdu ovoj tvrdnji nalazimo u konkretnoj misli koja je u isto vrijeme nadahnuta na bačku ravnicu zasijanu pšenicom. "Isuse... Ti si u nama kao lijepo zeleno proljetno žito koji želiš u nama rasti... Žito raste, donosi plod i imamo što jesti. Po štovanju Malog Isusa, Isus raste u

nama, to jest: raste njegova ljubav, njegovo djelovanje u nama. Postajemo ponizni, pokorni, marljivi".

Da bi Isus, koji je "lijepo mlado i zeleno proljetno žito" u nama, postao "zrio vlat", potrebno je da se u čovjeku ostvari ono što je sv. Pavao nazvao su-umiranje i su-uskrsnuće s Kristom.

Odjek te Pavlove misli susrećemo u slijedećim riječima Božjega Sluge: "Uskrsnuće je, piše on, krasno zdravlje i veselje poslije bolne operacije mrtvljenja i primanja Euharistije".

3. Rekoh na početku, da je Isus bio sve u cijelom životu našega Sluge Božjega. Ovi kratki navodi iz njegove pisane riječi daju nam barem naslutiti kako je duboko iskustvo Krista u životu ovog Božjeg ugodnika iz Bačke. Kristovim otajstvom on je nastojao prožeti svoj život i tako našao u Kristu smisao svoga života.

Ovim svojim iskustvom Sluga Božji nam prenosi i jednu poruku koja je posebno važna suvremenom čovjeku, jer mu pomaže da izide iz svojih mnogobrojnih kriza.

Njegovo proživljeno iskustvo Krista nam se pokazuje kao potvrda onoga što II. Vatikanski koncil nudi ljudima današnjice posebno u uredbi "Radost i Nada", u kojoj, među ostalim, susrećemo ovaj poticaj: "Po Kristu i u Kristu razrješuje se zagonetka boli i smrti koja nas izvan njegova Evanđelja satire. Krist je uskrsnuo, svojom smrću uništio našu smrt i darovao nam život da kao sinovi u Sinu vičemo: Abba, Oče" (23).

Fra Ante Stantić, karmelićanin

NOVOSTI U POGLEDU POSTUPKA ZA PROGLAŠENJE BLAŽENIM I SVETIM SLUGE BOŽJEGA OCA GERARDA TOME STANTIĆA

Prema Normama, Apostolske Konstitucije "Divinus Perfectionis Magister" br. 4., generalni Postulator karmelićanskog reda iz Rima o. Simeon od sv. Obitelji, imenovao je 26. travnja 1989. godine o. Matu Miloša vicepostulatorom postupka za proglašenje blaženim i svetim sluge Božjega o. Gerarda Tome Stantića. Novi vicepostulator je položio zakletvu pred biskupom msgr. Ivanom Péntzes-om 6. srpnja 1989. godine. Norme gore spomenute Apostolske Konstitucije predviđaju više vicepostulatora, pa je zbog obavljanja poslova na ovom našem terenu izabran o. Mato Miloš, kako se to stručno kaže "aequo iure" za vicepostulatora. Tako o. Ante Stantić ostaje i dalje vicepostulator u Zagrebu (Remete), koji radi na spisima sluge Božjega, a zadaća je o. Mate da pohada župe naše biskupije, upoznaje vjernike likom i duhovnošću o. Gerarda, te promiče njegovo štovanje. Vjernici koji bi dobili kakvu milost po zagovoru o. Gerarda mogu se direktno obratiti vicepostulatoru o. Mati u Sombor, koji će evidentirati postignuto čudo ili milost i proslijediti prema Normama Apostolske Konstitucije za napredak postupka.

Do sada su se ispitali svjedoci koji su poznavali o. Gerarda ili se kod njega ispovijedali. Sva ta svjedočanstva sada treba ponovno na čisto prepisati, numerirati i žigom potvrditi, te prevedena na jedan od živih evropskih jezika poslati na kongregaciju za proglašenje blaženim i svetima u Rim na daljnja ispitivanja i provjeru. To sve treba obaviti komisija koju je imenovao naš Biskup. Nama preostaje rad na terenu, tj. po župama diljem naše biskupije, a to znači prije svega moliti Gospodina da slugu Božjega o. Gerarda uzvisi na čast oltara, utjecati se molitvom u zagovor o. Gerarda i drugima preporučivati da se utječu njemu, u zagovor, jer je njegova moć pred Bogom velika. U tu svrhu imamo sličice tiskane sa molitvom o. Gerardu, prospekte i knjižice koje će se dijeliti vjernicima da mogu bolje upoznati lik i duhovnost o. Gerarda. Sve svećenike i redovnike u subotičkoj biskupiji pozivamo na suradnju i promicanje štovanja o. Gerarda. To je naš jedini za sada sluga Božji čiji je postupak za proglašenje blaženim i svetim u toku. Radujmo se što imamo sina naše plodne Bačke za kandidata na oltar. Vjernike potičimo na molitvu i na zagovor o. Gerardu. Svi koji dobiju kakvu milost ili čudo po zagovoru o. Gerarda neka to pismeno pošalju vicepostulatoru o. Mati u Sombor.

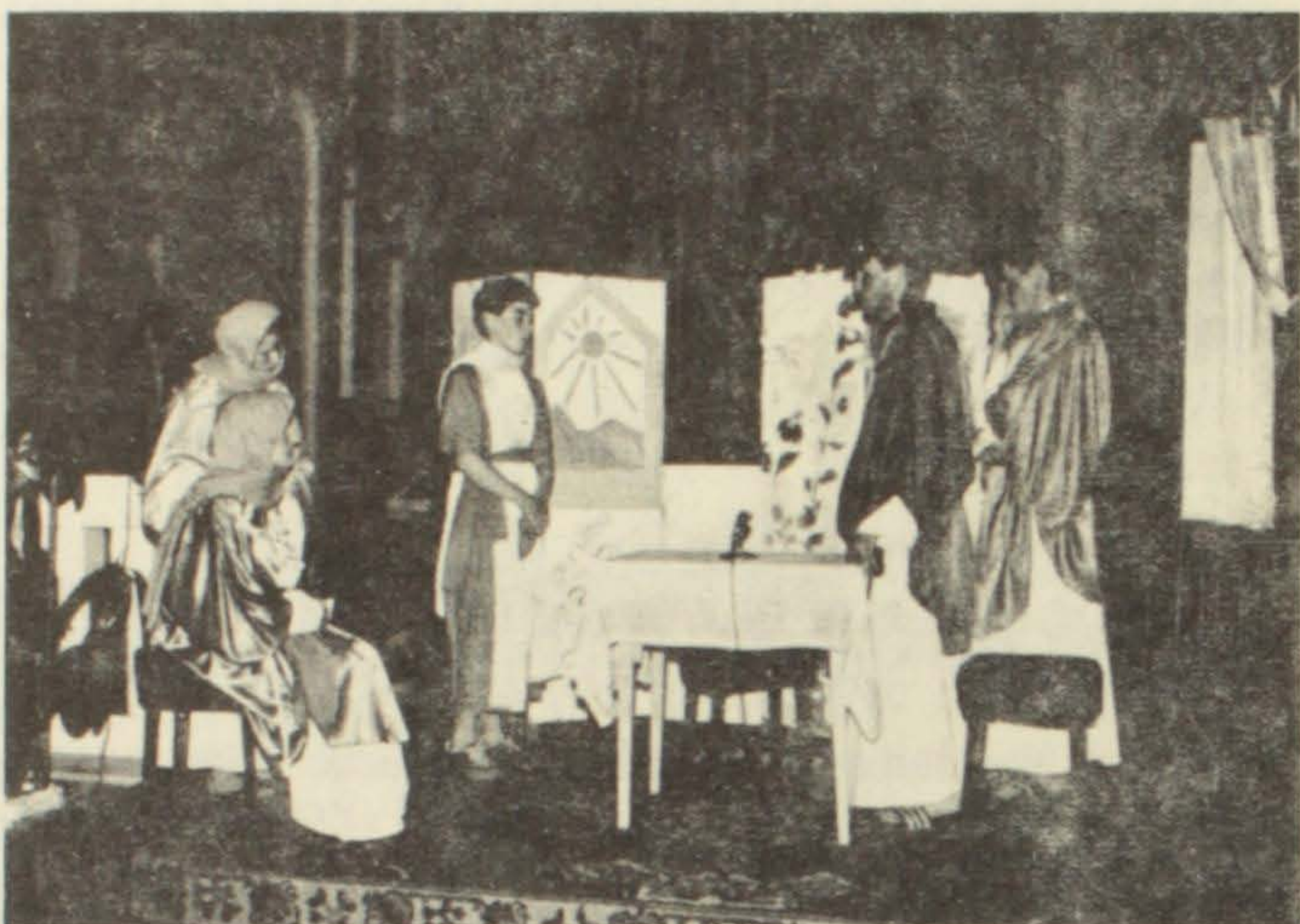
o. Mato Miloš, karmelićanin, vicepostulator

SUBOTICA

25. OBLJETNICA MISNIŠTVA VLČ. BELE STANTIĆA

U nedjelju, 2. srpnja o. g., župa Isusova Uskrsnuća imala je lijepo župsko slavlje. Župnik Bela Stantić slavio je sa svojim župljanima i ostalim gostima 25. obljetnicu misništva.

Slavlje je počelo u subotu navečer u 7 sati u crkvi gdje je održana svečana akademija na kojoj su mladi izveli igrokaz Rajmunda Kuparea pod naslovom "Uskrsnuće, misterij u 6 slika". Igrokaz su uvježbale s mladima s. Tarzicija Tunjić i s. Bernardica Đukić, zato one i mladi zaslužuju najljepše pohvale za svoj rad.

Prizor iz igrokaza "Uskrsnuće"

U nedjelju poslije podne u 6 sati bila je u crkvi svečana sv. Misa. Prije početka euharistijskog slavlja svečana procesija ušla je u crkvu. Na čelu procesije išla je velika grupa djece u bjelini i mladih u svečanim bunjevačkim narodnim nošnjama. Iza njih su išli svećenici, koji su došli kao gosti slavljenika. Njih je slijedio srebromisnik, župnik Bela Stantić, a pratila ga je velika grupa najbliže rodbine.

Prije početka sv. Mise vjeronaučna grupa djece i mladih izveli su prigodni recital u čast slavljenika. Recital su pripremile s. Bernardica Đukić i s. Tarzicija Tunjić. Svako pojedino dijete predstavljalo je jedno slovo, a svi zajedno su ispisali moto župnikovog jubileja "Velika mi djela učini svesilni".

Svečanu sv. Misu služio je slavljenik Bela Stantić, a uz njega u koncelecijaciji bio je njegov nećak Franjo Ivanković i propovjednik na ovom slavlju, katedralni župnik Stjepan Beretić, te ostali svećenici - gosti.

Propovijed je imao vlč. Stjepan Beretić. On je toplim riječima govorio o svom prijatelju koji slavi 25. obljetnicu svoje službe Crkvi i narodu. (Tu propovijed objavljujemo u cjelosti).

Poslije sv. Mise član Pastoralnog vijeća Grgo Piuković pozdravio je slavljenika župnika s kojim već dugo surađuje. Zatim je pozdravio novog biskupa Ivana Penzesa, koji je sada prvi puta među ovim vjernicima. Također je pozdravio starog biskupa Matiju Zvekanovića, koji je često bio među njima, a ranije je bio i župnik u ovoj župi. Zahvalio mu je na dugogodišnjem radu za dobro svih vjernika.

Mladi su predali veliki buket cvijeća svome župniku kao svom duhovnom ocu, i kao dar svih župljana

sliku od slame koju su izradile naše slamarke Mara Iv. Ivandekić i Kata Rogić. Slika prikazuje fasadu crkve Isusovog uskrsnuća, a uz nju je ispisano "duhovno cvijeće", kojim su ga darivali njegovi župljani za ovaj lijepi jubilej. Zatim je Kata Ivanković, sestra slavljenika, pročitala prigodnu pjesmu u kojoj je proslavila ovaj lijepi jubilej svoga brata. S. Mirjam Pandžić pozdravila je župnika Belu Stantića u ime katedralnog zbora "Albe Vidakovića", koji je pjevao na ovoj svečanosti.

Slavljenika je pozdravio i novi subotički biskup Ivan. Čestitajući svom revnom svećeniku srebrni jubilej svećeništva, potakao je njegove vjernike na još veću i dublju suradnju.

Poslije ovog slavlja u crkvi mladi su pred crkvom počastili vjernike kolačima i sokovima da se tako istakne obiteljska povezanost sviju. Rodbina i gosti bili su sudionici prijateljskog susreta na večeri u župnom dvorištu da i na taj način podijele sreću i veselje sa slavljenikom, koji je proveo 25 godina u dušobrižničkom radu u pojedinim župama, a najduže u župi Isusova Uskrsnuća u Subotici.

U zahvalnosti Gospodinu za sva dobra i milosti koje nam je udijelio preko svoga svećenika Bele Stantića, molimo da mu udijeli obilje milosti i snage u daljem radu na korist svih duša ove lijepe vjerničke zajednice.

Al- Be

PROPOVIJED STJEPANA BERETIĆA

na Srebrnoj Misi Bele Stantića
u Subotici, u crkvi Isusova Uskrsnuća

Dragi Bela! Dragi slavljeniče!

"Oslanjajući se na snagu Boga koji nas je spasio i pozvao svetim zvanjem... ne po vašim djelima, već po vlastitoj odluci i milosti" (2 Tim 1, 8 - 9).

Ti si jednoga dana osjetio u sebi poziv na sveto zvanje. Aleksa Kokić je otkriće svoga zvanja opisao u velikom ushićenju. Drhtalo mu je srce. Sjale su mu oči. Radovao se. Poziv ga obradovao. A Isus ga je zvao i tražio od njega svu njegovu mladost.

Vjerujem da je i tvoje srce uzdrhtalo, vjerujem da su i tvoje oči zasjale, jer je upravo tebe između tvoje braće izabrao. Vjerujem da si o svome svećeništvu i brazdama govorio kao što je naš Aleksa zabilježio:

"Moja je radost veća i uzvišenija,
moje su riječi toplije i mekše,
za moju sreću i brazde već znadu,
jer one će jednoga sunčanog dana
s klasovima zrelim

dati Kruh bijeli

za Misu mi mladu... ("Obasjane brazde")

A onda je došlo dugo očekivno mladomisničko slavlje. Vidio si radost svojih roditelja, vidio ponos braće i sestara. I lijepo je što su nam mlade mise toliko radosne. Pravo je da budu svečane.

Vjerujem da si ne samo na svojoj Mladoj Misi, već još kao bogoslov obećavo Dobrom Pastiru što je Aleksa Kokić zapisao:

"Čuvati stado ću svoje i redom ljubiti sve ću
ko što si, Isuse, i ti kad si na zemlji bio.

Daj i tu milost da za Te radim svoj život cio,

a prema prezrenom, bolnom osjećam ljubav sve veću".

("Za Tobom čeznem")

Ono što je Aleksa u stihove slio, ti si, dragi Bela, u život slio. zato je iz tvoje marijanske duše provrela

marijanska riječ: "Velika mi djela učini Svesilni, sveto je ime njegovo!" (Lk 1, 49). Postao si dragi župnik velike gradske župe u Subotici. Postao si Isusov svećenik. Nisam s Tobom razgovarao o tajni tvoga poziva, ali vjerujem da si ti pozvan Jeremijinim pozivom: "Prije nego što te oblikovah u majčinoj utrobi, ja te znadoh. Prije nego što iz krila majčina izade, ja te posvetih..." (Jr 1, 5). I tebe dragi Bog pozvao svetim zvanjem. Uzalud si se ispričavao "... ja ne umijem govoriti: dijete sam..." (Jr 1, 6).

Bio si i ostao dijete, ali dijete Božje. Ti zaista ne umiješ govoriti. Zato i govoriš sa sv. Pavlom: "Sve mogu u onome koji mi daje snagu" (Fil 4, 13). Zbog te tvoje skromnosti Gospodin je po Tebi činio divna djela. Poslao te: "Idi k onima kojima te šaljem i reci sve ono što ću ti narediti" (Jr 1, 7). Poslušao si Gospodina dok si kapelanovao, poslušao ga dok si učio mađarski jezik. Poslušao si Gospodina dok si veselu njegovu vijest naviještao raspršenom njegovom stadi u Titelu i Loku. Bio si dobri pastir i dok si govorio: "Ne boj se, stado malo!" (Lk 12, 32). Vjerujem da si služio i takvu nedjeljnu sv. Misu, kakvu sam ja jednom prilikom služio. Na sv. Misu je došao samo zvonar i župnik. Neposredno prije sv. Mise dođe još jedan vjernik, ali pravoslavne vjere. Rekao sam mu da je dobro što je došao da nas bude trojica. A taj pravoslavni kršćanin mi reče: "Zar ono Gospod Isus nje kazao: Gdje su dvojica ili trojica sabrana radi mene, tu sam ja među njima" Kao da mi je rekao: "Oče, niste dobro prebrojali. Ako smo trojica ovdje, tu je i Gospod".

Dragi vjernici, i takvog je kruha jeo Vaš župnik.

Dragi slavljeniče! Rekao sam ti ono što je Gospodin Jeremiji rekao: "Ne govori: Dijete sam!" (Jr 1, 7). Sjeti se samo tvoga ustrajnog i predanog rada u Maloj Bosni. Zar je nisi na noge podigao? Ne govori: dijete sam. Zar nisi uredio novi župni dom u ovoj župi. Poslušao si Pavlovu preporuku: "Obucite se, budući da ste izabranici Božji sveti i ljubljani, u milosrdnu srdačnost, dobrotu, poniznost, krotkost i strpljivost..." (Fil 3, 12). A obučen srdačnost, dobrotu, poniznost, krotkost i strpljivost postigao si u svećeničkom radu više od onih koji su obučeni u akademske titule. Milina je doći u ovu župnu crkvu. Milina i zbog Isusovih vjernika koji se ovdje okupljaju. Milina i zbog ljepote i dražesti, u koju si zajedno sa svojim župljanima obukao ovu crkvu. I orgulje imate, i veliki broj djece na vjeronauku. I aktivnu skupinu mladih vjernika. I Pastoralno vijeće, zacijelo jedno od najaktivnijih u biskupiji. Nisi apostol u inozemstvu, nisi po drugim gradovima i biskupijama. Nikome od kolega ne dijeliš savjete. Nikoga ne poučavaš, nikoga ne zoveš na red. Bela tiho, mirno i marljivo radi među onima kojima ga je poslao Dobri Pastir.

Poslušao si i onu drugu sv. Pavla: "Zaodjenite se u ljubav, koja je veza savršene skladnosti!" (Fil 3, 14). Tako zaodjeven mogao si okupiti oko sebe najpredanije suradnike u apostolatu obitelji. Bez tebe i tvojih suradnika, koje je Gospodin tvojom rukom i tvojim srcem odgojio, zaista ništa ne bi bilo od apostolata obitelji među vjernicima hrvatskoga jezika u našoj biskupiji. Mladi bračni parovi su ti uvijek vjerovali, jer je iz tebe plamtjela ljubav Dobrog Pastira.

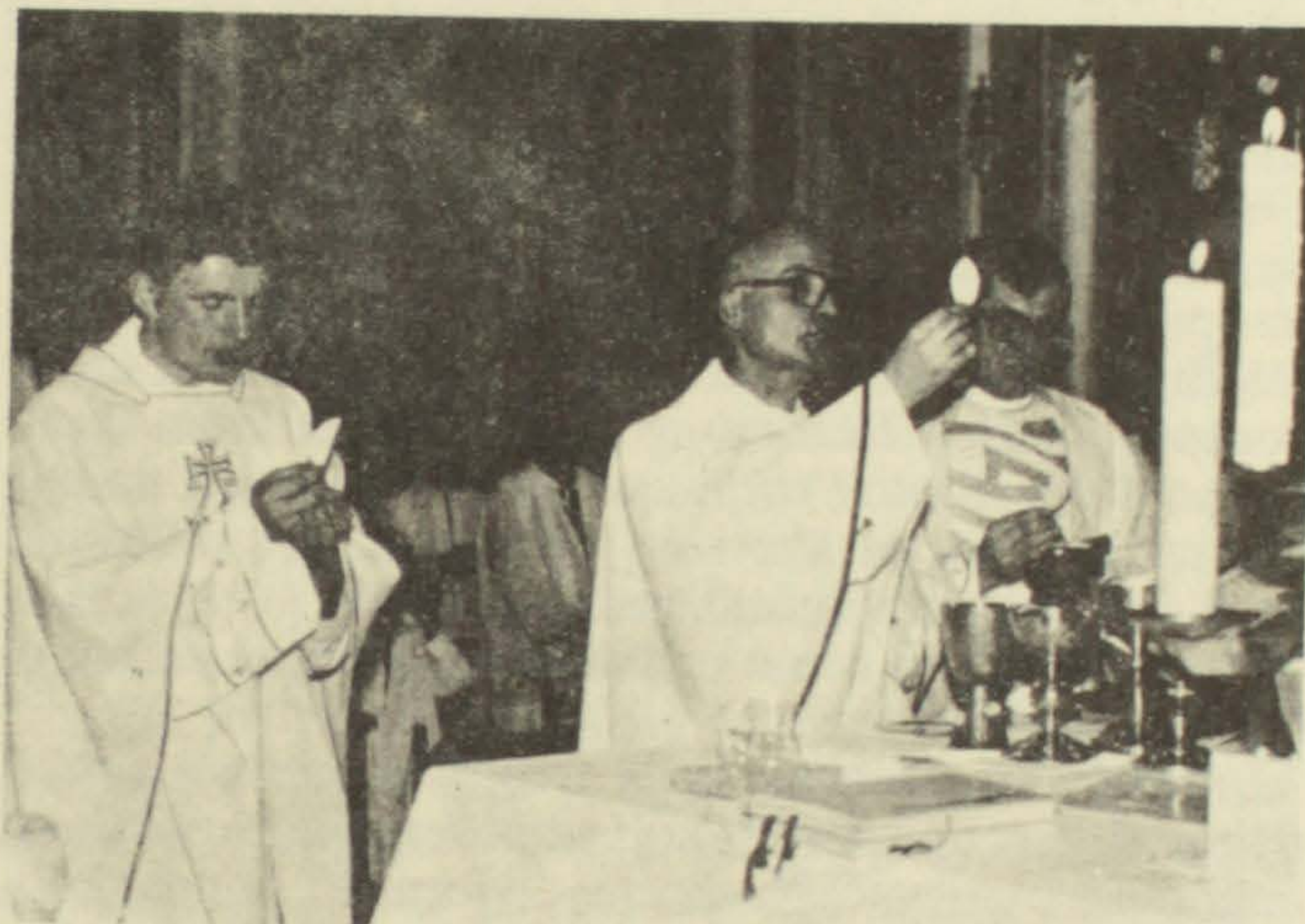
Ne govori: dijete sam. Sjećaš li se, dragi Bela, koliko si djevojčica i dječaka okupio na duhovne obnove u našem sjemeništu "Paulinum" Tvoja okretnost i snalažljivost mamila je iz godine u godinu sve više djece i mladih. Mnogi su se svećenici umorili -

Bela nije. Dok si se ovih dana pripravljaao za Srebrnu Misu kod tebe je radilo dva tečaja za mlade vjeroučenike. Ne govori: dijete sam! Nigdje u gradu nema toliko djece na svibanjskim pobožnostima, nigdje toliko mladih odanih župi i crkvi kao kod tebe, u tvojoj župi.

Ne govori: dijete sam. Mnogi bi htjeli biti vođe i prvaci. Ti nikada nisi rekao da želiš biti prvi. A tvoj tijesni župni dom postao je kolijevka "Bačkog klasja". Kraj silnih župničkih obaveza, našao si toliko vremena da si bezbroj puta putovao u Ruski Krstur i u Batinu samo da "Bačko klasje" na vrijeme stigne. Tvoja je "peglica" krstarila Bačkom da sve župe na vrijeme dobiju "Bačko klasje" i "Subotičku Danicu".

Tvoja župa nikada nije ostajala bez župnika. Uvijek si među svojim. Uvijek si u sredini u koju te Dobri pastir postavio. Tek sam ponešto spomenuo, a znadem da bi ti, dragi Bela, htio reći onu iz evanđelja: "Beskorisne smo sluge. Učinili smo što smo morali učiniti" (Lk 17, 10). Ipak činio si više od onoga što si morao. I ti si se žalio Dobrome Pastiru: "Učitelju, svu noć smo se trudili, a ništa nismo uhvatili. Ali, na tvoju riječ bacit ću mrežu" (Lk 5, 5).

25 godina si se trudio u Božjem vinogradu. 25

Slavljenik Bela Stantić u koncelecijaciji katedr. župnika S. Beretića i svog nećaka F. Ivanković

godina si bacao sjeme Božje riječi. 25 godina si bacao mrež po dragoj bačkoj zemlji.

Kad su apostoli izvukli ladice na kopno, sve su ostavili i pošli za Isusom. Hoćeš li nam danas, dragi Bela, kazati da si izgubio roditelje. Hoćeš li nam kazati da si ostavio sestre i braću. Jer, u životu si samo dobivao... i radosti, i tuge, i uspjehe, i bolesti, i neuspjehe. Dobio si križ. Ali, Gospodin ti je dao vrijedne suradnike u Pastoralnom vijeću, i u crkvi, i na kalvariji, u časnim sestrama. Sve ti je te dobre ljude dao, ne da Tebi bude lakše, nego da više ponijeti mogneš.

Reci danas Gospodinu Isusu: "Zahvaljujem Bogu kojemu služim kao i moji predi!" (2 Tim 1, 3). Uvijek si oduševljeno bacao sjeme Božje Riječi. Nijedna ti župa nije ravna. Ni na jednom hodočašću. Ova je župa uvijek prva. A župnik uvijek sa svojim. I na Bunariću, i u Doroslavu, i u Monoštoru i u našem narodnom svetištu, u Mariji Bistrici.

Dragi vjernici! "Oslanjajući se na svoga Boga koji nas je spasio i pozvao svetim zvanjem... ne po našim djelima, već po vlastitoj odluci i milosti..." (2 Tim 1, 8 - 9), mogao je vaš župnik toliko učiniti za vašu župu, a to znači za sve vas. Oslanjajući se na našega Boga,

mogao je vaš župnik toliko učiniti za našu Subotičku biskupiju, za našu sad već tako malu bunjevačku granu. I tako potaknuti životnim primjerom jednog svećenika, poslušajmo i mi Gospodinov poziv: Podi za

Biskup Ivan čestita slavljeniku

mnom. I svatko od nas neka pode za Gospodinom Isusom: i svećenik i redovnica, i roditelji i djeca. Velika će djela Gospodin i po nama učiniti ako se opredijelimo za to da za isusa radimo cio život. Ako se opredijelimo za to da prema svakom njegujemo i osjećamo "ljubav sve veću". Svakoga je od nas Gospodin posvetio. Nećemo govoriti: dijete sam, nego čujmo radije Pavlov savjet: obucite se... budući da ste izabranici Božji, sveti i ljubljani, u milosrdnu srdačnost, dobrotu, poniznost, krotkost i strpljivost!" Tako obučeni, bit ćemo veliki. Tako obučeni možemo biti ponosni!

A sada su vremena kada treba da nosimo u sebi ponos! I narodni ponos, koji se diči svojim hrvatskim imenom i bunjevačkim srcem. I vjernički ponos, koji se diči katoličkom vjerom i kršćanskom dosljednošću. A takav ponos će uvijek pomoći da budemo bolji radnici, da budemo optimisti i u teškim danima, koji će i danas podizati brojne obitelji "da sveta plodnost kršćanskog braka umnoži broj sinova Božji... da rađanje djece ures svijetu nameće i njihovo preporođanje da Crkvu uvećava" (predslovlje sv. Mise vjenčanja). Ako se oko stolova naših kuća umnože mladice maslinove od sinova i kćeri, onda će još dugo zvoniti tamburice, šušcati svile, još će biti mnogo veselih mladih misa i radosne zahvalnosti srebromisnika! Amen!

ZLATNA MISA G. MICHAELA WILDINGERA

U bačkopalanačkoj župnoj crkvi Bezgrešnog začeća BDM 9. rujna o.g. svečanom Misom zahvalnicom obilježio je pedesetu obljetnicu svog svećeničkog ređenja g. Michael Wildinger, koji je kao kapelan i upravitelj upravljao ovom župom u najtežim ratnim i poratnim godinama. Sadašnji župnik Lazar Ivan Krmpotić ga je srdačno pozdravio i zahvalio mu za sve što je učinio i pretrpio za ovu župu, kao kapelan i upravitelj, ali i kasnije kad je materijalno pomagao u obnavljanju ove župe. On je jedini od svećenika koji su djelovali u Bačkoj Palanci svojevremeno sudjelovo u proslavi 200. obljetnice župe. Kao urednik "Bačkog

klasja" palanački župnik je zahvalio jubilarcu što je uvijek velikodušno pomagao izdavačku djelatnost na hrvatskom jeziku u Bačkoj.

Dan kasnije, t.j. u nedjelju 10. rujna o.g. u 10 sati prije podne proslavio je g. Michael Wildinger svoju zlatnu Misu u župnoj crkvi sv. Ivana Krstitelja u Mladenovu (Bukinu). U ukusno obnovljenoj župnoj crkvi, koju je svojim zalaganjem i vlikim materijalnim ulaganjima, obnovio sam slavljenik (prije tri godine) okupio se lijepi broj prijatelja i rođaka slavljenika, te župljana Mladenova i Bačke Palanke. Atmosfera je bila veoma srdačna i intimna. Bogoslužje je predvodio sam slavljenik na njemačkom jeziku u koncelecijaciji domaćega župnika i župnika odžačkog Jakoba Pfeifera. U homiliji koju je održao župnik, bile su spomenute velike zasluge slavljenika u obnovi ove crkve. U lijepoj će uspomeni ostati ovo slavlje u Mladenovu. A u Bačkoj Palanci oko bratskog stola okupio se uz ostale uzvanike i sav kler bačkog dekanata.

Z.K.

ZLATOMISNIČKO SLVLJE U NAŠOJ KATEDRALI

U subotičkoj katedrali, 5. rujna 1989. godine, u deset sati prije podne četvorica svećenika pristupiše oltaru. Njih četvoricu u toj istoj katedrali, prije 50 godina, zaređio je za svećenike veliki naš biskup Lajčo Budanović. Oni su samo predstavnici one desetorice zaređenih prije pedeset godina. Euharistijsko slavlje predvodio je Mons. Gere Laszlo, predsjednik biskupijskog ženiđenog suda i župnik subotičke župe sv. Marije, a sa njim su koncelebrirali Tomo Bukvić, biskupijski knjižničar, Antal Šabić, župnik u Tompi (Kaločka nadbiskupija) i Mihael Wildinger, umirovljeni župnik u Bad Fussingu (biskupija Passau) koji je bio inicijator ove proslave. Proslavi nisu sudjelovali začasni kanonik Josip Pašić iz Zagreba i teško bolesni Petar Fernbach, koji je cijeli život proveo kao kteheta po različitim školama, a danas živi u Furstenfeldbrucku. Homilijom na tri jezika (hrvatskom, mađarskom i njemačkom) pozdravio je slavljenike i okupljene prijatelje i rođake slavljenika, te prisutni vjerni puk, bački dekan Lazar Ivan Krmpotić. Na Misi su bili prisutni oba subotička biskupa i nekolicina gradskih svećenika. Na koncu Mise mladi biskup Ivan Penzes pozdravio je slavljenike. Slavljenici su se pod sv. Misom sjetili i svog pokojnog svetitelja biskupa Lajče Budanovića, kao i svojih pokojnih kolega: Palinkas Sandora, Torok Vincea, Rudolfa Tiefenacha i Franza Wurtza, a dvojici živih kolega poslali su pozdrave.

Z. K.

60 GODINA VJERNOSTI BOGU S. MARIJE JOSIPE VIDA KOVIĆ

Na spomen Imena Marijina u kućnoj kapeli sestara dominikanki u Subotici dogodila se veoma intimna i mila obiteljska svečanost u povodu 60. obljetnice prvih zavjeta s. Marije Josipe Vidaković. Slavlje je predvodio bački dekan Lazar Ivan Krmpotić u koncelecijaciji sa vlč. g. Belom Stantićem, prijateljem ove redovničke zajednice i domaćim župnikom vlč. g. Dobai Istvanom. U umjetnički uređenoj kapeli na slavlju su sudjelovale rođena sestra slavljenice, Cila, s. Fides Vidaković, sestrična s. Josipe, sve susestre kao i

kućne sestrarske štice, te nekolicina prijatelja te sestrarske zajednice.

Slavljenica je sama pročitala prvo čitanje o pozivu koji je Bog uputio Abrahamu da ostavi zemlju svoju i pođe u kraj koji će mu on pokazati, uz obećanje da će od njega, radi poslušnosti i spremnosti, učiniti veliki narod. U homiliji, koju je izrekao bački dekan, bilo je rečeno: "Vi ste svjedoci da se sve ovo obistinilo u životu naše slavljenice. Prije više od 60 godina pošla je ona i pokojna joj sestra Terezija iz "svoje zemlje Bačke" u daleku i nepoznatu, tada siromašnu Dalmaciju, na daleki otok Korčulu. I povijest Abrahamova ponovila se. Slijedilo ju je mnoštvo više od dvadeset djevojaka, od kojih je većina i ustrajala u svojoj vjernosti Bogu. Jeda od njih je danas i vrhovna poglavarica Zajednice u našoj Domovini, s. Imelda (Skolastika) Cindrić. Prije 42 godine u Suboticu je došla skupina bijelih sestara sa s. Terezijom i od tada je počela djelovati ova karizma sv. Dominika na sjeveru Bačke". Govornik je evocirao uspomene o zanosnom djelovanju prvih sestara kada je sestrarski samostan postao centrom okupljanja mladeži grada Subotice, od kojih su mnogi slijedili Božji poziv bilo u svećenički bilo u redovnički stalež.

Homilija je završena blagoslovom novog kaleža koji je u svojim rukama držala slavljenica kao prikazni dar. Govornik je pozvao i slavljenicu i sve prisutne "da srca naša uvijek budu poput kaleža u koji će se skupljati sva težina i gorčina života, ali koja će po Kristovoj krvi i žrtvi postajati Bogu ugodna žrtva, a nama izvor nove snage za daljnja životna izgaranja i radost života".

U euharistijskoj molitvi sjetili smo se svih pokojnih sestara koje su djelovale u ovom samostanu, a napose s. Terezije Vidaković, koja je kao rođena sestra slavljenice pošla sa njom na abrahamovski put vjere čiju smo 60. obljetnicu porslavljali.

LIK

SREBRNA OBLJETNICA S. M. ELIZABETE VIRKEZ

Potrebni su nam jubileji srebrni, zlatni, ti kliktaji hvale, zajedničke radosti i blagoslivljanja u osobnom kušanju snage Duha za naš s u t r a , da bi život čovjeka na zemlji nosio u sebi i odjek ozračja trojstvene Božje ljubavi!

Iako je nečujan korak vremena, a jedva u nama zamjetljiv prijelaz iz prošlosti u sadašnjost, naša je s. Elizabeta moleći i razmišljajući nad psalmima sticala mudro srce. Strpljivim prihvaćanjem odgovornih i teških poslova stvarao se u njoj prostor za nove milosti, pa sam uvjerena, da je u godini svoga jubileja zahvaćena Božjom riječju iznutra uzradovana pjevala - Ti si Gospodine baština moja - približavajući se sve više spomen-danu svog polaganja zavjeta, u dvadesetpetu godinu redovničkog vjernog življenja.

Sunčana nedjelja 6. kolovoza ove godine na blagdan Preobraženja Gospodinova okupila je Sestre Naše Gospe iz Zajednica u naš veliki samostan, Kolijevku Družbe i čudesni dar Providnosti na svečanu Euharistiju i Zajedništvo stola u zahvalnoj radosti. Našla se na okupu i rodbina naše Jubilarke, da bi doživjela i u sebi tajanstveni prolaz Gospodinov, nešto, što se ne može zaboraviti, jer pripada vrhunaravnom redu... Svijest, da se u liturgiji Otajstvo stvarno događa uz skladno pejvanje sestrarskog zbora pod ravnanjem naše s. Imakulate i pratnju novih malih orgulja uzveličalo je dirljivost glasne obnove

zavjeta s. Elizabete. Nakon toga ona je u simboličnom prinosu euharistijskih darova šutnjom sabranja izrazila ponovno i neopozivo sebedarje, ponešeno težnjom, da bude sve više ona, koja zrači vedrinu Evandjelja, unosi nesebičnu ljubav, živi u svjetlu. Prisutnost mnogih podržala je usrdnom molitvom hvale njezinu sreću.

Život je svakoga od nas otvorena, ispisana stranica pred Onim, koji nas je za sebe stvorio i očekuje, ali se događa, da se nečija prošlost i zaboravi, zaniječe. Svjedočko življenje vjerne ljubavi, kao odgovor na Kristov poziv, kroz neumorno služenje Crkvi i Družbi u zajedništvu, radi Kraljevstva Božjeg, pripada vječnosti. Stoga se želim osvrnuti na tren u njenu prošlost, da bi osvijetlila milosni čas Kristova zova, kojem je prethodila katarza - čišćenje putem tjeskobnih bolova.

Rođena u Slavoniji, nedaleko Osijeka - Marijanci - 1935. u kršćanskoj obitelji sa desetero djece, mala Rozalija kao osmo dijete, morala je u proljeću života podnijeti težinu svjetskog rata, a tim je iskustvom zorila, da bi kasnije u dubini svog bića razabrala neodoljivi glas Božji.

O stotoj obljetnici smrti velikog i zaslužnog biskupa Jurja Strossmayera u Đakovo su pohrlili sa svih strana vjernici, a među njima i grupa iz Marijanaca u kojoj se našla živahna Rozalija, a smirenost velikog broja sestara sv. Križa i njihovih razdraganih pripravnica, u krasnom velikom vrtu, zadivila. "Tada sam u srcu snažno oćutjela da Gospodin i mene zove na život sav posvećen njegovoj slavi i spasu duša. Radi teških obiteljskih prilika, morala sam punih sedam godina sačekati, da se moja želja i odluka ostvare u Družbi ss. Naše Gospe, gdje me je povela Isusova majka, kojoj sam se u ranoj mladosti utjecala", iskreno mi saopćila s. Elizabeta.

Iako još mlada kršćanski je podnijela smrt svojih roditelja i sestre, čiju je djecu odgojila, da bi onda istom u 25. godini života mogla s puno iskustva, ostaviti sve i poći izbliza slijediti Krista raspetog i uskrslog, uvijek živog među nama. Bilo je to 1861. godine. Uslijedila je dvogodošnja formacija u noviciatu, polaganje zavjeta, a zatim prvi premještaj iz Zagreba u daleki Žednik kraj Subotice. S puno žara ponirala je u Pisma i tako dnevno obogaćivala svoju molitvu. Svježina sunčevih izlaza i zalaza u rumenilu dana, mekana plodna crnica na širokim bačkim ravninama, vrane u lijetu, drvoredi vitkih jablana i topole zanosili su njezinu dušu, raspjevavali joj život, otkrivajući joj kroz sve ljepote prirode, u drugovanju s njom, veličinu Boga Stvoritelja! Bila je brzo uočena njezina marljivost, stručnost u radu, smisao za obrađivanje povrća i njegovanje cvijeća u velikom vrtu župske kuće, koju je krasio i plodan vinograd! Vedra, bez računice, pomogla je da se zajedništvo pretače u iskreno sestrinstvo.

Nakon pet godina na Žedniku, prešla je na biskupiju u Suboticu, gdje se odgaja i svećenički podmladak. Kroz svojih, sada već, dvadeset godina, utkala je ona mnogo truda, umora, ali i humora, da bi svima bilo uslužno i lijepo. Neka joj Gospodin bude uvijek i svuda najdraža Baština!

U sestrinskom suživotu s njom, u pune dvije godine doživljavala sam s. Elizabetu našu kao Njegov Dar našoj Družbi. Upoznavajući je sve više, zahvaljujem Bogu, što je tajne Kraljevstva svoga o t k r i o m a l e n i m

s.M. Fides Vidaković

KNJIGA - VJERAN PRIJATELJ

U eri videa, satelitske i kabelske televizije - knjiga, taj, od pamtivijeka najvjerniji čovjekov prijatelj, kao da prestaje to biti. Čovjek joj se iznevjerio, ostavio i izgubio se u onom što hrani njegovo oko i kroz oko budi njegovu maštu... No, ipak, ne niječući sve prednosti i pozitivne strane svih modernih vizuelnih sredstava komuniciranja, ne smijemo posve prezreti i odbaciti knjigu.

Osnovci i srednjoškolci odavno su već zagrijali školske klupe, a i studentima su već započela predavanja - oni se moraju latiti knjige, jer ako se ne budu s njom svakodnevno družili, slabo će proći. Svi đaci i studenti trebaju biti svjesni da im je učenja prva dužnost. Učiti - to mora biti njihova prvotna zadaća i posao kojim će slaviti Gospodina... Znam da bi mi mnogi rado prigovorili ispričavajući se kako puno toga što moraju učiti nema nikakve veze sa životom i kako im to nikada neće trebati. To može biti istina, ali je isto tako istina da se samo učeći ono gradivo koje je predviđeno nastavnim planom i programom, može ostvariti cilj. Zato ima smisla sve učiti, čak i ono što je možda u suprotnosti s našim vjerskim uvjerenjem. Naime, dok dak odgovara taj dio gradiva, on govori o jednom pogledu na neku povijesnu činjenicu ili nazor na svijet - to još ne mora biti i njegovo uvjerenje... Zato treba svemu što se uči dati jedan viši cilj. Učeći čovjek se sprema za svoj životni poziv kojim će zarađivati kruh svoj svagdašnji, ali kojim će također služiti braći ljudima. Nemamo li svi koristi od liječnika, od pekara, od mesara... Jako je važno da se svi koji uče trude učiti što bolje da bi se što savršnije pripremili za budući posao. Potrebni su nam dobri liječnici, pravnici, profesori, radnici...

No svi đaci i studenti i svi mladi koji više nisu đaci moraju se danomice družiti s knjigom. Čitanjem li-

jepih i dobrih knjiga produbit će svoje znanje i povećati kulturu. Stoga je važan i izbor knjiga koje čitamo, jer ne izgrađuje svaka knjiga. Vjernici, pak, još uz sve to moraju puno čitati i vjerski tisak, knjige duhovnog sadržaja i na taj način produbljivati svoje znanje o vjeri, da bi proničući dublje tajne naše vjere mogli više slaviti Gospodina. Imamo toliko prekrasnih knjiga, a tako ih malo uzimamo u ruku. I knjiga je dar koji nam se nudi, ako ga ne uzmemo - nismo li onda nezahvalni?!

Mi vjernici moramo osobito prijateljevati sa Svetim pismom. Imamo ga na našem jeziku, a koliko ga čitamo? Sveto pismo - Biblija je Knjiga nad knjigama. Ona bi svakom kršćaninu doista morala biti sveta knjiga - s listovima istrošenim od česte upotrebe. To je Božja riječ. Bog sam nam govori dok čitamo Sveto pismo! Žlimo li ga mi uopće čuti?

Na početku ove nove školske godine obnovimo svoju ljubav prema knjizi, tom vjernom čovjekovom prijatelju da bismo sticali iz dana u dan mudrost, onu iskonsku, pravu ljudsku, ali koja ima svoj božanski izvor, kojoj je izvor sam Bog. On je sama mudrost. Poslušajmo poticaj kralja Salomona iz Knjige mudrosti:

Zato se pomolih i razbor dobih;
zavapih, i primih duh mudrosti.
Zavoljeh je više nego žezla
i prijestolja,
i ništa ne cijenh bogatstvo u usporedbi s njom.
Nisam je htio uspoređivati ni sa draguljima,
jer je sve zlato pred njom kao malo pijeska,
a srebro je prema njoj kao blato.
Ljubio sam je više od zdravlja
i ljepote,
i zavolio više od svjetlosti,
jer njezin sjaj bez prestanka svijetli.
A s njome su mi došla sva dobra
i od ruku njezinih blago nebrojeno.
I svemu sam se tome radovao,
jer mudrost sve donosi;
još nisam znao da je ona
roditeljka svega toga.
I ono što naučih bez primisli,
to bez zavisti predajem,
bogatstva njezina ne skrivam.
Ona je neiscrppljiva riznica ljudima,
i koji se njome služe, postaju
prijatelji Božji,
preporučeni darovima njizina nauka.

(Mudr 7, 7 - 14)

Svima želimo puno mudrosti u novoj školskoj godini, a plod tog rasta u mudrosti neka se osjeti i u ovom našem Prilogu. Naime, kako reče Salomon: ono što naučih... predajem - bogatstva mudrosti ne skrivam. Nemojmo skrivati bogatstva svoga uma i srca. Stavimo to na papir i darujmo drugima. Nekima će to pomoći da budu bolji, te da i sami poželev rasti u mudrosti.

Andrija Anišić

BITI SVJETLO ŠTO RASPRŠUJE TAMU

Nepримjetno prošlo je još jedno ljeto. Od njega ostale su nam samo uspomene koje će se skriti negdje u dubini našeg bića i tu ostati sve dok nam jednom sjećanje ne navre i dok ne probude u nama neku sreću ili tugu sjećajući se ljeta '89.

Zamislimo se malo. Što smo učinili od svog života ovog ljeta? Da li smo se nesebično darovali drugima; da li smo imali dovoljno ljubavi i milosti u svojim srcima, odnosno, da li smo svojim životom svjedočili za Gospodina? Ali okrenimo se ipak onome što je ispred nas. Pred nama mladima nalazi se nova školska godina. Kao i na svakom početku školske godine i u ovu ulazimo s puno nade i optimizma, s puno snova koje će mo nastojati u narednom periodu ostvariti. Ali u toj godini naših želja i unaprijed postavljenih planova ne smijemo zaboraviti na našeg Isusa. Težimo da učenjem i zalaganjem proslavimo našeg Gospodina jer svjedočiti za njega možemo na svakom mjestu i u svako vrijeme. Na fakultetima i u školama budimo "glasnici velikoga Kralja", kao svjetlo što blista i u najvećoj tami.

Ali Kadkad je ta tama tako jaka, tako okrutna, puna iskušenja, gorčine i teško je biti usamljeno svjetlo. I tada, kada nam se čini da smo sami, da smo napušteni, nemoćni, nek u našem biću odjekne glas našeg Gospodina "NEĆU VAS OSTAVITI SIROTE, NEGO ĆU SE VRATITI K VAMA" (Iv 14,18). Znajmo, Isus živi u nama, mi NIKAD nismo sami!

Pored mnoštva obaveza, učenja, nađimo ipak vremena za molitvu. Moliti znači ljubiti i sve činiti iz ljubavi. Ako se budemo puno molili i ako imamo ljubavi bit ćemo zaista SVJETLO, svjetlo gdje god se pojavimo i svi će vidjeti našu smirenost, sreću, i znat će svi da u nama zaista živi Bog!

Blaženka

IZ POŠTE ISUSU

Vjerujem da svi rado čitate Isusovo pismo (Bibliju). Nadam se da ste osjetili radost i draž te Bogoduhe pisane riječi! Ljubav je dati se zahvatiti Isusovim pismom, a plod Ljubavi je Isusu napisati pismo! Da li ste to pokušali! Neki od Vas mladih jesu, ne samo jednom, nego i više puta! Evo nekoliko redaka, pa čak i nekih pisama iz te pošte! Dopustite da Vas zahvati Ljubav kojom su ta pisma pisana, povedite se poticajem u dubini Vašeg bića, napišite i Vi pismo Isusu, pohranite ga u svetište Vašeg skromnog Dnevnika i vraćajte se čitanjem i provjeravanjem da li biste isto tako i sada, i sutra napisali?! to je razgovor s isusom, to je molitva takodjer!

Subotica, 16.05.1989. - 10,05 h

Dragi Isuse!

Evo dobri moj prijatelju, pišem Ti jer osjećam potrebu zahvaliti Ti što mi uvijek prilaziš s novom snagom, ljubavlju, nadom elanom. Kada mislim da sam na rubu propasti i da je moj život dostojan prezira, tada se pojaviš Ti, nježno i bešumno ulaziš u moje srce, dušu i Tvoja dobrota i ljubav su jednostavno neizmjerni i nedokučivi. I taman kada ja pomislim da nisam ni za što i da se neću umjeti oduprijeti

kandžama zla koje me ponekad stežu, tada se javiš Ti, nijemo i neprimjetno, ali sa nekom natprirodnom toplinom koja me obuzima i koja mi ulijeva volju da živim, da ustrajem. Pomogao si mi da Ti vjerujem, pomogao si mi da steknem nove, divne prijatelje sa kojima mi je zaista lijepo i prijatno. Pomogao si mi da spoznam cilj življenja, smisao i vrijednost života i njegovu neizmjernu ljepotu. Pomogao si mi da shvatim koje su prolazne vrednote kojih se treba kloniti, a koje su stvari vječne i neprocjenjive, koje treba gajiti, njegovati, učvršćivati, izdizati. Pomogao si mi da spoznam tko mi je Otac i ja sam Ti na tome beskrajno zahvalna. Pomogao si mi da shvatim da: "Ja sam Bogu sve. Na meni je da ne napustim dlana njegove ruke. I zato: "Ne bojim se, jer si me ti otkupio: imenom si me zazvao: Ti si moja!" (usp. Iz)

Divim Ti se u svemu i ljubim Te cijelim svojim bićem!

Ti si moj Bog, moja ljubav, moj život!

Ti si savršenstvo ljubavi i dobrote koje želim slijediti!

Isuse volim Te

Više od sveg drugog volim Te

Sve što je u meni želi pjevati: Isuse, volim Te!

V.Ž.

Subotica, 28.01.1989.

Dragi Isuse!

Odlučila sam da i preko pisma iskažem svoju ljubav prema Tebi. Neću birati riječi, ali ih neću ni tako jednostavno naći. One su potajno skrivene u mom srcu, a Ti ih znaš. Ti već znaš što će ti moje srce reći. Moje srce nije tako veliko kao Tvoje. Moje srce je ranjeno, slabo. Ipak, žarko želim da bude poput Tvog. Željela bih imati ljubavi prema svakom svom bližnjem. Kada ću ja već, jednom to naučiti, naučiti ljubiti poput Tebe? Molim Te nauči me ljubiti, daruj mi svoju ljubav!

Osjećam da Tebe ljubim. Osjećam Te i doživljavam prijateljem. Po Tebi i preko Tebe pronalazim odgovor na mnoga pitanja u mom životu.

Tebi su poznate moje odluke ljubavi prema bližnjemu, ali i moji padovi. Ti najbolje znaš kako moja ljubav još nije djelotvorna. Često ostaje na lijepim odlukama. Često osjećam da mnoge u srcu ljubim, ali to ne znam djelom posvjedočiti. Osjećam da nije dovoljno samo u srcu ljubiti, osjećam da to treba i djelom posvjedočiti. Nauči me to, pomози mi u tome!

Isuse, prijatelju moj, znam da me Ti razumiješ i da ćeš učiniti čudo, čudo ljubavi!

Unaprijed Ti zahvaljujem. Tvoja J.

Kucajte i otvorit će vam se, tražite i naći ćete! Pišite i dobit ćete odgovor!

Pronađi svoj osobni govor Isusu. Ako je potrebno, a sigurno da jeste, uđi u svoju sobu, zatvori vrata. Smiri se. Osluškuji! Nemoguće je da će Ti srce ostati tvrdo, uši zatvorene, jezik nijem! Onoga čega je srce puno, usta ne mogu zatisnuti! Moli, pjevaj Bogu svome! Otkupio Te je, imenom Te je zazvao, osjećaš li da si njegov (a)!?

Pripremila i sabrala s.T.T.

BILI SMO U ŠPANJOLSKOJ

Ova godina obilježena je mnogim zbivanjima i susretima, vrijednim pomena. Jedan od osobito značajnih, svakako je i 4. svjetski susret mladih sa sv. Ocem. Susret je održan 19. i 20. kolovoza u Španjolskoj, u tradicionalnom hodočasničkom svetištu sv. Jakova apostola - Santiago de Compostella.

Susretu je prisustvovalo više od 300 tisuća mladića i djevojaka sa svih kontinenata. I ne samo to. Na brdu Gozo - brdu "radosti" bilo je i dvanaest mladića i djevojaka iz Subotičke biskupije, točnije iz Subotice.

OSTALO JE U SRCIMA...

Ovaj jedinstven doživljaj ostao je zapisan u njihovim srcima kao i riječi sv. Oca na samom početku susreta: "Srdačno vas pozdravljam dragi mladi katolici Hrvati..." izgovorene očinski i toplo na hrvatskom jeziku.

U nastavku susreta sv. Otac govorio je na temu "Ja sam Put, Istina i Život", pozivajući mlade da slijede Krista, koji je jedini siguran put; da prihvate Istinu, živo utjelovljenu u Kristu i da smisao svog života i postojanja nađu u istom Isusu, koji je Ljubav, te da ljubeći, u punini ostvare svoj život ne zaboravljajući da je Krist umro za nas i uskrsnuo.

ZAMISLIMO SE...

Bogatstvo i ljepotu ovog susreta u srcima ovih dvanaest mladih iz naše biskupije, ne pomućuje ni činjenica, koju su nam sami priznali, da su vrlo često bili kao stado bez pastira, u nepoznatoj zemlji, slušajući jezik koji ne razumiju, bez vode i tumača. A, uz samo malo bolju organizaciju, sve smo to mogli imati i moglo nas je biti puno više iz naše biskupije. Možda smo mogli i sami imati jedan autobus... Nije li stoga ovo prilika da se upitamo i zamislimo: kome pripada briga o našim mladima? Zar ćemo dopustiti da ovakvi susreti prolaze ostavljajući nas ravnodušnima ili razočaranima, zbog slabe organizacije ili nebrige?

O tom svakako vrijedi razmisliti i razgovarati, ali ne napuštajući svagdašnju bitku ljubavi i živeći Krista, koji je jedini pravi Put, Istina i Život.

Opširan izvještaj o hodočašće u Compostellu pročitajte u novinama za mlade "MI", br. 10, str. 6-7.

Lucija

IZ PAPINOG GOVORA MLADIMA NA BRDU GOZO

ŠTO TRAŽITE?

Dragi mladi! Kristovim riječima vas pitam: "Što tražite"? (Iv 1, 38) Tražite li Boga?

Duhovna tradicija kršćanstva ne naglašava samo naše traženje Boga. Ona stavlja na vidjelo nešto još važnije: Bog je onaj koji traži nas. On dolazi nama u susret.

Ovim dolaskom u Compostelu želimo dati odgovor na naše potrebe, na naša pitanja, na naše traženje, a također ići u susret Bogu koji traži nas s tolikom ljubavlju, da je nikada nećemo moći potpuno shvatiti.

Taj susret s Bogom ostvaruje se u Isusu Kristu. Po Njemu je dao život za nas; u Kristovu čovještvu je vidljiva ljubav koju Bog ima prema nama. Da, "Bog je tako ljubio svijet da je dao svoga Sina Jednorodca, da ne pogine nijedan koji u njega vjeruje, nego da ima život vječni" (Iv 3, 16).

Isto kao što je isus zvao Jakova i ostale apostole, On poziva i svakoga od nas. Svaki od nas, ovdje u Santiagu, treba shvatiti i povjerovati: "Bog me poziva, Bog me šalje". Od iskona je Bog mislio na nas i ljubio nas kao jedinstvena i neponovljiva bića. On nas ljubi i njegov poziv ostvaruje se preko isusa Krista, koji nam govori, kao što je rekao apostolima: "Dodi i slijedi me". On je Put koji nas vodi k Ocu!

No, potrebno je priznati da mi nemamo dovoljno ni snage, ni sigurnosti, niti čistoću srca da slijedimo Boga svim svojim srcem. Molimo stoga Mariju, Onu koja je prva slijedila put svoga Sina, da nas zagovara.

POSTOJI LAŽNA ISTINA

Postoje, međutim, dragi mladi, mnoge iskvarene ideje i navike, koje mogu dovesti do uništenja čovjeka.

Postoji lažna istina. Treba priznati da istinu često predstavljaju pod lažnim vidom. Trebamo se dakle vježbati u otkrivanju istine, Riječi koja dolazi od Boga i izbjegavati napasti koje dolaze od "oca laži". Ovdje mislim na grijeh koji je negiranje Boga, odbacivanje svjetla. "U korijenu ljudskog grijeha krije se lažna istina; leži u korjenitom odbacivanju istine sadržane u Riječi Očevoj, preko koje se izražava svemoguća ljubav Stvoriteljeva: svemogućnost i ljubav Boga Oca, stvoritelja neba i zemlje" (Dominum et vivificantem, 33).

"Istina sadržana u Riječi Očevoj". To je ono što želimo reći kada mislimo na Isusa Krista kao Istinu. "Što je istina"? pitao ga je Pilat. Pilatova je tragedija bila u tome što se istina nalazila pred njim u osobi Isusa Krista, ali ju on nije bio sposoban prepoznati.

Dragi mladi, ova tragedija se ne smije ponoviti u vašem životu. Istina je najdublja potreba ljudskog duha. Iznad svega trebate posjedovati žeđ za istinom o Bogu, o čovjeku, o putu i o svijetu.

No, istina je Isus Krist. Ljubite istinu, živite u istini! Nosite istinu u svijet! Budite svjedoci istine! Isus je istina koja spašava; on je Punina istine u koju će nas uvoditi Duh Sveti (Iv 16, 13).

Dragi mladi, tražimo istinu o Kristu, o njegovoj Crkvi! No, moramo biti dosljedni: ljubimo istinu, živimo u istini, proglašujemo istinu! O, Isuse, pokaži nam Istinu! Budi za nas vječna Istina!

U našoj vjeri krije se duboka povezanost između ljubavi i života.

LJUBAV BOŽJA VODI NAS U ŽIVOT

U evanđelju po Ivanu čitamo: "Bog je tako ljubio svijet da je dao svoga Sina Jedinorodenca, da ne pogine nitko tko u njega vjeruje, nego da ima život vječni". Ljubav Božja vodi nas u život, a ta ljubav i taj život istine sadržani su u Isus Kristu. On je utjelovljena Očeva ljubav; u Njemu se "očitova dobrota Boga, našega Spasitelja, i njegovo čovjekoljublje" (Tit 3, 4).

Krist je, dakle, predragi mladi, jedini mjerodavni sugovornik kojem možete uputiti sva vaša pitanja o vrijednosti i smislu života: ne samo o dobrom i sretnom životu, već i kada se radi o trpljenju, o kakvom fizičkom nedostatku, nemiru u obitelji ili društvu. Da, isus je merodavni sugovornik za dramatična pitanja koja je lakše uputiti jecajima, nego li riječima. Njega pitajte, Njega slušajte!

Smisao života će vam On reći. Nalazi se u ljubavi. Sam onaj koji zna ljubiti druge do zaborava sebe, u punini ostvaruje vlastiti život i u najvišoj mjeri izražava vrijednost svog postojanja. To je jevandeoski raj našeg života, koji se ostvaruje gubeći (Iv 12, 25), raj koji pronalazi svoje potpuno svjetlo u tajni Krista, koji je umro i uskrsnuo za nas.

MLADI U ŠIROKOM BRIJEGU

U ranim jutarnjim satima 28. srpnja skupina mladih subotičke biskupije napustila je ravnu Bačku i uputila se prema kršnoj i miloj nam Hercegovini, u Široki Brijeg.

Među mladima iz Subotice, Tavankuta, Đurdina, Sombora i Novog Sada, našlo se i nekoliko Hrvata-Šokaca iz Santova (Mađarska). Oni su nam se pridružili na jugoslovenko-mađarskoj granici.

Za nas mlade ovaj put nije bio težak, naprotiv, svi smo željeli da se duhovno obogatimo, steknemo nova prijateljstva i poznanstva. Sve ove želje bile su izrečene još na samom početku, u toku upoznavanja. Podijelili smo se u skupine i svaki predstavnik pojedine skupine nas je upoznao sa svojim članovima. Time smo se lakše upoznali i zbližavanje je bilo brže. Praćeni meditacijom i molitvom koristili smo vrijeme zajedništva. No, bilo je i razonode: pjesme, šale, dosjetke..., kao i na svakom putovanju. Vođe puta vlč. Franjo Ivanković i s. Tarzicija Tunjić upoznali su nas s programom koji se imao odvijati u Širokom Brijegu. Ujedno smo upoznali franjevačku provinciju u koju smo trebali stići.

Napustivši Bosnu, ušli smo u najtopliji grad naše zemlje, Mostar. Ostalo nam je još 22 kilometra do Širokok Brijega. Ti trenutci su bili najduži.

Ispred nas, na vrhu brda, ukazao se veliki franjevački samostan građen početkom ovog stoljeća.

Raširenih ruku i otvorena srca dočekali su nas domaćini - franjevci. Kao prve prispjele goste rado nas dočekaše. Odmah smo u kapelici samostana imali sv. Misu u kojoj smo svi aktivno sudjelovali molitvom i pjesmom. Čitanja su zaista bila pogodena za tu priliku: o prijateljstvu i vjernosti muža i žene. Ovo nam je ujedno bio lijepi uvod za sutrašnji dan. Bili smo smješteni po obiteljima, a za to su se pobrinule sestre iz Lištice. Bili smo zadivljeni gostoprimstvom. U znak zahvalnosti i na sjećanje, svakoj kući u kojoj smo boravili poklonili smo jedan broj "Bačkog Klasja" i najnoviju "Subotičku Danicu". Time smo željeli da i oni upoznaju našu vjeru i kulturnu baštinu. Ujutro smo, obučeni u lijepu narodnu nošnju, uputili se prema mjestu zajedničkog susreta. Svaka pojedina skupina mladih bila je posebno najavljena i dočekan, a svi prisutni su aplauzom pozdravljali drage goste. Bački Hrvati i Hrvati iz Mađarske dobili su zavidni aplauz. To je bio znak priznanja da smo u ove krajeve uvijek dobrodošli. Na ovom skupu bilo je mladih iz svih krajeva naše domovine, kao i Hrvata iz drugih zemalja (Njemačka, Švicarska, Kanada...).

Prije sv. Mise, koju je predvodio mostarski biskup msgr. Pavao Žanić, bilo je zajedničko pokorničko bogoslužje i prilika za pojedinačnu ispovijed.

Na početku sv. Mise bio je dirljiv pozdrav domaćina. Sve okupljene goste u ime domaćina pozdravio je slijepi mladić, koji podnosi još nekoliko križeva teških bolesti. Svima nam je bilo lijepo u društvu tolikih mladih oko drage Gospe širokobriješke.

Biskup Žanić je u homiliji naglasio važnost i ulogu obitelji u životu Crkve i Naroda. U prikaznoj procesiji bilo je specifičnih darova za svaki kraj odakle su dolazile skupine mladih. Naša skupina prinijela je snop ovogodišnjeg žita i knjigu dr. Ante Sekulića "Bunjevci i Šokci u Bačkoj". Šokci iz Mađarske prinijeli su jedan lijepi par šuša.

Nakon svečane sv. Mise i kratkog odmora slijedio je kulturno-zabavni program. Nastupio je vis "Dominik" iz Splita, a naša skupina predstavila se folklornim izvedbama. Okupljeni mladi burnim aplauzom su izražavali svoje oduševljenje. Mnogi su se gurali u prve redove da vide ljepotu nošnje i čuju lipu bunjevačku pismu. Naš tako mali narod, iz dalekog kraja, sa sjevera Bačke, donio je veliko kulturno obogaćenje. To je umijeće naših starih, a mi ga samo želimo sačuvati i životom prenijeti drugima. Zar ima nečeg ljepšeg?!

Čestitkama i zahvalama što smo uljepšali program svojim nastupom, nije bilo kraja. Očekuju nas i naredne godine, ali u većem broju. Hvala im!

Bilo je teško rastati se od prijatnih domaćina i ostalih mladih. Prije polaska zajedno smo se oprostili od Gospe i molili je da nas prati na putu da bi sretno stigli svojim kućama.

Duhovno okrijepljeni vratili smo se u ravnu Bačku. Tu su nas dočekali naši bili salaši, naša pokošena polja, suncokret u cvatu, miris plodne zemlje. Što još na kraju dodati? Samo to: BILO NAM JE LIPO i željeli bi smo se ponovno susresti iduće godine.

Jelana p.

REPORTAŽA IZ SANTOVA

Na svojim putovanjima po Mađarskoj, nekoliko puta sam prošao pokraj Santova. Naime, glavni put Sombor - Baja samo dodiruje kraj sela, dok je njegovo središte sa crkvama i trgovinama, prilično udaljeno.

Ove godine pred Uskrs bio sam pozvan da na hrvatskom jeziku u santovačkoj crkvi održim trodnevnu korizmenu duhovnu obnovu. Tako mi se pružila prilika da malo izbljeđeg upoznam Santovo i njegove vjernike. Ta, o njemu smo dosta čuli, a još više čitali, pa nas je svojom tragičnom sudbinom dirao u dubinama duše.

Plavetnilo proljetnog neba dodiruje dva zvonika santovačkih crkava. Široke seoske ulice s pristalim zidanicama i poneki uski sokak sa starinskim kućama upotpunjuju se u skladnu sliku koju nam nudi ovo lijepo selo.

Povjesničari tvrde da su preci santovačkih Hrvata doselili dijelom iz Bosne i Dalmacije, a dijelom iz Slavonije i Baranje. Kasnije se naslilo i nešto bunjevačkih porodica iz Gare i Kačmara. Katoličku župu, koja je osnovana 1715. god., bilježili su vizitatori kao šokačku.

Kažu, ako hoćeš da vidiš kakvi su stanovnici nekog mjesta, idi i pogledaj im groblje. To bi moglo vrijediti i za vjernike: pogledaj im crkvu, pa ćeš saznati kakvi su vjernici. A za santovačke vjernike, njihov crkva sa okolicom uistinu je ogledalo njihove vjere. Šteta da je crkva ostala nekako na kraj sela. Ali, tu je nekada bilo njegovo središte, a tek kasnije se širilo na istok, dalje od crkve. Oko crkve je ograđen, parkiran i ozelenjen okoliš. I to se uredno održava: trava kosi, cvijeće sadi, drveće podmlađuje. Sama zgrada crkve, ne znaš da li je urednija spolja ili iznutra. Okrećena, oluci ispravni u tornju elektrificirana zvona. Crkva se čak i grije. Na preuređenom liturgijskom oltaru stara slika Marjina uznesenja. Zidovi moderno molovani, sa hrvatskim i mađarskim natpisima. Ispravan mikrofoni, orgulje, tepisi, sve to pokazuje revnu brigu santovačkih vjernika za svoju crkvu.

Župnik Josip Knipf je stari poznanik Tavankučana, a u Santovu je tek od ljetos. Osim maternjeg njemačkog jezika, govori hrvatski i mađarski. Kako nas izvješćuje broj hrvatskih vjernika opada. Dok ih je 1769. bilo 1385, a 1864. godine 2013, danas je od 3417 Santovčana 850 Hrvata, 120 pravoslavaca, dok su ostali žitelji mađarske narodnosti. Uzrok toj pojavi je napuštanje poljoprivrednog zanimanja i odseljavanje u gradove, kao i nizak natalitet obitelji koje ostaju u selu. Santovački šokci vjernici su veoma zahvalni i svećenik se među njima ugodno osjeća. U veoma lijepom broju prisustvuju nagovorima, divno pjevaju i mole, a također revno prisustvuju sakramentima. Završetak duhovne obnove bio je na nedjeljnoj šokačkoj Misi. Pod vodstvom svoga kantora Stipana Kovačeva sva crkva oduševljeno pjeva. Ministiraju djeca i djevojčice zajedno. U sakristiji nas brižno posluškuje snaša Anica. Misne knjige dobijaju iz Hrvatske, pa je sva liturgija na književnom hrvatskom jeziku, dok su pučke pjesme još pjevaju milozvučnom ikavicom.

Poslije misa oveća grupa muškaraca došla je u župni ured da se pozdravi sa svećenikom gostom i da mu se zahvali.

U susretu sa ovim dobrim ljudima i nehotice se povređuje rana nastala ravno prije 90 godina.

Naime jezični red u santovačkoj crkvi je sada polapola. A nije uvijek bilo tako. Nekad je Santovo bilo čisto šokačko selo. Sami su sagradili crkvu, župnici su bili Hrvati, a jezični red samo šokački. Vremenom su se naseljavali Mađari, pa su i oni dobili svoj red u crkvi, svaka treća nedjelja. Kad je velikim svečanostima obilježavana hiljadu godišnjica mađarske državnosti, santovački župnik Janoš Batori ranije se zvao Ivan Buernać, falsificiranjem dokumenata podnese molbu crkvenim

vlastima, da i svaka druga nedjelja bude mađarska. Kad je stiglo odobrenje crkvenih vlasti i kad je župnik to saopćio, izbi je otvorena buna. Velik dio Šokaca, njih 1177 prijeđe na pravoslavnu vjeru. Većina se kasnije vrati u krilo Katoličke crkve, ali rana ostade do današnjeg dana.

Iz tog vremena ostala je anegdota. Santovački Šokci su ikavci. Kada su prešli u srpsku vjeru, neki su mislili da u potpunosti treba napustiti i ikavicu te se tako desilo da se jedan novopridošli ovako obrati ribaru: "Meri mene kelu rebe".

Naši santovački sunarodnjaci sa ponosom govore o svojoj školi. U njoj se nastava izvodi dvojezično. Naš je jezik nastavni u materinskom jeziku, povjesti, zemljopisu, glazbenom odgoju i vjeronauci. Nastava u ostalim predmetima je na mađarskom. Od njezina osnutka ovu je školu svršilo oko 300 učenika, od kojih je više od 100 završilo gimnaziju, odnosno učiteljsku školu. U nastavku školovanja više od 50 Santovčana završilo je studije na sveučilištu, pa se Santovo spravom smatra rasadnikom hrvatske inteligencije u Mađarskoj.

Kod jedne takve porodice, čija su se djeca školovala, bili smo i mi na ručku. To su Joza Gorjanac i supruga mu Anica. Sva tri sina su im školovana. Doduše, najmlađi Stipan još satudira u Zagrebu. Prof. Živko Mandić sakupio je knjigu šokačkih narodnih priča. LATICE IVANČICE. U njoj su Gorjančevi zastupljeni sa više pripovjedaka. Anica nam je za ilustraciju divnom ikavicom, bogastvom jezičnog izričaja i melodioznim glasom ispričala nekoliko tih priča.

Santovu i njegovom župniku ne može se reći zbogom, nego samo do viđenja, jer svi su oni tako simpatični, ljubazni, gostoljubivi, u ophođenju pažljivi, da čovjek poželi što duže biti među njima.

Dva tornja santovačkih crkava su svojevrsni simboli i opomena.

U to vrijeme, zabranjivanje i onemogućavanje maternjeg jezika bio je klasičan primjer odnarođivanja etničkih grupacija. Bila je to sprega ondašnjih političkih vlasti sa vrhovima crkvene hijerarhije, da se uguši proces buđenja i očuvanja nacionalne svijesti. Unapređivani su i odlikovani ljudi željni časti i vlasti, a onemogućavan rad svjesnih rodoljuba.

Zato, iako se prijelaz Santovčana u drugu vjeru ne može opravdati, ipak nas zadivljuje nacionalna svijest i sloga za očuvanje prava svog maternjeg jezika.

FRANJO ŠTEFANOVIĆ, TVORAC DJEČJE OPERE

(O 110. obljetnici skladateljeva rođenja)

Skladatelj Franjo Štefanović rodio se 13. ožujka 1879. god. u Petrovaradinu Nižu i višu pučku školu završio je u rodnom mjestu, a učiteljsku školu u Osijeku. Učiteljevao je u St. Slankamenu, Čereviću i Petrovaradinu. Umro je, iznenada, 26. siječnja 1924. u Petrovaradinu kao ravnatelj više pučke škole.

Glazbene predmete (harmoniju, kontrapunkt, fugu, solo pjevanje i.t.d.) izučavao je u Muzičkoj školi Glazbenog zavoda u Zagrebu. Počeo je skladati još kao đak učiteljske škole. Napisao je velik broj dječjih pjesama, koje je gotovo sve uništio. Od sačuvanih većih pjesama vrijedne su spomena "Đačke nevolje", "Vračare", "Lestavicama", a od manjih i jednostavnijih "Veselje mladosti", "Što volim", "Slavuj", "Uspavanka".

Franjo Štefanović bio je i plodan zborni skladatelj. Napisao je 71 pjesmu za muški zbor i 37 pjesama za mješoviti zbor, od kojih treba spomenuti "Djedovski dom", "Večer", "Zanimivo poglavlje", "Jutarnja pjesma",

"More mi je ljubav tvoja", a sa zborom, solistima i klavirskom pratnjom kantatu "Majčina pjesma". Skladao je i 15 popjevaka za glas i klavir među kojima su najuspjelije "Dođi k meni", "Bijel sam cvijetak", "Pater gvardijan", "Spominjanje", "Ljubavi", "Chanson".

Sjećajući se Štefanovića, treba osobito istaći njegovu ulogu u stvaranju dječje opere. On je prvi u svijetu pisao prokomponirane opere isključivo za djecu, a ne takve u kojima djeca sudjeluju uz odrasle. To su opere "U vilinoj gori" (1918.), "Šumska kraljica" (1919.), "Na Orlovgradu" (1920.) i "Seoba Slavena" (1921.). Treba još reći da je opera "Šumska kraljica" prikazivana u mnogim mjestima naše domovine i dva puta tiskana u Novom Sadu.

Kao zborovođa petrovaradinskog Hrvatskog pjevačkog društva "Neven" izveo je većinu svojih zbornih skladbi i popjevaka za glas i klavir. Napjev mu je katkada belkantistički (zborne pjesme: "Ah da mi je znati", "Djedovski dom" i.t.d.), a često je pogodio pravi narodni ton (pjesma "Rosa" i neki zborovi iz dječjih opera).

Fr. Štefanović ima mnogo crkvenih skladbi. Bio je vješt orguljaš i još bolji pjevač. Stariji Petrovaradinci još se i danas sjećaju njegova raskošnog i zvonkog glasa, koji je odjekivao u svim petrovaradinskim crkvama. Kao crkveni skladatelj pisao je mise, crkvene popjevke i harmonizacije. Od svih njegovih crkvenih skladbi najbolja je misa za mješoviti zbor "Na glas zvona" i popijevka "U slavu sv. Srca".

Dok pišem ove retke, sretan što opet nešto činim za Fr. Štefanovića i njegovu glazbu, topli proljetni dan svojim zelenilom i mirisom cvijeća raširio se nad ovim starim gradom - Petrovaradinom. Obuzima me želja da odem do Štefanovićeve groba na Trandžamentu i u tišini i sabranosti razmišljam o njemu kao zaslužnom umjetniku - glazbeniku. Svima, a osobito najmlađim naraštajima, ostavljamo u naslijeđe ovog skladatelja tako bliskog djeci, oca dječje opere da, ne čekajući ovakve obljetnice, što više izvode njegovu glazbu i tu lijepu tradiciju prenose dalje. Dosadašnja izvođenja Štefanovićeve skladbi znak su da Fr. Štefanović i dalje živi među nama, a vjerujem da će tako živjeti i u budućnosti.

Đuro Rajković

TAVANKUT KNJIŽEVNO VEČE

Sretna je zamisao da se u pojedinim župama održavaju književna popodna i večeri. To je veoma zgodna prilika da književnici, pjesnici kršćanskog usmjerenja mogu doživjeti svoju afirmaciju. Oni sami ili drugi, čitaju pjesme, iznose se referati o zbirkama pjesama, govori se o njihovom životnom putu i djelu.

Takvi književni skupovi održani su do sada u Bačkom Bregu 1982. god. u povodu pedesetgodšnjice književnog rada Ante Jakšića. U Tavankutu je bilo jedno književno veče u rujnu 1986. god. u povodu 85. obljetnice rođenja Ivana Prčića Gospodara, a prošle godine na đurđinskoj Dužijanci izvršena je promocija zbirke pjesama Matije Dulić. U pohvalu je đurđinskoj omladini da su oni i ove godine na Dužijanci imali književno popodne o životnom putu i pjesmama našega Gospodara, Ivana Prčića.

U povodu polugodišnjice smrti Ivana Prčića-Gospodara, također je održano književno popodne 14. lipnja 1989. god. u Tavankutu. U 4. sata poslije podne je bila svečana koncelebrirana sv. Misa za našeg Gospodara. Misno slavlje predvodio je glavni urednik Bačkog Klasja i Subotičke Danice mg. Lazar Ivan Krmpotić. On je održao i prigodnu homiliju, u kojoj je Gospodara postavio kao

izazov i drugim intelektualcima, književnicima, pjesnicima. Poslije Mise na groblju smo posjetili njegov novouređeni grob.

U novoj župskoj dvorani pred oko četrdesetak prisutnih, prvo je dječji zbor pod ravnanjem s. Beate izveo nekoliko skladbi, a Petar Vuković i Suzana Balažević recitali su Gospodareve pjesme. Zatim je prof. Bela Gabrić održao predavanje na temu: "Sjećanje na Ivana Prčića". Iza predavanja bio je "razgovor" u kojem su iznesena sjećanja na Gospodara, recitirane su i njegove najljepše pjesme. Raspoloženje je bilo vrlo ugodno, a razmjena misli i iskustava dobro će doći za ovakve naše književne skupove.

Takvo jedno slično književno veče održano je u Tavankutu 30. rujna ove godine, na kojem je obavljena promocija nove knjige "Moje tuge" Tavankučanke Marge Stipičić. Izvještaj o toj književnoj večeri objavit ćemo u slijedećem broju B. klasja.

A. Gabrić

STARAC I HRAST

(Ivanu Prčiću – Gospodaru)

Poznao sam starca
s čežnjom u srcu
i snovima
za bršljanom ljubavi
oko usamljenog hrasta.

Viđao sam stari hrast,
u sjeni njegovoj starca
s nogama upletenim
u duboko korijenje,
s velikim srcem,
širokim poput krošnje
i rukama raskriljenim
i s granama prepletenim.

I starac i hrast
imaju mnogo ljeta,
pamte duboku povijest,
zajedno ih hrani
rodne grude slast.

Pustili su duboko korijenje
u panonskom blatu,
u tavankutskom pijesku
s mnogo žilica, deblom
granama i lišćem - hrast;
istom darežljivošću i plodnošću
sijao plodove srca
i razlio po ravnici - starac -
pjesničku strast.

U suludom vremenu
genocida i herbicida,
dok je jedini ideal vlast,
nije lako biti
ni starac,
ni hrast.

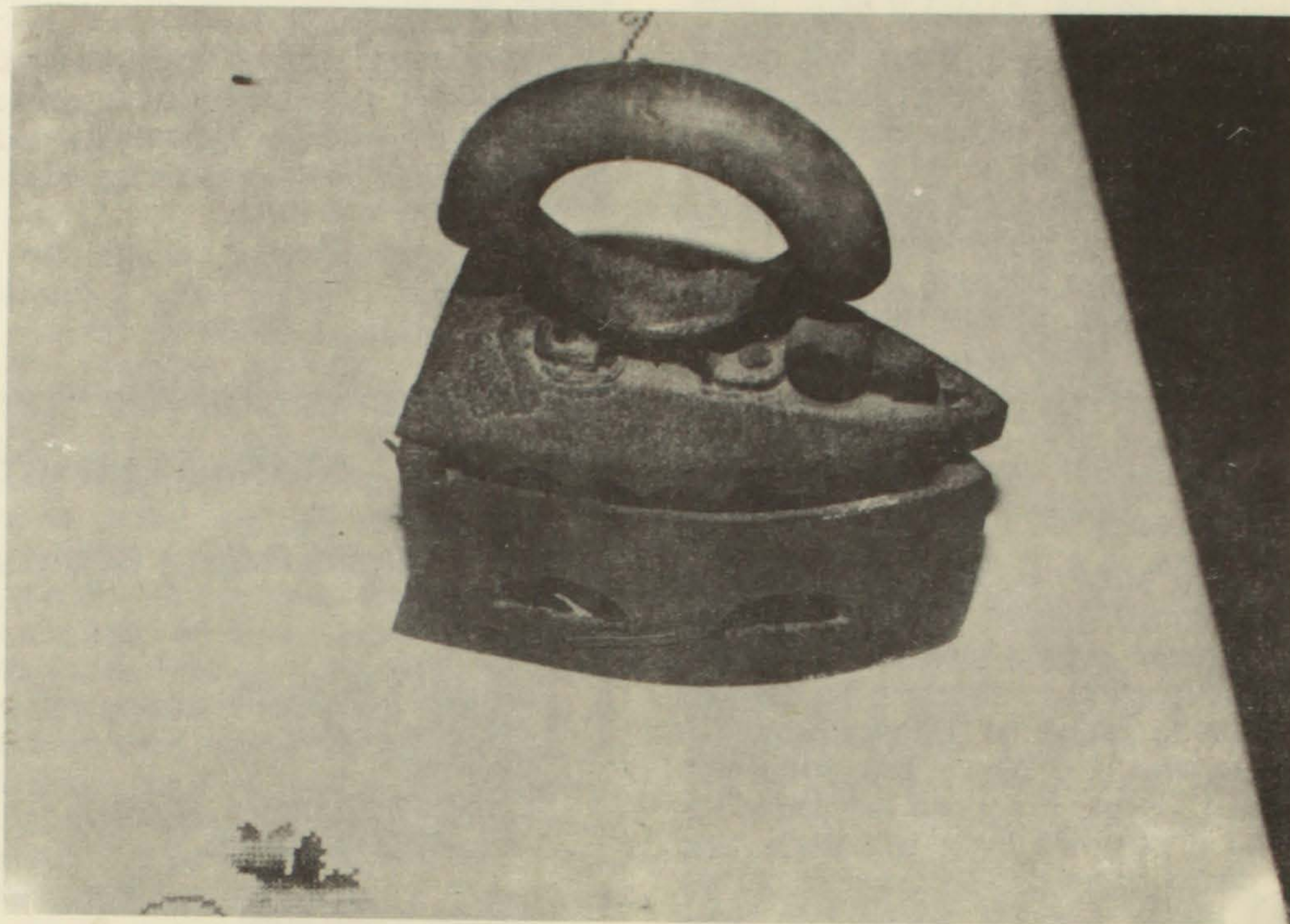
Josip Temunović

(Autor je pročitao ovu pjesmu na Književnoj večeri posvećenoj + Ivanu Prčiću u Tavankutu)

Ovu rubriku uređuje Branko Vaci

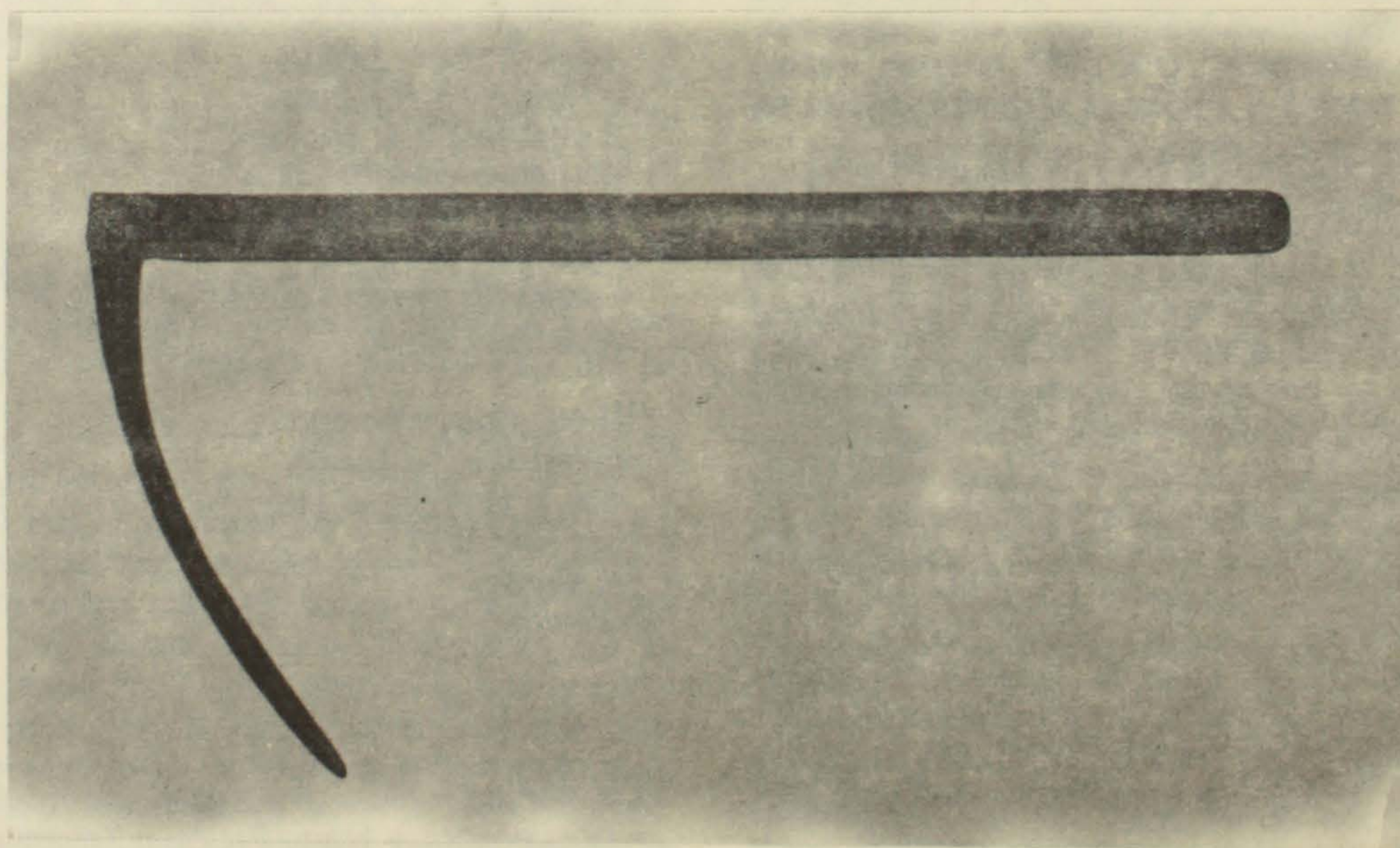
PEGLA

Ova pegla na slici nije obična pegla. Prija, dok nije bilo elektrike i kad se užna kuvala na šporelju, domaćice bi, dok se užna polagano kuvala, peglale "košulje". U peglu bi metnile žeravu i to redovito od čutaka. Čekale bi dok se pegla nije dobro ugrijala. "Košulje" bi malo navlažile štrapajući ih metlicom i onda bi peglale. Ova pegla na žeravu davala je isti učinak kao i današnje pegle na elektriku.

KUKA

I ove godine smo svečano proslavili Dužijancu. Zahvalili smo Bogu na još jednoj žetvi. I dok su naši stari sidili na putu gledajući kako kombajn vrše žito vraćali su se u mislima u prošlost. Kadgod se to nije tako radilo. Do vršidbe tribalo je puno toga uraditi. Naime prvo se žito kosilo kosom. To bi obično radili muškarci. Žene su pak za njima "rukovetale" pomoću kuke. S kukom bi nakupile vlača koliko stane u jedan snop i onda bi to vlače metnile na uže ispleteno od žita u ranim jutarnjim satima, dok je još bila vlaga. Uža su obično bacala dica. Kuka je bila vrlo značajna pri obavljanju risa, jer se uz pomoć nje pokošeno žito moglo lipo složiti, pa je mršavine bilo malo. Čim budemo u prilici prikazat ćemo vam i uže i krstine i kamaru žita i staru kaslu (vršalicu). Tako ćemo vam dočarati kadgodašnje obavljanje risa (žetve).

NOVI ĐAKONI I SVEĆENICI

Dne 29. lipnja 1989. godine novi subotički biskup je podijelio svete redove petorici mladića koji su spremno rekli Gospodinu "evo me". Novom Ordinariju ovo je bilo prvo đakonsko i svećeničko redenje. Bilo je prisutno lijepo mnoštvo vjernika i svećenika.

Sveti red đakonata primili su:

VIČ. JOSIP KUJUNDŽIĆ, rođen je 9. studenog 1959. godine u Maloj Bosni. Potječe iz brojne kršćanske obitelji u kojoj se njegovala i živjela vjera. Pučku školu završio je, u Maloj Bosni niže, a u Subotici više razrede. Iza osmoljetke završava zanat. Kratko vrijeme je radio, a onda provodi nekoliko godina u krugu obitelji. Gospodinov zov je čuo na dan Mlade Mise vič. Andrije Anišića. Bez oklijevanja se odazvao. Bogosloviju je započeo 1984. godine. Student je završne godine na Filozofsko-teološkom Institutu u Zagrebu. Uvijek je kao stariji bio primjer čovjeka molitelja i marljivog radnika. Želimo mu da i preko njega Gospodin pozove nekoga u svoj vinograd! Preporučujemo ga u molitve, kako bi zaista postao i ostao vjeran Kristov svećenik.

Đakonsko redenje Josipa Kujundžića

VIČ. MOLNÁR JÓZSEF, rođen je 22. prosinca 1964. godine u Subotici. Pripada župi sv. Jurja. Iza završene pučke škole prijavljuje se u subotičko sjemenište gdje je završio gimnaziju. Student je završne godine na Bogoslovnom fakultetu u Zagrebu. Novom redniku želimo obilje milosti i ustrajnost na početku puta.

Sveti red svećeništva primili su:

VIČ. ERHARD RÓBERT, rođen je u Adorjanu 1963. godine. Pučku školu pohađao je u više mjesta. U subotičkom sjemeništu stekao je srednjoškolsku naobrazbu. Nakon odsluženog vojnog roka započinje studij filozofije i teologije na Jordanovcu u Zagrebu. Ove godine završio je studij. Mladu Misu imao je u Horgošu 2. srpnja 1989. godine.

VIČ. SABADY KÁROLY, rođen je u Malom Idošu 1963. godine. Pučku školu pohađa u rodnom mjestu. Prekida srednju školu i upisuje se u subotičko sjemenište. Teološku naobrazbu stekao je na Bogoslovnom fakultetu u Zagrebu. Isticao se marljivošću i zauzetošću. Ove godine s uspjehom je završio studij. Mladu Misu imao je u Malom Idošu 9. srpnja 1989. godine.

VIČ. VRECKÓ FERENC, rođen je 1963. godine u Molu. Nakon završene pučke i srednje škole prijavljuje se biskupu sa željom da postane svećenik. Teologiju je studirao na Bogoslovnom fakultetu u Zagrebu. Mladu Misu imao je 4. srpnja 1989. godine u rodnom mjestu.

Svim redenicima, osobito mladomisnicima, želimo da budu vrijedni radnici u Gospodnjem vinogradu, gdje ih njegova providnost bude postavila. Molimo da budu ustrajni i dobri svećenici, spremni izgarati i žrtovati se za dobro svega naroda Božjega.

F. I.

NAŠ UREDNIK U SENJU

Gotovo dva stojeća vjernici grada Senja velikom svečanošću slave blagdan Gospe Karmelske, koju oni zovu "Ribarskom". Ove godine, na poziv senjskih dušobrižnika, trodnevnu pripremu za ovu "feštu" vodio je naš urednik Lazar Ivan Krmpotić. Svaki dan u jutarnjim i predvečernjim satima sakupljao se Božji narod grada Senja na razmatranje Božje Riječi i lomljenje euharistijskog kruha. Prvu večer okupili su se pastoralni suradnici (ministranti, pjevači, članovi Pastoralnog vijeća). Drugo veče bilo je posvećeno staroj, bolesnoj i trpećoj braći. Toga dana je u okviru misnog slavlja podijeljeno bolesničko pomazanje velikom broju starih i bolesnih osoba, a istoga dana prije podne župnik i voditelj duhovne obnove posjetili su bolesnike po gradu i u gradskoj bolnici gdje se također ispovjedio veliki broj bolesnika. Posljednji dan bio je posvećen obiteljima. Toga dana bio je, uz redoviti program, i veoma srdačan susret roditelja i voditelja duhovne obnove.

Na sam blagdan Karmelske Gospe prije podne, slavio je svoju srebrnu Misu sa građanima Senja dr Mile Bogović, profesor crkvene povijesti na Visokoj teološkoj školi u Rijeci i senjski arhivar. Slavljenik je pjevao Misu po starom senjskom privilegiju (iz 1248. godine!) na starohrvatskom odnosno staroslavenskom jeziku. Svečanu homiliju održao je naš urednik. Istoga dana predvečer svečanu Misu predvodio je riječko-senjski nadbiskup Josip Pavlišić. Poslije Mise slijedila je tradicionalna procesija sa likom Gospe Karmelske - "Ribarske" kroz cijeli grad. Ovaj običaj sačuvao se kroz cijelo poratno vrijeme sve do naših dana. Na završetku procesije na starom trgu ispred katedrale, gdje se kroz stoljeća odvijao sav javni život grada, završnu riječ izrekao je voditelj duhovne obnove, a zatim se dr Mile Bogović obavijestio vjernike i građanstvo grada Senja da se ove godine napunja 150 godina od kako je biskup senjski Mirko Ožegović obnovio senjsku gimnaziju, a ujedno je i 120 obljetnice njegove smrti. Zato vjernici i građani grada Senja žele mu se odužiti jednom proslavom i jednim znanstvenim skupom.

Zahvaljujući ljubaznom pozivu i gostoprimstvu g. Tomislava Šporčića, senjskog župnika, naš je urednik imao prilike doći u kontakt sa svijetom kulture u gradu Senju, koji je, poslije Subotice, najveći bunjevački centar u Domovini.

Ti su krugovi pokazali posebni interes za kulturni i narodni život bačkih Hrvata, a osobito Bunjevaca i izrazili želju da bi došlo do življih kontakata između svijeta kulture ova dva grada i to ne samo na čisto crkvenoj razini. Naš urednik iznio je stvarno stanje

hrvatske kulture u Subotici i uopće u Bačkoj. Izražena je obostrana želja da se ti kontakti stalno održavaju, da se međusobno informiramo i pozivmo na različite kulturne manifestacije kao što su simpoziji, književne večeri i sl. Konkretni plod tih susreta je poziv na Znanstveni skup u povodu 300. obljetnice oslobođenja Like od Turaka koji zajednički organizira nadbiskupija i kulturne zajednice grada Senja i cijele te regije. Naš je urednik istakao da u temelje ove suradnje možemo staviti posjet biskupa Lajče Budanovića ovim krajevima prije pedeset godina i njegove napise koje je objavio u našem pučkom kalendaru "Subotička danica" 1937. i 1938. godine, o čemu će vjerojatno biti riječ i na spomenutom Znanstvenom skupu. Ozarče povjerenja i razumijevanja bilo je više nego obiteljsko, što svjedoč da smo osjetili zajednič nam podrijetlo i korijenje.

Z.K.

NAŠE NARODNO HODOČAŠĆE U MARIJU BISTRICU

Već trinaesti put sabiru se bački Hrvati na posljednju nedjelju mjeseca rujna, svake godine, u naše Narodno svetište Majke Božje u Mariji Bistrici. Ove godine je bilo u svih ovih trinaest godina najmanje hodočasnika (svega tri autobusa!) iz Bačke, ali je ovogodišnje hodočašće donijelo jednu sretnu novinu, da su nam se po prvi puta u novijoj povijesti, možda i u povijesti uopće, priključila skupina Hrvata iz susjedne Mađarske, pod vodstvom kapucina o. Ćirila Jozefa Kniepf-a, momentalno župnika u Santovu, selu u mađarskom dijelu Bačke, uz samu jugoslavensku granicu.

Spomenuti kapucin, iako je njemačkog podrijetla, jedan je od rijetkih svećenika s onu stranu granice, koji je, da bi mogao poslužiti svoje vjernike u njihovu materinjsku jeziku, naučio lijepo hrvatski, a zato smo mi Hrvati iskreno zahvalni. Dogovoreno je da ćemo ih i u buduće svake godine pozivati da se priključe našem narodnom hodočašću.

Kao i svake godine, i ovoga puta dočekao nas je upravitelj našeg narodnog svetišta Majke Božje, Mons. Lovro Cindori, veoma toplim i prijateljskim riječima iz 44. psalma; "... ušima svojim slušasmo ono što nam oci naši pripovjedahu, da si izagnao pogane, a naš narod posadio u zemlju našu. Moj kralju i Bože moj, po tebi odbismo neprijatelje naše, kao ono David Golijata! A sada Gospodine, ti si pustio da propadnemo, ne izlaziš više s nama. Mi smo im kao ovce za klanje, u bescijenje si nas prodao. Zašto sve to? Preni se, Gospodine, što spavaš? Duša nam se u prah raspala, ali te molimo, radi ljubavi svoje, daj nam utjehu, pomoć i spasenje!" Zatim je, propovjednik ovaj tekst primjenio na sadanju našu situaciju i tješio nas zagovorom i molitvama presvete Bogorodice, koja je "naše Crkve Mati".

Uobičajeni program. Pokorničko bogoslužje vodio je Stjepan Beretić, subotički katedralni župnik. Poslije pojedinačne sakramentalne ispovijedi vjernika slijedila je sv. Misa koju je predvodio Andrija Kopilović, župnik subotičke crkve Majke Crkve, a u koncelecijaciji su sudjelovali svi svećenici koji su došli sa ovim hodočašćem. U kasne večernje sate križni put je vodio prior karmelićanskog samostana iz Sombora o. Mato Miloš.

Na povratku, kako to običavamo svake godine, zaustavili smo se u Križevcima, rodnom mjestu našeg blaženika Marka Križevčanina. Ove godine se napunja 400 godina od rođenja toga blaženika. U punoj crkvi, svečanu Misu u čast blaženiku, predvodio je bački dekan Lazar Ivan Krmpotić.

U svojoj homiliji bački dekan je razmišljao o suvremenoj poruci, koju nam šalje ovaj svetac. On je svoj život položio zajedno sa još dvojicom svojih kolega svećenika, kao svjedočanstvo svoje ljubavi i vjernosti Isusu Kristu, Katoličkoj crkvi i interesima Srednje i Istočne Evrope. Ova trojica mučenika, potičući iz različitih naroda, jedan Hrvat, jedan Poljak, a jedan iz Sedmogradske (današnja Rumunjska) brane zajedništvo Crkve, ali i ugrožene interese Srednje Evrope, jer su kalvini pregovarali sa Turcima u borbi protiv katoličke Austrije. To je bila ozbiljna prijetnja cijeloj Evropi. Tako je i ovaj Hrvat, kao i velika većina naših svetaca i svetačkih kandidata, pokazao interes za potrebe Crkve, ne samo u uskim granicama vlastitog naroda, nego daleko preko njezinih granica, a ipak nas se vrlo često puta optužuje za uskogrudnost i nezdravi nacionalizam. Zato je i bl. Marko, kao i sv. Nikola Tavelić, sv. Leopold Bogdan Mandić, bl. Gracija od Mula, Augustin Kažotić, Službenica Božja Anamarija Marović, pa kozmopolita dominikanac Juraj Križanić i toliki drugi, svjedoci su katoličke širine hrvatskog katoličkog srca.

U svojoj homiliji dekan bački, poželio je župniku Ivanu Žufiki i vjernicima grada Križevaca da bi se ostvarila davna njihova želja da se relikvije bl. Marka, koje se danas čuvaju u ostrogonskoj bazilici, konačno nadju u njegovu rodnu gradu, a svi da što skorije mognemo blaženog Marka i njegove drugove slaviti kao svece na našim oltarima.

Poslije objeda hodočasnici su razgledali sjedište grkokatoličke biskupije koje se takodjer nalazi u gradu Križevcima. Tu je katedrala, biskupski dvor, kaničke kurije i veliki novi samostan sestara bazilijanki hrvatske provincije, iako biskup, radi praktičnih razloga, rezidira u Zagrebu.

Tako je eto i ovogodišnje hodočašće imalo bogati sadržaj kao i ranijih godina, pa je zato zagonetnije zašto je tako malo hodočasnika bilo ove godine? Godišnje hodočašće u Mariju Bistricu, trebalo bi imati prednost pred svim ostalim hodočašćima i akcijama, kad nam je uprava svetišta dala na raspolaganje jednu večer i jutro, što nemaju mnoge druge biskupije ili dijelovi naroda?

LIK

50 GODINA PRVOG HRVATSKOG KARMELA U BREZOVICI

Na blagdan Gospe Karmelske svečanim Misama, koje su se radi skućenog prostora, a i radi velikog mnoštva, morale služiti svakoga sata, proslavljena je pedeseta obljetnica osnutka prvog ženskog Karmela u Crkvi u Hrvata. Toga dana bile su i dvije biskupske sv. Mise. Prije podne biskupsku Misu predvodio je pomoćni zagrebački biskup Mons. Đuro Kokša, a poslije podne sarajevski nadbiskup Mons. Marko Jozinović.

Osnivanje prvog hrvatskog Karmela zbilo se u samo predvečerje II. svjetskog rata. Kada je Hitler počeo rastjerivati kontemplativne zajednice po svom

Reichu nekoliko Hrvatica, koje su se našle po austrijskim i njemačkim Karmelima, morale su se vratiti u svoju domovinu. Ta okolnost poslužila je tadašnjem nadbiskupu zagrebačkom, svete uspomene, Alojziju Stepincu, da ostvari svoju davnu želju da na teritoriju svoje nadbiskupije osnuje barem jednu kontemplativnu zajednicu. Među tim sestrama zapazio je darovitu redovnicu M. Reginu Tereziju Trbljanović, koja mu je pomogla realizirati tu zamisao. Prvo ih je smjestio u svom ljetnikovcu, u dvorcu Brezovici, nedaleko od Zagreba. No kako to zadnje nije bilo prikladno za jedan ovakav stil života, u najtežim ratnim godinama, dao se na gradnju novoga Karmela, svega nekoliko desetaka metara od spomenutoga dvorca.

Na Badnjak 1939. godine zatvorila se u spomenutom dvorcu prva zajednica sestara izbjeglica iz mayerlinga, Insbrucka i Graza, a kasnije je pridružila još jedna sestra iz Karmela Selo od Ljubljane. Ova zajednica preselila se u novu samostansku zgradu, u kojoj i danas žive, 14. travnja 1944. godine. Iz toga Karmela do sada se dogodila prva transplantacija Karmela u Istru u Juršiće, selo između Pule i Vodnjana. Tu je ova zajednica živjela od 10. siječnja 1965. godine do blagdane Sviju Svetih 1977. godine kada se ova zajednica preselila u Ivanić Kloštar, pedesetak kilometara istočno od Zagreba. A godine 1988. iz toga Karmela rodila se nova zajednica koje je došla u Šaregrad, selo između Vukovara i Iloka. Prema posljednjim vijestima, budući da je brezovačka zajednica opet toliko narasla da se može dijeliti (ima više od 22 sestre!) karmelićanke se spremaju na osnutak novog samostana u okolici Sarajeva. Tako bi, eto, Crkva u Hrvata uskoro imala četiri Karmela. U Sloveniji postoji još jedan ženski karmelski samostan "Sora" nedaleko Kamnika.

Koje su veze Bačke sa Karmelom, te se osjećamo ponukanim da o ovoj temi pišemo? Veze su mnogostruke. Prije svega Bačka je Crkvi u Hrvata darovala prvi muški Karmel i slugu Božjeg o. Gerarda Tomu Stantića i time omogućila sestrama da u ocima karmelićanima imaju svoje ispovjednike, duhovnike i učitelje karmelske duhovnosti - te su veze u posljednje vrijeme sve intenzivnije. Druga veoma jaka veza Karmela sa Bačkom jest s. Lidija od Duha Svetoga (Bakula) rođena i othranjena u Somboru, koju je subotička Crkva darovala na veliko solinskom slavlju kao svoj prikazni dar Bog i Crkvi u svom narodu. Ta sestra je sada već poglavarica u karmelu Ivanić Kloštar. Treća, ne manje intenzivna, veza karmela sa Bačkom počela je prije trideset i nešto godina. Od tada se mnoge plemenite duše (svećenici, redovnici, redovnice i lijepi broj katoličkih laika) vezuju uz Karmel kao svoj duhovni centar. Posebno je dragocjena veza mnogih naših svećenika (osobito mladih) sa Karmelom preko duhovnog bratstva, koje je u Karmelu uvela sv. mala Terezija, t.j. mnoge se karmelićanke mole i žrtvuju za te naše svećenike. Samo Bog će moći jasno vidjeti i prosuditi koliki je utjecaj ovih tih djevoja na život crkve u Bačkoj. Već tada se rodila misao da se i ženski Karmel presadi u Bačku. Bilo je sasvim konkretnih planova da se karmelićanke nastane u praznom franjevačkom samostanu u Baču kako bi postale čuvarice toga svetišta i prastarog Gospinog lika Radosne Gospe Bačke. međutim, iz čudnih i nepoznatih razloga taj se plan nije ostvario, iako je to želio veliki broj naših svećenika i tadašnji

subotički biskup koji je u tu svrhu posebno molio sestre i pismeno i usmeno.

Crkva u Bačkoj ne prestaje se nadati da će jednog dana doživjeti osnutak jednog kontemplativnog reda na svom teritoriju. Ta nada je tim utemeljenija jer kontemplativni redovi u našoj Crkvi imaju lijepi podmladak.

Dok našim karmelićankama čestitamo jubilej uz želju da rastu i brojem i kvalitetom, molimo ih da ne zaborave ovaj dio Crkve, koji je Karmel toliko zadužio da ga prate svojim molitvama kako bi izašao iz svoje duboke krize. Kada dođe punina vremena, prigodom novih dioba, neka im ne bude teško prijeći Dunav te uzeti križ ove Crkve i na svoja leđa.

LIK

PAPA POZDRAVIO SOMBORSKE KATOLIKE I PRAVOSLAVCE

Za vrijeme generalne audijencije u srijedu 27. rujna u Dvorani Pavla VI. među brojnim hodočasničkim skupinama iz cijeloga svijeta papa Ivan Pavao II. pozdravio je na hrvatskom i hodočasnike somborske župe sv. Križa:

"Pozdravljam hrvatske hodočasnike iz župe sv. Križa iz Sombora zajedno sa skupinom pravoslavnih srpskih vjernika. Vaše zajedničko hodočašće u Rim jest izraz bratstva svih kršćana u istoj vjeri u Isusa Krista, koji nas je svojim križem otkupio. Hvaljen Isus i Marija".

Kao što se iz Papinih pozdravnih riječi vidi, među katoličkim vjernicima bila je i skupina pravoslavnih. Nije to prvo, svojevrsno, ekumensko hodočašće koje je organizirao somborski župnik Josip Pekanović. U cilju ekumenskog zbližavanja, boljeg međusobnog razumijevanja i uklanjanja predrasuda on je do sada organizirao nekoliko takvih hodočašća u kojima su sudjelovali osim katolika i pravoslavnih i evangeličani te kalvini.

(Glas Koncila, broj 42. od 15. listopada 1989., str. 6)

PROSLAVA 75. OBLJETNICE OSNUTKA KARMELIĆANSKOG TREĆEG REDA U SOMBORU

U karmelićanskoj crkvi u Somboru svečano je 16. srpnja 1989. god. proslavljena svetkovina Majke Kraljice Karmela, te 75. obljetnice osnutka karmelićanskog Trećeg reda u Somboru. Za ovu veliku proslavu braća karmelićani i Treći red duhovno su se pripremali velikom devetnicom Karmelskoj Gospi uz sudjelovanje lijepog broja vjernika i svih trećoredaca Karmela. U predvečerje svetkovine, 15. srpnja bila je svečana pjevana I. večernja u čast Karmelskoj Gospi, koju su pjevali braća karmelićani. Treći red i narod Božji, uz pratnju orgulja, u divno urešenoj crkvi s bijelim gladiolama, dar somborskih vrtlara. Nakon pjevane večernje slijedila je pohvala Mariji "Salve Regina" što ju vrše karmelićani svake subote i pred blagdane Marijine. Slijedila je sv. Misa i završetak devetnice Karmelskoj Gospi. Devetnicu su vodili i propovijedali: o. Mato Miloš, o. Ladislav Marković i o. Anto Knežević.

Na sam dan Gospe od Karmela 16. srpnja 1989. bile su sv. Mise ovim redom: u 6 sati na mađarskom,

u 7. na slovačkom, u 8 na njemačkom, u 9. sati svečana koncelebracija na mađarskom jeziku, koju je predvodio novi subotički biskup msgr. Ivan Pénzes, uz prisutnost na istaknutom mjestu biskupa Matije Zvekanovića i svećenstva. Propovijedao je i vodio ceremonije prečasni Andrija Kopilović. U 10,30 sati bila je svečana koncelebracija na hrvatskom jeziku, koju je predvodio biskup msgr. Matija Svekanović, uz prisutnost na istaknutom mjestu novog biskupa Ivana Pénzesa, te deset koncelebriranih braće franjevac iz Subotice, Osijeka i Slavonske Požege, te kapucina iz Osijeka, o. Modesta. U ovom slavlju sudjelovalo je 70 mladih i djece u narodnim nošnjama koji su prinijeli darove na oltar. Propovijedao je i vodio ceremonije preč. Andrija Kopilović, karmelićanski trećoredac, koji je divno govorio o smislu Trećeg reda, laičkog udruživanja, o pozivu na svetost prema koncilskim dokumentima. Svečanosti je prisustvovao pravoslavni paroh Uroš iz Sombora. Nakon Mise bio je svečani objed u samostanskoj blagovaonici za svećenike i sav Treći red.

Karmelićanski Treći red osnovao je Sluga Božji o. Gerard Tomo Stantić, prvi hrvatski karmelićanin, god. 1912. To je bilo vrlo tiho i nečujno s 12 prvih trećoredaca, koje je Sluga Božji godinu dana poučavao i ispitivao da li se može to javno objaviti. Kad je bio siguran da će to krenuti na procvat Crkve i reda, onda je Sluga Božji zatražio od Uprave reda iz Rima službeni dekret osnutka karmelićanskog Trećeg reda u Somboru. General reda o. Klement od sv. Faustina i Jovite, šalje o. Gerardu dekret o službenom ustanovljenju Trećeg reda, 6. kolovoza 1913. god. Od prvih 12 trećoredaca tokom narednih godina broj se povećao i dostigao 86 kandidata i članova. Mudro i duhovno vodstvo Trećeg reda o. Gerarda toliko je bilo veliko, da su se vjernici Nijemci u Apatinu počeli interesirati za osnutak Trećeg reda u Apatinu. To im je uspjelo te su imali oko 40 članova sve do II. svjetskog rata, kada su nijemci raspršeni iz Apatina.

Sluga Božji o. Gerard imao je svoju sestričnu s. Janju Prčić iz Subotice, koja je stupila u karmelićanski Treći red i u Subotici oformila podružnicu Trećeg reda koja je pripadala vodstvu u Somboru. Zapisnici bilježe da je u Subotici u to doba bilo oko 18 članova. Sada ih još ima petoro koji su vremešni, ali se još drže u kontaktu sa somborskim Trećim redom. U Somboru je uz žensku granu Trećeg reda, rastao i muški izdanak Trećeg reda koji je brojio 17 članova sa svojim poglavarom i upravom. Nakon II. svjetskog rata muška grana Trećeg reda se smanjivala i sada još imamo 4 muška člana.

Po nacionalnom sastavu karmelićanski Treći red u Somboru bio je mješovit. Najviše je bilo Hrvata, pa onda Mađara i Nijemaca. Svake treće nedjelje u mjesecu trećoredci su imali svoju skupštinu, koja se sastojala iz molitvenog i meditativnog dijela, kojega je vodio upravitelj Trećeg reda, a to je bio obično jedan od otaca karmelićana. Ispočetka je to bio o. Gerard, a onda je dugo vremena vodio o. Sebastijan, porijeklom Rumunj. Zatim je vodio treći red o. Benjamin Balaž, a u novije vrijeme to je Somborski prior. Od svoga osnutka pa sve do II. svjetskog rata karmelićanski Treći red je imao veliku duhovnu, karitativnu i socijalnu ulogu u gradu Somboru. Treći red se brinuo i osnivao kuhinje za učenike i za

siromahe, nabavljajući sredstva za uzdržavanje. Nakon II. svjetskog rata, proglasom državne vlasti Treći red se kao i sve druge ustanove Crkve morao povući u privatnost i okrenuti unutrašnjem duhovnom životu, sve do 1950 godine, kada se ponovno počelo okupljati u crkvi i primati nove članove. Tih godina Treći red vodi brigu oko bolesnika, pohađaju ih i pripremaju na sakramente. Članovi Trećeg reda brinu se za siromahe i za materijalnu pomoć karmelićanskih sjemeništaraca, kao i somborskog samostana. U ovom jubileju karmelićanski Treći red broji 47 živih članova, koji žele na svoj način doprineti procvatu duhovnog života u obiteljima, a u crkvi prednjače u molitvama i pobožnostima. Svake godine u mjesecu studenome obavljaju svi članovi duhovne vježbe, a nakon duhovnih vježbi polažu se zavje, primaju se kandidati u novicijat i novi u kandidatui.

Našem dragom Trećem redu izražamo bratsku zahvalnost na svim djelima učinjenim iz ljubavi prema Bogu i redu, te im želimo da se u duhu koncilskih dekreta II. vatikanskog sabora i novih crkvenih dokumenata razviju u novi suvremeni karmelićanski pokret koji će Crkvi i narodu dati novi impuls duhovnog preporoda i evanđeoske obnove.

O. Mato Miloš, karmelićanin, prior

SELENAČKI SLOVACI PROLAVALI BLAGDAN SVOJE NARODNE ZAŠTITNICE

Već nekoliko godina sadanji slovaki katolički župnik Mihael Zolárek nastoji u svom narodu probuditi štovanje Žalosne Gospe (Sedmbolestne Gospe od sedam žalosti) koju Slovaci već stoljećima časte kao svoju nebesku zaštitnicu. To štovanje je vezano uz milosni lik koji se danas čuva u velebnoj bazilici u njihovom narodnom svetištu Šaštinu (šezdesetak kilometara sjevernije od Bratislave na obroncima Bijelih Karpata).

U korijenu tog štovanja su likovi dviju naših obitelji, Jelena Bakićeva (potomak jedne glada srpske obitelji?) udata za Imricha Cobora (to je plemićka obitelj koja svoje podrijetlo vuče od plemića, nekadanjih gospodara Sombora!) Muž ju je ostavio u šumi da je zvijeri rastrga, jer je želio potomstva, a ona je bila neplodna. U svojoj tjeskobi na se je pod jednom kruškom zavjetovala Žalosnoj Gospi, ako je spasi da će od te kruške načiniti kip. Muž se vratio i ona je bila spašena, a kip je bio napravljen i taj se lik časti na krasnom baroknom oltaru u samom Šaštinu. Tom događaju je sada ravno 425 godina, a prije 25 godina papa Pavao VI. povisio je taj lasni barokni hram na dostojanstvo "manje bazilike".

Kroz ova četiri stoljeća, a i ranije, Slovaci su Žalosnu Gospu štovali kao svoju zaštitnicu. Svugdje joj gradili crkve i oltare i njezin lik nosili sa sobom u pećaldbu. Tako su i naši selenički Slovaci, kada su se selili u ove krajeve prije skoro 250 godina, ponijeli sa sobom veoma lijepi drveni lik Žalosne Gospe, koju časte u svojoj župnoj crkvi. I ove godine su to proslavili veoma svečano. U 16 sati su katolički grkokatolici imali svoju liturgiju, a u 18 sati svečanu sv. Misu vodio je novi subotički biskup Ivan Pénzes. Vjernici su ispunili svoju župnu crkvu. Mladi su

smom uzveličali ovo slavlje u čast svoje "pat-
like".

LIK

NOVO MARIJANSKO STEIŠTE

U nedilju 9. srpnja 1989. godine održano je prvo organizirano zavjetno hodočašće bačkih Hrvata Radosnoj Gospi u starodnevni Bač, nakon što je ta-
rošnja franjevačka crkva proglašena marijanskim
stištem u Subotičkoj biskupiji.

Euharistiju je predvodio novi subotički biskup, mgr János Rénzes, kojega je na početku pozdravio Josip Špehar, gvardijan i čuvar svetišta. Na hodočasničkom slavlju bili su franjevački provincijal iz Zgreba fra Rajko Gelemanović i definitor fra Lucije Jurec i dekan Bačkog dekanata Lazar I. Krmpotić sa svećenicima, a pridružili su se svećenici iz drugih bačkih župa i dvojica salezijanaca Slovaka iz Rima.

Biskup je izrazio svoje zadovoljstvo zbog organizacije hodočašća. Poslije je u samostanskoj blagovaonici pred svećenicima obećao da će svake godine rado hodočastiti Radosnoj Gospi. Dodao je da organizatori slobodni dozvati kojega biskupa iz hrvatskih krajeva, a on će rado koncelebrirati s njim. U hodočasnike bačkih župa posebno su bili zapaženi vernici iz Tuzle i okolnih župa s gvardijanom tuzlanskog franjevačkog samostana fra Josipom Bošnjakovićem, koji su doputovali u dva autobusa. Tako je najbolje posvjedočena vjerska i nacionalna povezanost hrvatskoga življa u Bačkoj sa svojom prapostojbom. Naime, prije tri stoljeća, bježeći pred Turcima, hrvatski katolički živalj iz Gradovrha kod Tuzle preselio se u Bač i okolna mjesta, ponijevši sa sobom čitav lik Gospe Radosne, koji se neprestano štije sve do današnjih dana. (FRG)

(Glas koncila, Zagreb, 30. srpnja 1989. br. 31. str. 6.)

SUBOTICA

BLAGOSLOVLJEN I POLOŽEN KAMEN TEMELJAC

za dogradnju samostana Kćeri Milosrđa

O. Andrija Matić blagoslivlja novo-gradnju

U nedjelju, 16. srpnja, ove godine samostan časnih sestara sv. Roka u Subotici imao je skromnu, ali lijepu svečanost. Blagoslovljen je položen kamen temeljac za dogradnju jednog krila samostana.

Svečanost je počela u crkvi sv. Roka u 18 sati. Svetu Misu je prikazao župnik dr Marin Šemudvarac, a prisustvovao je novi subotički biskup Ivan Pénzes sa više svećenika, redovnika franjevaca i redovnica. Također je lijep broj vjernika došao na ovu svečanost da tako pokaže svoju privrženost i zahvalnost prema časnim sestrama koje već više desetljeća žive i rade u ovoj župi na dobrobit ove velike vjerske zajednice.

Poslije sv. Mise vlč. Andrija Kopilović je objasnio vjernicima obred blagoslova kamena temeljca. Iza toga je održana mala svečanost. S. Eleonora Merković je pročitala povelju koja će biti ugrađena u kamen temeljac. Mladić u bunjevačkoj narodnoj nošnji pročitao je odlomak iz epa pokojnog župnika Blaška Rajića "Slava", a djevojka u svečanoj bunjevačkoj narodnoj nošnji recitirala je prigodnu pjesmu vlč. Marka Vukova, župnika u Svetožar Miletiću. (Pjesmu objavljujemo u cjelini).

Nakon svečanosti u crkvi svi prisutni su pošli u samostan časnih sestara na gradilište gdje je obavljen blagoslov kamena temeljca. Obred blagoslova je izvršio o. Andrija Matić, gvardijan subotičkog franjevačkog samostana, a bili su prisutni biskup, svećenici i ostali gosti. Na gradilištu je bio prisutan projektant i rukovodilac radova.

U kamen temeljac ugrađena je povelja o gradnji i moći ugodnice Božje s. Marije Propetog Isukrsta Petković - utemeljiteljice kongregacije Kćeri Milosrđa i rukopis jedne propovijedi Sluge Božjega oca Gerarda Tome Stantića i odlomak epa "Slava" pokojnog župnika Blaška Rajića.

Nakon završenih obreda časne sestre su kao vesele domaćice počastile sve goste i prisutne da tako izraze svoju sreću zbog ovog događaja, koji će biti prekretnica u radu ove redovničke zajednice i dat će joj veće mogućnosti za karitativni rad.

Kongregacija Kćeri Milosrđa osnovana je u Blatu na otoku Korčuli, 25. 03. 1919. god. Utemeljiteljica joj je s. Marija Propetog Isukrsta Petković. Na podsticaj dubrovačkog biskupa dr Josipa Marčelića osnovala je ovu družbu da ublaži bijedu siročadi i udovica u svom rodnom mjestu nakon prvog svjetskog rata.

Kongregacija se brzo širila u našoj domovini, a onda je prešla u Južnu Ameriku, Italiju, Njemačku, Kanadu i Kaliforniju.

Kada je sagrađen samostan časnih sestara iza crkve sv. Roka u Subotici?

Svečani blagoslov temeljnog kamena obavio je 29. rujna 1929. god. župnik Blaško Rajić, a godinu dana kasnije, 30. rujna 1930 god. on je blagoslovio novi samostan, koji je sagrađen po projektu mladog inženjera Bolte Dulića.

Od toga vremena časne sestre stalno rade odgojno i karitativno u ovoj velikoj župnoj zajednici. I zato su im svi zahvalni!

Al-Be

u 7. na slovačkom, u 8 na njemačkom, u 9. sati svečana koncelebracija na mađarskom jeziku, koju je predvodio novi subotički biskup msgr. Ivan Pénzes, uz prisutnost na istaknutom mjestu biskupa Matije Zvekanovića i svećenstva. Propovijedao je i vodio ceremonije prečasni Andrija Kopilović. U 10,30 sati bila je svečana koncelebracija na hrvatskom jeziku, koju je predvodio biskup msgr. Matija Svekanović, uz prisutnost na istaknutom mjestu novog biskupa Ivana Pénzesa, te deset koncelebranata braće franjevac iz Subotice, Osijeka i Slavonske Požege, te kapucina iz Osijeka, o. Modesta. U ovom slavlju sudjelovalo je 70 mladih i djece u narodnim nošnjama koji su prinijeli darove na oltar. Propovijedao je i vodio ceremonije preč. Andrija Kopilović, karmelićanski trećoredac, koji je divno govorio o smislu Trećeg reda, laičkog udruživanja, o pozivu na svetost prema koncilskim dokumentima. Svečanosti je prisustvovao pravoslavni paroh Uroš iz Sombora. Nakon Mise bio je svečani objed u samostanskoj blagovaonici za svećenike i sav Treći red.

Karmelićanski Treći red osnovao je Sluga Božji o. Gerard Tomo Stantić, prvi hrvatski karmelićanin, god. 1912. To je bilo vrlo tiho i nečujno s 12 prvih trećoredaca, koje je Sluga Božji godinu dana poučavao i ispitivao da li se može to javno objaviti. Kad je bio siguran da će to krenuti na procvat Crkve i reda, onda je Sluga Božji zatražio od Uprave reda iz Rima službeni dekret osnutka karmelićanskot Trećeg reda u Somboru. General reda o. Klement od sv. Faustina i Jovite, šalje o. Gerardu dekret o službenom ustanovljenju Trećeg reda, 6. kolovoza 1913. god. Od prvih 12 trećoredaca tokom narednih godina broj se povećao i dostigao 86 kandidata i članova. Mudro i duhovno vodstvo Trećeg reda o. Gerarda toliko je bilo veliko, da su se vjernici Nijemci u Apatinu počeli interesirati za osnutak Trećeg reda u Apatinu. To im je uspjelo te su imali oko 40 članova sve do II. svjetskog rata, kada su nijemci raspršeni iz Apatina.

Sluga Božji o. Gerard imao je svoju sestrinu s. Janju Prčić iz Subotice, koja je stupila u karmelićanski Treći red i u Subotici oformila podružnicu Trećeg reda koja je pripadala vodstvu u Somboru. Zapisnici bilježe da je u Subotici u to doba bilo oko 18 članova. Sada ih još ima petoro koji su vremešni, ali se još drže u kontaktu sa somborskim Trećim redom. U Somboru je uz žensku granu Trećeg reda, rastao i muški izdanak Trećeg reda koji je brojio 17 članova sa svojim poglavarom i upravom. Nakon II. svjetskog rata muška grana Trećeg reda se smanjivala i sada još imamo 4 muška člana.

Po nacionalnom sastavu karmelićanski Treći red u Somboru bio je mješovit. Najviše je bilo Hrvata, pa onda Mađara i Nijemaca. Svake treće nedjelje u mjesecu trećoredci su imali svoju skupštinu, koja se sastojala iz molitvenog i meditativnog dijela, kojega je vodio upravitelj Trećeg reda, a to je bio obično jedan od otaca karmelićana. Ispočetka je to bio o. Gerard, a onda je dugo vremena vodio o. Sebastijan, porijeklom Rumunj. Zatim je vodio treći red o. Benjamin Balaž, a u novije vrijeme to je Somborski prior. Od svoga osnutka pa sve do II. svjetskog rata karmelićanski Treći red je imao veliku duhovni, karitativnu i socijalnu ulogu u gradu Somboru. Treći red se brinuo i osnivao kuhinje za učenike i za

siromahe, nabavljajući sredstva za uzdržavanje. Nakon II. svjetskog rata, proglasom državnih vlasti Treći red se kao i sve druge ustanove Crkve morao povući u privatnost i okrenuti unutrašnjem duhovnom životu, sve do 1950 godine, kada se ponovno počelo okupljati u crkvi i primati nove članove. Tih godina Treći red vodi brigu oko bolesnika, pohađaju ih i pripremaju na sakramente. Članovi Trećeg reda brinu se za siromahe i za materijalnu pomoć karmelićanskih sjemeništaraca, kao i somborskog samostana. U ovom jubileju karmelićanski Treći red broji 47 živih članova, koji žele na svoj način doprinijeti procvatu duhovnog života u obiteljima, a u crkvi prednjače u molitvama i pobožnostima. Svake godine u mjesecu studenome obavljaju svi članovi duhovne vježbe, a nakon duhovnih vježbi polažu se zavjeti, primaju se kandidati u novicijat i novi u kandidaturu.

Našem dragom Trećem redu izražavamo bratsku zahvalnost na svim djelima učinjenim iz ljubavi prema Bogu i redu, te im želimo da se u duhu koncilskih dekreta II. vatikanskog sabora i novih crkvenih dokumenata razviju u novi suvremeni karmelićanski pokret koji će Crkvi i narodu dati novi impuls duhovnog preporoda i evandeoske obnove.

O. Mato Miloš, karmelićanin, prior

SELENAČKI SLOVACI PROSLAVILI BLAGDAN SVOJE NARODNE ZAŠTITNICE

Već nekoliko godina sadanji slovački katolički župnik Mihael Zolárek nastoji u svom narodu probuditi štovanje Žalosne Gospe (Sedembolestne - Gospe od sedam žalosti) koju Slovaci već stoljećima časte kao svoju nebesku zaštitnicu. To štovanje je vezano uz milosni lik koji se danas čuva u velebnoj bazilici u njihovom narodnom svetištu u Šaštinu (šezdesetak kilometara sjevernije od Bratislave na obroncima Bijelih Karpata).

U korijenu tog štovanja su likovi dviju naših obitelji, Jelena Bakićeva (potomak jedne izgleda srpske obitelji?) udata za Imricha Cobora (to je plemićka obitelj koja svoje podrijetlo vuče od plemića, nekadanjih gospodara Sombora!) Muž ju je ostavio u šumi da je zvijeri rastrga, jer je želio potomstva, a ona je bila neplodna. U svojoj tjeskobi ona se je pod jednom kruškom zavjetovala Žalosnoj Gospi, ako je spasi da će od te kruške načiniti kip. Muž se vratio i ona je bila spašena, a kip je bio napravljen i taj se lik časti na krasnom baroknom oltaru u samom Šaštinu. Tom događaju je sada ravno 425 godina, a prije 25 godina papa Pavao VI. povicio je taj krasni barokni hram na dostojanstvo "manje bazilike".

Kroz ova četiri stoljeća, a i ranije, Slovaci su Žalosnu Gospu štovali kao svoju zaštitnicu. Svugdje joj gradili crkve i oltare i njezin lik nosili sa sobom u pećaldbu. Tako su i naši selenački Slovaci, kada su se selili u ove krajeve prije skoro 250 godina, ponijeli sa sobom veoma lijepi drveni lik Žalosne Gospe, koju časte u svojoj župnoj crkvi. I ove godine su to proslavili veoma svečano. U 16 sati su krsturski grkokatolici imali svoju liturgiju, a u 18 sati svečanu sv. Misu vodio je novi subotički biskup Ivan Pénzes. Vjernici su ispunili svoju župnu crkvu. Mladi su

pjesmom uzveličali ovo slavlje u čast svoje "patronke".

LIK

NOVO MARIJANSKO STEIŠTE

U nedilju 9. srpnja 1989. godine održano je prvo organizirano zavjetno hodočašće bačkih Hrvata Radosnoj Gospi u starodnevni Bač, nakon što je tamošnja franjevačka crkva proglašena marijanskim svetištem u Subotičkoj biskupiji.

Euharistiju je predvodio novi subotički biskup, msgr János Rénzes, kojega je na početku pozdravio fra Josip Špehar, gvardijan i čuvar svetišta. Na hodočasničkom slavlju bili su franjevački provincijal iz Zagreba fra Rajko Gelemanović i definitor fra Lucije Jagrec i dekan Bačkog dekanata Lazar I. Krmpotić sa svećenicima, a pridružili su se svećenici iz drugih bačkih župa i dvojica salezijanaca Slovaka iz Rima.

Biskup je izrazio svoje zadovoljstvo zbog organizacije hodočašća. Poslije je u samostanskoj blagovaonici pred svećenicima obećao da će svake godine rado hodočastiti Radosnoj Gospi. Dodao je da su organizatori slobodni dozvati kojega biskupa iz hrvatskih krajeva, a on će rado koncelebrirati s njim. Uz hodočasnike bačkih župa posebno su bili zapaženi vjernici iz Tuzle i okolnih župa s gvardijanom tuzlanskog franjevačkog samostana fra Josipom Bošnjakovićem, koji su doputovali u dva autobusa. Tako je najbolje posvjedočena vjerska i nacionalna povezanost hrvatskoga življa u Bačkoj sa svojom prapostojbinom. Naime, prije tri stoljeća, bježeći pred Turcima, hrvatski katolički živalj iz Gradovrha kod Tuzle preselio se u Bač i okolna mjesta, ponijevši sa sobom čudotvorni lik Gospe Radosne, koji se neprestano štuje sve do današnjih dana. (FRG)

(Glas koncila, Zagreb, 30. srpnja 1989. br. 31. str. 6.)

SUBOTICA

BLAGOSLOVLJEN I POLOŽEN KAMEN TEMELJAC

za dogradnju samostana Kćeri Milosrda

O. Andrija Matić blagoslivlja novo-gradnju

U nedjelju, 16. srpnja, ove godine samostan časnih sestara sv. Roka u Subotici imao je skromnu, ali lijepu svečanost. Blagoslovljen je položen kamen temeljac za dogradnju jednog krila samostana.

Svečanost je počela u crkvi sv. Roka u 18 sati. Svetu Misu je prikazao župnik dr Marin Šemudvarac, a prisustvovao je novi subotički biskup Ivan Pénzes sa više svećenika, redovnika franjevac i redovnica. Također je lijep broj vjernika došao na ovu svečanost da tako pokaže svoju privrženost i zahvalnost prema časnim sestrama koje već više desetljeća žive i rade u ovoj župi na dobrobit ove velike vjerske zajednice.

Poslije sv. Mise vlč. Andrija Kopilović je objasnio vjernicima obred blagoslova kamena temeljca. Iza toga je održana mala svečanost. S. Eleonora Merković je pročitala povelju koja će biti ugrađena u kamen temeljac. Mladić u bunjevačkoj narodnoj nošnji pročitao je odlomak iz epa pokojnog župnika Blaška Rajića "Slava", a djevojka u svečanoj bunjevačkoj narodnoj nošnji recitirala je prigodnu pjesmu vlč. Marka Vukova, župnika u Svetozar Miletiću. (Pjesmu objavljujemo u cjelini).

Nakon svečanosti u crkvi svi prisutni su pošli u samostan časnih sestara na gradilište gdje je obavljen blagoslov kamena temeljca. Obred blagoslova je izvršio o. Andrija Matić, gvardijan subotičkog franjevačkog samostana, a bili su prisutni biskup, svećenici i ostali gosti. Na gradilištu je bio prisutan projektant i rukovodilac radova.

U kamen temeljac ugrađena je povelja o gradnji i moći ugodnice Božje s. Marije Propetog Isukrsta Petković - utemeljiteljice kongregacije Kćeri Milosrda i rukopis jedne propovijedi Sluge Božjega oca Gerarda Tome Stantića i odlomak epa "Slava" pokojnog župnika Blaška Rajića.

Nakon završenih obreda časne sestre su kao vesele domaćice počastile sve goste i prisutne da tako izraze svoju sreću zbog ovog događaja, koji će biti prekretnica u radu ove redovničke zajednice i dat će joj veće mogućnosti za karitativni rad.

Kongregacija Kćeri Milosrda osnovana je u Blatu na otoku Korčuli, 25. 03. 1919. god. Utemeljiteljica joj je s. Marija Propetog Isukrsta Petković. Na podsticaj dubrovačkog biskupa dr Josipa Marčelića osnovala je ovu družbu da ublaži bijedu siročadi i udovica u svom rodnom mjestu nakon prvog svjetskog rata.

Kongregacija se brzo širila u našoj domovini, a onda je prešla u Južnu Ameriku, Italiju, Njemačku, Kanadu i Kaliforniju.

Kada je sagrađen samostan časnih sestara iza crkve sv. Roka u Subotici?

Svečani blagoslov temeljnog kamena obavio je 29. rujna 1929. god. župnik Blaško Rajić, a godinu dana kasnije, 30. rujna 1930 god. on je blagoslovio novi samostan, koji je sagrađen po projektu mladog inženjera Bolte Dulića.

Od toga vremena časne sestre stalno rade odgojno i karitativno u ovoj velikoj župnoj zajednici. I zato su im svi zahvalni!

Al-Be

BLAŠKA RAJIĆA

GERARDA TOMU STANTIĆA

U beskraju morske pučine i u širini
panonske nizine

Hrvat je bolno ponesen skladnoga čovjeka likom
i još bolnije omedjen vlastitim vidikom.

Željan prijateljstva, neprijatelja kasno prepozna
i tako, umjesto gozbe, gorčine jarma kuša,
prigovore umjesto zdravice sluša:
nesložan s drugim Hrvatom, jaram da slabo vuče,
još slabije da se tuče i da za pravdu pita,
kada se za plijenom hita, i mjesto štita
da podmeće prsa i još se glupavo čudi
zašto ga vladar, ko bezvrijednog kudi.

Tako se vidik mijenja, al ne biva širi
a pučina i nizina jedanko zovu
da se potone, svedjedno, da li u bratu ili u moru...

...
kad prepozna
pučinu tuge, neizmjerene širine
u očima vlastite djece, pogelda uprta
ne u daljine već u njegove grudi izranjene.
Kroz maglu krvi, kao da im naziru oči
nekoga za kog su tugom znali da bi trebao doći
i pogled im blagi poznanstvom zasja
a ruke kad se na pozdrav dotakoše grudi
na njima rana zablista, ko Betlehemska špilja.

Gorčina jarma, što kosti u bezdan im vukla
ko slast života prostruji do ruku
da miluju i grade, svedjedno da li u Blatu, duši
ili Subotici.

Subotica, 22. lipnja 1988.

Marko Vukov

(Autor je ovu pjesmu pročitao prilikom polaganja
temeljnog kamena nove zgrade u samostanu sestara
Kćeri milosrđa u Subotici, 22. lipnja 1989.)

SOMBOR

BLAGOSLOVLJEN NOVI KIP SV.
LEOPOLDA BOGDANA MANDIĆA

U somborskoj župnoj crkvi presvjetoga Trojstva,
31. srpnja 1989. godine, blagoslovio je novi subotički
biskup Ivan Penzes kip sv. Leopolda Bogdana Man-
dića o 47. obljetnici svečeve smrti. Tako je somborska
župna crkva dobila kip i drugog kanoniziranog hr-
vatskog sveca. Župa se na taj događaj pripremala
trodnevnom pobožnošću koju je vodio župnik su-
botičke župe Marije Majke Crkve preč. g. Andrija
Kopilović. Na svečanosti je sudjelovalo petnaestak
svećenika iz Sombora i okolice. Tom zgodom biskup
je pohodio i filijalu ove župe – Gradinu i susreo se sa
tamošnjim vjernicima. Tako se, eto, štovanje ovog
našeg sveca proširilo i na Sombor, a do sada se
posebno štuje u našoj biskupiji u župnoj crkvi Marije
Kraljice svijeta na Paliću, u subotičkoj katedrali i u
subotičkoj župi Isusova Uskrsnuća.

Z.K.

SVEČANI KONCERT KATEDRALNOG
ZBORA "ALBE VIDA KOVIĆ"

U nedjelju, 22. listopada o. g. u 19 sati katedralni
zbor "Albe Vidaković" priredio je svečani koncert u
subotičkoj katedrali-bazilici povodom godine obitelji
i povodom 75. obljetnice rođenja pok. Albe Vida-
kovića, čije ime zbor nosi. Na taj način katedralni
zbor je dao dostojno priznanje i spomen velikom
hrvatskom skladatelju i muzikologu, koji se rodio u
Subotici 1. listopada 1814., a umro je u naponu rada
u Zagrebu, 18. travnja 1964. god.

Na programu koncerta bila su djela velikih do-
maćih i stranih glazbenika: Albe Vidakovića, Ivana
Zajca, Ivana Lukačića, C. Casciolinija, Fr. Angela, G.
Caccinia, J. Galusa-Petelina, W.A. Mozarta, J.S.
Bacha, G.F. Hendela. Također su na programu iz-
vedene neke skladbe gregorijanskog korala.

U izvođenju pojedinih točaka nastupio je dječji,
ženski i mješoviti katedralni zbor "Albe Vidaković"
pod ravnanjem s. Mirjam Pandžić.

Tokom te svečane večeri redale su se točke prog-
rama i zbog općeg uspjeha ne treba nikoga posebno
isticati, jer bi netko bio nepravedno izostavljen, ali
vrhunac svečanosti bila je zadnja točka koncerta:
"Alleluja" (zbor iz oratorija "Mesija") G.F. Hendela
(1685-1759.). Ova točka može biti na ponos svih
članova zbora i njihovog dirigenta.

Osim zbornih točaka nastupili su i solisti s. Kar-
mela Kovačević (sopran), Terezija Buljovčić-Jegić
(sopran), Marijana Ivković (sopran). Na orguljama su
svirali Silvana Bilinc i Jasna Jegić, a Alen Kopunović
je imao solo točku na orguljama i pratio je sve zborne
izvedbe.

Svi članovi zbora, solisti i njihov dirigent zaslužuju
najljepše priznanje i zahvalnost za tako lijepu ras-
pjevanu večer, koja je za sve slušaoce bila duhovni
užitak.

Ovaj uspjeh može biti podsticaj za dalji ustrajanje i
požrtvovan rad do novih uspjeha i novih susreta.

Al-Be

MÜNCHEN

SUBOTIČKI BISKUP IVAN PÉNZES NA
SUSRETU PODUNAVSKIH NIJEMACA
(DONAUSCHWABEN)

U subotu 7. listopada o.g. subotički biskup Ivan
Pénzes u pratnji svog tajnika Andrije Anišića i žup-
nika iz Odžaka Jakoba Pfeifera, koji sada upravlja s
nekoliko bivših njemačkih župa, predvodio je u crkvi
sv. Križa u Münchenu ekumensku službu riječi pri-
godom 40. obljetnice susretanja podunavskih Nije-
maca ("Donauschwabens").

Naime, tisućea Nijemaca koji su živjeli u našim
krajevima (Apatin, Bačka Brestovac, Bukin (Mlade-
novo), Filipovo (Bački Gračac), Futog, Gajdobra, De-
ronje, Prigrevica... poslije II. svjetskog rata napustilo
je svoj zavičaj i preselilo se u SR Njemačku. Oni su
otišli, ali njihovo srce je ostalo u starom zavičaju. Ta
čežnja za rodnim krajem potakla ih je da se svake
godine susreću i obnove uspomene iz zavičaja. Oso-
bito su im u srcu ostale njihove crkve u kojima su
kršteni, u kojima su primili prvu pričest, u kojima su
mnogi započeli svoj bračni život sakramentom že-

nidbe... I ta ljubav prema rodnom kraju i crkvama koje su im tako puno dale i tako puno značile neprestano ih potiče da i svojim materijalnim priložima pridonesu obnavljanju tih, sad već starih i zapuštenih, crkava. Njihovim odlaskom te župe su ostale bez vjernika, tako da su sve te njihove crkve sada u vjerskoj dijaspori.

Subotički biskup, kao biskup njihovog rodnog kraja, htio je svojom prisutnošću zahvaliti svim darovateljima i htio je na neki način uprisutniti im njihov zavičaj.

EICHENAU

U nedjelju, 8. listopada o.g. Nijemci rodom iz Bačkog Brestovca slavili su svoje proštenje i susret u župnoj crkvi u Eichenau, nedaleko Münchena. Svečanu euharistiju predvodio subotički biskup Ivan Péntzes, u koncelecijaciji svog tajnika i vlč. Jakoba Pfeifera, župnika iz Odžaka, te mjesnog župnika, koji je na početku sv. Mise srdačno pozdravio sve okupljene Brestovčane i na poseban način biskupa iz njihovog zavičaja. Na ovoj sv. Misi jedan bračni par proslavio je svoj zlatni pir.

I ovu zgodu iskoristio je biskup da zahvali svim darovateljima, koji su pomogli da se crkva u Bačkom Brestovcu tako lijepo obnovi, a osobito dipl. ing. arhitekt. g. Franzu Wesingeru, koji je bio pokretač ove akcije, koji je i sam nadzirao radove.

TRI SUSRETA S EPISKOPOM SAVOM

Subotički biskup Ivan Péntzes u kratko vrijeme susreo se tri puta s episkopom šumadijskim i administratorom bačim visokopreosvećenim g. Savom.

Najprije je, 2. rujna, episkop Sava sa svojom pratnjom posjetio subotičkog biskupa Ivana, kao i umirovljenog biskupa Matiju. Tom prilikom episkop Sava zhvalio je biskupu Ivanu na razumjevanju i bratskoj suradnji ustupanjem katoličke crkve za obavljanje pravoslavne liturgije u Crvenki. Gosti su se zadržali duže vrijeme u prijateljskom razgovoru i tom prilikom pogledali katedralu i sjemenište.

Zatim je, 19. rujna, subotički biskup u pratnji tajnika i preč.g. Andrije Kopilovića, prisustvovao svečanom pravoslavnoj liturgiji na Bunariću prigodom eparijskog susreta Bačke eparhije. Svečanu liturgiju i blagoslov obnovljene pravoslavne kapele predvodio je episkop Sava uz sudjelovanje svih pravoslavnih svećenika iz Bačke i lijepog broja hodočasnika iz Bačke. Na liturgiji je pjevao "Sveštenski zbor Bačke eparhije".

U četvrtak, 26. listopada, biskup Péntzes i biskup Zvekanović, uzvratili su prijateljski posjet episkopu Savi. Oni su se susreli s njim u episkopskom zvanju u Kragujevcu. Susret je bio vrlo srdačan. Episkop Sava pokazao je svojim gostima sabornu crkvu i dva obližnja manastira, te u svom domu priredio svečani ručak.

PREMJETAJI

Donosimo izvještaj o izvršenim personalnim promjenama svećenika u Subotičkoj biskupiji. Svim svećenicima na novim dužnostima želimo obilje Božjeg blagoslova.

Msgr. Léner István, župnik iz Mola premješten je za župnika u Bačku Topolu.

Koncz István, dosadašnji tajnik biskupije imenovan je direktorom kancelarije.

Andrija Anišić, dosadašnji prefekt sjemeništa imenovan je za tajnika biskupije.

Danyi László, iz Čonoplje je premješten za župnika u Mol.

Brasnyó Ferenc, iz Gunaroša premješten je za župnika u Horgoš.

Szeles Oszkár, iz Novog Sada, Ime Marijino, za upravitelja župe u Malim Pijacama.

Franjo Ivanković, iz Novog Sada, Ime Marijino, za prefekta sjemeništa "Paulinum".

Bennarik Ferenc, iz Sombora, Presveto Trojstvo, za kapelana u Novom Sadu, Ime Marijino.

Miroslav Orčić, iz Bajmoka za kapelana u Novom Sadu, Ime Marijino.

Josip Temunović za upravitelja biskupijske knjižnice.

Erhard Róbert, mladomisnik, za kapelana u Subotici, sv. Terezija.

Szabadi Károly, mladomisnik, za kapelana u Bajmoku.

Vreckó Ferenc, mladomisnik, za kapelana u Somboru, Presv. Trojstvo.

Csuzdi Illés, kapelan u Subotici, sv. Terezija, za upravitelja župe u Gunarošu.

BABINA OSVETA

Sav Tavankut je uzduž i popriko isprisan širokim putevima, pokraj kojih su se poredale kuće i salaši našeg bunjevačkog svita. Te šorove oni nazivaju krajevima. Svaki kraj ima svoje ime ili po prizimenima najbrojnije familije ili neki drugi nadimak koji obilježava taj kraj. Lebović kraj, Ševina čoša, Vrtlog.

U takvom jednom kraju bliže mađarskoj granici, živili su dida Bono i baba Mara.Dica im se davno podomila i razišla, a njih dvoje tavorili staračke dane u svom siromaštvu. Nevolja je bila u tome, što je dida bio vrlo nezgodne ćudi. Čangrizav i dozlaboga zanovetalo. Još kad malo popije, srdio se i vazdan ružio babu. A baba opet sama dobrota i strpljivost. Nikad se rasrditi, kao da nije imala žuci, a blaga da ni mrava ne bi pogazila. Na čangrizanje didino nije odgovarala, nije se htela svadati, ali je to u sebi nosila i zbog toga puno trpila. Ta i ona bi želila imati mirnu starost, da ima nekog s kim će se moći razgovarati, kome potužiti.

Nastao Advent, pa skoro svakog jutra čuješ da se digod oglasi smrtni hropac kakvog svinčeta. To ljudi prave svinjokolje, spremaju se za svece da se imaju čime omrsiti. I dida Bono imao hranjenika. Al' kakvog? Bila je to velika krmača koja nije ostala suprasna, pa je bila određena za hranjenika. Al' eto nevolje! Nikako neće da se ugoji. Koliko joj je dida ugađao, svakojaku hranu spremao, al' ona uvijek jednaka. Prava muštra.

Dogovore se da je ipak za Materice zakolju. Al' neće zvati nikog, ni od dice, ni od komšija, sve će uraditi sami. Zaklat će je još rano za mraka, pa se niko neće ni dositi da je kod njih svinjokolje.

Još uveče sve su pripremili. Samo šta će raditi da se krmača ne dreči, da komšije ne čuju? Dogovore se da će ujutro rano, još za mraka, dida ući u svinjačić i istirati krmaču napolje, a baba će maljem kojim se

nabija zemlja, kad krmača pokaže glavu, iz sve snage tući krmaču po glavi, dok je ne ubije.

Dobro. Kako su se dogovorili tako će i biti. Ujutro poranili. Dida naprid, baba s maljem za njim. Kad je dida ušao u svinjak, krmača kao da ostila šta joj se sprema, pa se uzbuni, narogoši, počne rokćati i narsrtati na didu. Kad dida vidi da nema šale i da još može od krmače nastradati, dade se u dreku i počne curukati prema vratima.

Na vratima se zaglavi tako, da mu je tur virio napolje. Unutra ne smi od krmače, napolje ne mož' jer se zaglavio. Baba, kako nije baš dobro vidila, a još je bio i mračak, pomisli od didine stražnjice da je krmačina glava, pa udri iz sve snage. Nasta didino zapomaganje i krmačino gurlanje, al' baba samo lupa maljom.

U jedvite jade dida se izvuče. Držeći se za krste i stenjući uvuče se u kuću, zavuče u zapećak da tamo liči izudarane krste i pomodrilu stražnjicu.

Od svinjokolja ne bi ništa.

A baba Mara ositi u sebi niko nutarnje zadovoljstvo, da se jedared, makar i nehotice, osvetila didi.

Antun Gabrić

Tavankut

PČELE I LJUDI

Rode i laste davno su već odselile u toplije krajeve, a mi djeca započeli smo novu školsku godinu. Bilo je još toplo, mada je u jutarnjim satima iz šumice bešumno struijo hladniji zrak. Rosa je osvežila travu i jesensko cvijeće koje je bilo još u punom cvatu i mirisu.

Radio sam iza pčelinjaka. Mama mi je naredila da povadim luk i poberem zreli grah.

Posao sam završio brzo, a onda sjeo pokraj pčelinjaka i grijao se na ranom jutarnjem jesenskom suncu. Promatrao sam let pčela. Iako su pčele puno rjeđe napuštale košnicu nego ljeti, glasno zujanje nije umuknulo, jer se u košnicama i dalje odvijao neumorni rad. U zraku je opojno lebdio privlačni miris saća i meda.

Vrijeme je prolazilo polako i jutarnje sunce je osušilo rosu. Oko mene je sve vrvilo od života. Mravi i različiti insekti trčkarali su posvuda i brižno prikupljali hranu za zimu. Pojavio se i jedan pužić, koji je ostavljao iza sebe sjajan trag. Ne znam tko i kako gleda na to sićušno stvorenje, ali ja ga volim promatrati, jer je dirljivo zapaziti kako vrti svoje rogove lijevo i desno, ta to su mu ujedno i oči... To ovisi o naravi svakog pojedinca.

Promatrajući okolicu oko sebe zapazio sam da je kod jedne košnice na jednoj daščici nastala vlika gužva. Dvadesetak pčela izvuklo je jednu pčelu iz košnice i u međuvremenu ubadali su je svojim žaokama i grizli svojim ustima. Kada su stigli do ruba daščice gurnuli su je na zemlju. Pčela se još nekoliko puta trznula i tda se smirila - zauvijek. Nepomično je ležala na zemlji. Nakon tog nemilog događaja brzo su stigli mravi - "sanitarčići", koji su ju raskomadali svojim škaricama na sitne djeliće i odvukli je u svoje skrovište.

Promatrajući ovaj prizor odjednom mi je postalo hladno. Ušao sam u kuću. Ispričao sam tati što sam vidio. On mi je tada ispričao:

"Pčele žive u zajednici poput jedne velike obitelji. Zajednički i marljivo skupljaju nektar i cvjetni prah za opskrbu. Svojom marljivošću pokazuju i nama ljudima dobar primjer. Gledajući izvana one žive sasvim mirnim životom. Ali, nije uvijek tako. Naime, kad im netko počme krasti med znaju biti vrlo agresivne. One se tada bore protiv uljeza i uz cijevnu svog života. Nešto kod njih ipak nije shvatljivo. Kad neka pčela ostari, daleko odleti od košnice, i tako leteći negdje će uginuti. Poneki put se dogodi da ih bolesti, nemoć i starost zateknu u košnici. Prema takvima zdrave postupaju vrlo nemilosrdno, jer kod njih vrijedi zakon: tko ne radi, neka i ne jede i neka ne živi!"

Ova tatina priča vrlo me je ražalostila. Dugo sam se plašio i pomisliti nato što će se dogoditi ako i mene jednog dana zadesi nešto slično. Što će se dogoditi ako se razbolim? Ako ostarim i postanem nemoćan? Hoće li i prema biti drugi "zdravi" ljudi tako okrutni? Hoće li me odbaciti i "ubiti"?

Prošlo je mnogo godina od tog događaja. Mene je stigla bolest i nemoć. I tako sam se našao u svećeničkom domu u Subotici. Imam lijepu sobu, koja je zimi topla i ugodna, a dobijem i jesti. Brinu se o meni, okružuju me pažnjom i ljubavlju sa svih strana. Moj dječji strah veće je odavno izbljedio. Sretan sam da među ljudima ne vlada pčelinji zakon. Čovjek naime, misli. On ima dušu. On ima srce. Pa, ipak, da li se to baš uvijek vidi i osjeća?!

Mészáros Lajos

KAKO OVAJ TRENUTAK POVIJESTI VIDI JEDAN KRŠĆANSKI MISLILAC

Čovječanstvo na koncu 2. tisućljeća osjetilo se pred ponorom. Danas je u svijetu tako složena situacija da bi velika katastrofa mogla značiti potpunu kataklizmu. Atomsko naoružanje potpuno je izmijenilo situaciju čovječanstva tako da je teško praviti bilo kakvu usporedbu u povijesti. Naraštaj, koji je preživio drugi svjetski rat, mislio je da nije moguće da bi se tako nešto ponovilo. Povijest je nepoučljiva. Ljudi se vladaju kao da tako nečega nije ni bilo. Od trenutka kada su Reagan i Gorbačov pružili jedan drugomu ruke, kao da se za cijelo čovječanstvo, aktiviziralo vrelo nade. Sa zaoštavanjem napetosti u međusobnim odnosim odnosima nije se moglo ići dalje, nego samo ustuknuti. Da je to razumjela i jedna i druga strana, veliko je olakšanje. U tom činu krije se i samozaštita i strah pred kolektivnim samoubojstvom.

U konkretnim reakcijama čovječanstvo je nepredvidivo. Na jednoj strani zna žrtvovati ogromna nastojanja i novac da bi spasili dva kita, a sa sruge strane zna uništavati prirodu kao nijedna zvijer. Treba vjerovati da sadašnji ustuk nije samo kratkodobni refleks. Prvi put se u povijesti uništava oružje, ali ne tako da bi se njime strijeljalo, ili da bi ga zaskočilo drugo oružje. To je, čini se, ono što nam je život donio. Samo da bi bilo dosta ustrajnosti ići dalje tim putem. Kad je, pak, riječ o povijesti, nikada nije bilo nikakve sigurnosti. Uvijek je postojala samo nada".

(MILAN RUFUS, r. 10. 12. 1928., slovački pjesnik i pedagog; - iz *Literarneho týždenníka*, 6-1989.)

UMRO PREČASNI GOSPODIN TOMO BUKVIĆ

U subotičkom svećeničkom domu "Josephinum"—u umro je 10. listopada 1989. godine u 18.20 umirovljeni biskupski knjižničar i počasni konzultor prečasni gospodin Tomo Bukvić. Nakon višekratnog liječenja u subotičkoj bolnici dospio je na kućnu njegu u svećeničkom domu. U posljednjim danima bio je okružen pažnjom svoje braće svećenika i njegovom časne sestre Martine. 15. veljače 1913. upisao je tadanji kapelan sv. Terezije u Subotici Tomino krštenje, koji se dan ranije rodio Nikoli i Koletu Mamužić. Kapelan Čatalinac je ubilježio i zanimanje Tominog oca: nadničar. 1923. godine ostao je bez Tomo majke. Osipala se obitelj Bukvić. A svećenika Tomu je svaki odlazak iz kruga njegovih najmilijih bolno pogadao. 13. kolovoza 1939. zaredio ga je biskup Budanović za svećenika. Kao kapelan službovao je u Sonti, Žedniku i Tavnkutu. S godinama okupacije pogodilo ga službovanje u Bajskom trokutu. Bio je kapelan u Madarašu, Gari, Čikeriji, Santovu i Vancagi. Doživio je boravak u pojedinim mjestima kao pravo progonstvo. Prepatio je slom živaca zbog ljubavi prema svom narodu i zbog svoga hrvatskog imena. Nakon dugog liječenja spremno je prihvaćao nove službe u svojoj biskupiji. Službovao je u Somboru, Aleksandrovu i Đurđinu, da bi posljednje godine svoga života darovao biskupijskoj knjižnici gdje je predano radio od 1978. godine. Imajući u vidu njegovo predano služenje Subotičkoj biskupiji, novi subotički biskup Msgr. János Péntzes odlikovao je Tomu Bukvića naslovom POČASNI KONZULTOR. To je odlikovanje bilo na veliku radost pokojniku u njegovim posljednjim danima.

Dok je Tomo Bukvić bio upravitelj župe u Aleksandrovu bio je ujedno i duhovnik subotičke bolnice. Na brizi mu je bila i bolnička kapela sv. Elizabete. Prvih poratnih godina stavljeno mu je na znanje, da nije poželjan u bolnici, a pogotovu ne u bolničkoj kapeli. Tomo je ustrajno obavljao svoju službu. A onda jednoga dana nije mogao u kapelu. Bolnička uprava stavila je novu bravu. Sva njegova nastojanja ostala su uzaludna. Kapela do danas propada u bolničkom krugu. Danas smo spremni vjerovati, da će Tomo Bukvić kad tad dobiti svoga nasljednika, koji će ući u kapelu, koji će slaviti sv. Misu bolesnicima subotičke bolnice.

Prečasni gospodin Tomo Bukvić spada među one svećenike, koji su ustrajnim čitanjem kroz život postigli više od onih s diplomama. Susljedno i godinama pratio je nekoliko teoloških časopisa. Danomice je usavršavao svoje znanje francuskog jezika. Bio je svećenik molitelj. Dok je mogao hodati svaki je dan šetajući molio kronicu. U svećeničkom životu najviše se radovao djeci. Puno je pročitao za svaki sat vjeronauka, za svaku propovijed. Visoko je cijenio svećeničko bratstvo. Zbog plahe naravi znao se je i uvrijediti, ali je on uvijek prvi pružio ruku pomirenja, znao je moliti oprostjenje. Bio je savjestan radnik. Kad mu je njegov biskup povjerio biskupsku knjižnicu, učinio je sve da se knjižnica vodi uredno i odgovorno. Svaki je posao volio, pa tako i knjižnicu. Osim francuskog jezika dobro je poznao i njemački jezik, spretno se služio mađarskim. Tako je mogao u subotičkoj katedrali biti dnevni ispovjednik. Rado je pomagao župnicima kod ispovijdi. Odlazio je na Binkovo, u Žednik, u Malu Bosnu, u Bajmok, u Tavnkut. Pomagao je i u Đurđinu, Aleksandrovu. Svakome je u svemu rado pomogao.

Prečasni gospodin Tomo Bukvić je tiho, u teškoj bolesti okupan otišao iz naše sredine. Htijenja su nam uvijek veća od ostvarenja. Pokojni je naš gospodin Tomica puno htio, ali i puno ostvario u svome životu. Molimo stoga Dobrog Pastira, da ga primi kako je sam obećao: "Dodi slugo, dobri i vjerni. U malome si bio vjeran. Udi u radost Gospodara svoga!" Zamolimo Gospodina da nam dade svećenika, koji toliko nastoje i toliko vole Crkvu, kao što se Tomo Bukvić trudio na svim postajama svoga služenja.

U Peić kapeli na subotičkom Bajskom groblju 12. listopada u 14.30 okupilo se tridesetak svećenika, isto toliko časnih sestara, došao je lijepi broj njegovih bivših župljana sa Đurđina i Aleksandrova, da sudjeluju na sprovodnoj sv. Misi kojoj je predsjedao subotički biskup Msgr. János Péntzes. Na sprovodu je bio prisutan i umirovljeni subotički biskup Msgr. Matija Zvekanović. Od pokojnika se najprije oprostio biskup Ordinarij, a homiliju je održao upravitelj svećeničkog doma, katedralni župnik S. Beretić. Kišno i prohladno vrijeme tih dana prekinulo je ugodno jesensko sunce koje se pokazalo upravo za vrijeme zadušnice. Zaželimo dragom Pokojniku svjetlo Sunca koje ne zna zalaza.

Subrat

IN MEMORIAM

+ KLARA TEMUNOVIĆ

Ako je istina da se drvo po plodovima prepoznaje, onda je život KLARE TEMUNOVIĆ bio plodan. Kao mlada djevojka stupila je u brak s Rokom Temunović i svila je gnijezdo na žedničkim salašima. Kao duboka vjernica, vjerovala je da se žena spašava radanjem i odgajanjem djece. Rodila je trinaest djece, od kojih je troje umrlo. Imala je sreću, da joj je muž Roko bio dušom i srcem vjernik, pa su djecu odgojili u pravom kršćanskom duhu. Bog im je troje izabrao za duhovni stalež: sina Josu za svećenika, Mariju i Vecu za redovnice.

Što je za ono vrijeme još bila prava rijetkost, u toj se obitelji puno čitalo i zajednički molilo. Nikakvo nevrijeme nije ih spriječilo od sv. Mise i Pričesti. Nisu se dali slomiti brigama. Premda jednostavni ljudi, posjedovali su veliku mudrost života. Uvijek su doveli svoj zemaljski život s nebeskom stvarnošću. Niti u obilju nisu pretjeravali, niti u oskudici očajavali. Doživjeli su veliku starost. Okruženi s dvadeset i devet unučadi nije im bilo dosadno. Uloženo im se već na zemlji vratilo.

Majka Klara sahranjena je baš na Veliki petak 1989. g., što za vjernike nije slučajno. Veliki petak joj je bio najbolja simbolika života što je prošao, pa se nadamo da će Uskrs biti simbolika stvarnosti koju je postigla.

Prava je čast i radost imati ovakve roditelje, ali je žalost što je takvih sve manje ostalo.

Bela S.

IN MEMORIJAM

MARIJE PANDŽIĆ

Dne 10. kolovoza 1989. g. u podne, kad su zvona s tornjeva pozivala na Andeoski pozdrav, u subotičkoj bolnici preminula je velika majka MARIJA PANDŽIĆ. Dok je samo koji dan prije obilazila djecu i sestre Tilku i Stanu, govorila je "vidjet će te, neću dočekati svatove"! Bilo je samo tri tjedna do Marinkovih svatova.

Pokojnica je rođena 1914. g. iz obitelji Jose i Đule Jozić na Žedniku. Od svojih roditelja naslijedila je dobar odgoj i duboku vjeru. Stupa u brak s Davidom Pandžić s puno zrelosti. Za samo trinaest godina rodila je deset djece, da onda iznenada ostane udovica u svojoj trideset trećoj godini života.

Kud da se okrene? Gdje da počne? Bilo je to stanje za očaj. Nije očajavala. Nije se izgubila. Skupila je svojih sedmero živućih djece i Davida, koji se rodio poslije očeve smrti, poput kvočke pod krila i krenula u život. Bilo je jako teško. Na njoj se zaista obistinila Božja riječ: "Pravednik će od svoje vjere živjeti"! Ni četiri kilometra udaljenosti od crkve, ni tolika mala djeca i stari svekar i svekrva, ... nisu je mogli odvojiti od nedjeljne sv. Mise i Pričesti. To joj je bila snaga. A s njom zajedno i djeca. Kao nagradu za to, Bog joj poziva kćerku Julijanu u redovnički stalež, sada popularnu s. Mirjam, osnivateljicu i voditeljicu katedralnog zbora "Albe Vidaković" u Subotici. Kako su djeca rasla i domila se, ona je sličila plodnoj voćki na kojoj se nižu sedamnaest unučadi i četvero prauučadi. Uvijek vedra, blago nasmijana, tiha, al' uvijek okrenuta drugom, spremna na pomoć.

Pod starost dolazi u grad da bude bliže crkvi. Nikad nije sjedila besposlena. I putem je molila. "Za moju dicu", govorila je.

Da su je i drugi takvom vidjeli i poznavali, potvrdio je veličanstveni sprovod u subotičkom tzv. "Kerskom groblju", što su ga predvodili dvojica gg. biskupa I. Péntzes i M. Zvekanović, sa dvadeset svećenika, još više časnih sestara te masom vjernog puka. I dok je katedralni župnik g. Stjepan Beretić biranim riječima ocrtavao lik pokojne Marije, isticao težinu četrdesetgodišnjeg udovištva u posvemašnjoj besprijeekornosti, osjećali smo kako je njezinom smrću nebo postalo bogatije, a zemlja siromašnija.

Bela S.

IN MEMORIAM

BRANISLAVA MARIJA STANTIĆ redovnica

U Baču je 22. srpnja ove godine u 72. god. života sahranjena časna sestra Branislava Stantić, članica Družbe siromašnih bačkih školskih sestara "Naše Gospe".

Rođena je u đurđinu, kraj Subotice. Od mladosti je želila postati redovnica. Kako je rano izgubila majku, ostaje kod kuće i pomaže ocu odgajati ostalu djecu. Tek u 20. godini života ulazi u pomenutu Družbu kao kandidatice u Novom Sadu. Godine 1940. oblači redovničko odijelo i započinje novicijat u Subotici. Prve redovničke zavjete polaže u Kaloči 1941. godine. Tu obavlja razne kućne poslove u matičnoj kući Družbe, sve do 1950. god. Kada je Družba nasilnom odlukom vlade zajedno s drugim redovničkim zajednicama raspuštena, zaposli se najprije u tvornici, a zatim izučiti bravarski obrt i radi u toj struci. Kroz te teške godine ostaje vjerna Bogu i svom svetom zvanju, sve dok se nije mogla vratiti u domovinu. Tu odmah pristupa svojoj prvotnoj redovničkoj zajednici. Dozvolom poglavarstva kasnije odlazi dvoriti svog bolesnog oca, koji je živio kod svog sina, župnika u Dražu, u Baranji. Nakon očeve smrti ostaje dvoriti i bolesnog brata svećenika, sve do njegove smrti. God 1977. dolazi u Bač i tu vrši razne službe u samostanu i u župi, sve do svoje smrti, shrvana od teške bolesti, koju je nastojala strpljivo podnositi.

Misu zadušnicu i pogrebne obrede je u ime subotičkog biskupa vodio M. Zolarek, župnik iz Selenče. S njime je koncelebrirao vlč. Slavko Večerin, upravitelj župe u Baču, i o. Josip Špehar, gvardijan franjevačkog samostana u Baču.

U SPOMEN

ROZALIJI VIZENTANER

Rozalija Vizentaner, rođena Vinko, majka našega svećenika, sada somborskog župnika Ivana, predala je 24. kolovoza o.g. u Sonti svoju dušu Gospodinu. Sa svojim suprugom Grgom darovala je Crkvi i narodu tri sina. Kada ih je postavila na noge nastanila se (najprije sa svojim suprugom Grgom) kod svog sina svećenika i pratila ga kao suradnica i pomoćnica na svim njegovim postajama sve do svoje smrti. Bila je to ponizna žena predana službi Crkve. Sprovodne obrede vodio je umirovljeni subotički biskup Mons. Matija Zvekanović, a od pokojnice se oprostio novosadski župnik Blaško Dekanj.

IN MEMORIAM

ANTE POKORNIK

Nakon duge i teške bolesti preminuo je 20. kolovoza ove godine u svojoj 80. godini veliki poznavalac bunjevačke etnografije, Ante Pokornik

Rođio se 21. ožujka 1910. god. u Subotici, u Keru, u današnjoj Gundulićevoj ulici, u kući br. 84.

Otac Antė bio je gradski službenik, a mater Marija rođena Jaramazović bila je bunjevačka krojačica i vrlo rano je umrla.

Ante Pokornik u Subotici je završio osnovnu školu i državnu trgovačku akademiju, gdje je matririrao 1929. god. i odmah zatim stupio je u državnu finansijsku službu u Subotici.

Na inicijativu Ante Pokornik i Stipana Ušumovića 1929. god. u Keru je osnovana druga podružnica Momačkog kola. (Centrala je bila u Harambašićevoj ul. br. 5, a prva podružnica bila je u Subotici, u Senti, u župi sv. Jurja). Ova podružnica u Keru bila je formirana pod pokroviteljstvom župnika Blaška Rajića.

Ante Pokornik bio je vrlo aktivan u kulturno-zabavnom životu te podružnice u Keru kao njen predsjednik.

God. 1932. otišao je u Zagreb i tako je prekinut njegov kulturni rad u Subotici. U svoj rodni grad vratio se kad je završio rat 1945. god. i radio je u Upravi prihoda Subotice.

U mirovinu je otišao 1965. god. kao poreski inspektor Uprave prihoda Subotice.

Tada počinje njegova velika aktivnost na području bunjevačke etnografije. Dolaskom u Suboticu marljivo je skupljao pojedine dijelove bunjevačke narodne nošnje, kao što je narodni vez i šling i narodno tkanje (pregače, ponjave i dr.). Tako je skupio vrlo dragocjenu etnografsku zbirku bunjevačkih narodnih rukotvorina i narodne nošnje.

Njegov rad na opisu te zbirke prekinula je bolest i smrt.

Ante Pokornik sahranjen je 22. kolovoza u Kerskom groblju, u Subotici. Sprovodne obrede vodio je župnik dr. Marin Šemudvarac uz prisustvo vlč. Bele Stantića. Župnik se toplim riječima oprostio od pokojnika kod kapele, a na grobu je govorio suradnik pokojnika Bela Gabrić.

Kao veliki rodoljub Ante je volio bunjevačke narodne pisme, narodne igre i tamburice. Zato su ga

članovi Subotičkog tamburaškog orkestra pod vodstvom Stipana Jaramazovića ispratili na njegovom putu do zadnjeg počivališta. Poslije oproštajnog govora, kad su kovčeg polagali u grobnicu, u tišini Kerskog groblja odjekivali su tužni zvuci tamburice i tako ispraćali velikog prijatelja i ljubitelja svega onoga što je naše i što je narodno, a mnogi prijatelji i poznanici zauvijek su se oprostili od našeg Antike.

U oproštajnom govoru na grobu dat je prikaz kulturnog rada Ante Pokornika i zato ga ovdje objavljujemo u cijelosti.

Bela Gabrić

OPROŠTAJNI GOVOR NA GROBU ANTE POKORNIKA

Dragi prijatelji,

U tuži i bolu skupili smo se oko ovog otvorenog groba da na zadnjem putu do zadnjeg počinka ispratimo našeg dragog Antu, našeg Antiku, kako smo ga svi od milja zvali.

U ovaj tužan čas rastanka žao nam je što smo izgubili velikog čovjeka i marljivog kulturnog radnika.

Naš dragi Ante imao je široko srce i zato je imao širok krug poznanika i prijatelja, a to mu je pomoglo u njegovom neumornom radu oko sakupljanja i proučavanja našeg narodnog blaga, narodnih običaja i bunjevačke narodne nošnje.

Ante Pokornik spada među naše najbolje poznavaoce bunjevačkog narodnog folklornog blaga i narodnih rukotvorina i sav svoj život posvetio je sakupljanju i čuvanju tih narodnih vrijednosti, za to je živio i u to je svu svoju ljubav ugradio.

S velikim znanjem i ljubavlju sakupljao je bunjevačke narodne nošnje i druge narodne rukotvorine svih vrsta za svoju zbirku koju je s ljubavlju i pomno čuvao.

Svoje veliko umijeće pokazao je u nekoliko naših velikih akcija.

Kad je 1968. god. organizirana prva gradska Dužijanca u Subotici, naš Antika je te godine i nekoliko narednih godina bio glavni organizator folklornih grupa u bunjevačkim narodnim nošnjama. Također je tokom nekoliko godina vrlo mnogo učinio oko organiziranja živih slika u povorci Dužijance.

Među nama ima starijih koji se dobro sjećaju veličanstvenih proslava Dužijance 1968. god. i dalje nekoliko godina, ali možda nisu znali da je za to neizrecivo mnogo zaslužan naš vrijedni Ante, koji za to nikada nije tražio, ni dobio slavu i javna priznanja.

Druga velika aktivnost našeg Antike bila je u Kulturnom umjetničkom društvu "Bunjevačko kolo", koje osnovano krajem 1969. god. u Subotici.

Naš dragi Ante imao je široko bunjevačko srce koje je beskrajno volilo svoj narod, svoj grad Suboticu i ove bačke ravnice. Tu svoju ljubav mogao je ostvariti, jer se tada pred njim pružilo veliko polje rada. Za potrebe toga društva uredio je sve vrste bunjevačke narodne nošnje.

Volio je sve ono što je bunjevačko, ali se s najvećim poštovanjem odnosio prema svim kulturnim vrijednostima onih naroda i narodnosti s kojima kroz vjekove živimo zajedno.

Tu svoju širinu duha i veličinu srca najbolje je pokazao baš za vrijeme tih nekoliko godina kad je radio u "Bunjevačkom kolu".

Osim bunjevačke narodne nošnje, za "Bunjevačko kolo" uredio je sve vojvodanske narodne nošnje, kao što su šokačka, banatska, srpska i mađarska.

Također je uredio narodne nošnje iz drugih krajeva Jugoslavije. Tako je doista pokazao veliku ljubav

prema ljepoti narodne umjetnosti, koja je izražena u svim vrstama narodnih rukotvorina naših naroda i narodnosti.

Treća je akcija, u kojoj je naš Ante imao zapaženu ulogu, priređivanje velike izložbe u subotičkom sjemenu "Paulinum" u ljeto 1986. god. prilikom proslave 300. godišnjice doseobe jedne veće grupe Hrvata - Bunjevaca u Bačku.

U organiziranju i postavljanju bunjevačkog dijela te izložbe veoma mnogo je pomogao i naš Antika svojim savjetima i brojnim prilozi iz svoje zbirke. On je za tu izložbu živio i sve je učinio da pomogne njenim priređivačima.

Naveo sam samo neke akcije, ali on je svake godine s najvećim zanimanjem pratio Dužijancu na Veliku Gospu u subotičkoj katedrali i s ljubavlju je pomagao u njezinom organiziranju.

Njemu je bila stalna briga kako ćemo sačuvati naše narodne vrijednosti, a ovakve svečanosti su vrlo prikladna prilika za narodna okupljanja.

Ante Pokornik je također veliki poznavalac našeg narodnog blaga i sakupljao je narodne pjesme, osobito je volio bunjevačke kraljičke pisme.

Također je veoma dobro poznao bunjevačke narodne običaje i narodni život.

O tome je objavio nekoliko članaka u našim novinama "Bačko klasje", a osobito je zapažena njegova priča "Moj sokak", koja je objavljena u kalendaru "Subotička Danica" za 1989. godinu, a opisao je život i narodne običaje u svome sokaku i uspomene iz djetinjstva i mladosti.

Sve to što je objavljeno, to je svjedočanstvo o njegovoj ljubavi prema svemu ono što je lijepo u životu našeg naroda.

Ali, godine su prolazile i bolest je počela svoje osvajačko razaranje na njegovom tijelu. No, dok je postojala i najmanja snaga bolesnog tijela, već iznemogao on je s pažnjom pratio što se zbiva u našem narodnom i kulturnom životu. U razgovoru se uvijek vraćao na drage teme o svemu što je narodno.

Ali na žalost, zanijemila su ta usta koja su govorila s toliko ljubavi o svemu što je naše i što je lijepo. Umorno je stalo to veliko srce koje je bilo puno velike ljubavi prema svim ljudima, prema prijateljima i osobito prema članovima svoje obitelji.

Zato smo danas svi ovdje okupljeni tužni, ali najveća bol je u srcima njegovih najbližih.

Oni su zadnjih mjeseci za vrijeme duge i teške bolesti vodili stalnu borbu protiv njene velike i nevidljive moći, ali su vidili samo to da su svakim danom sve nemoćniji pred jačom silom smrti koja se približavala polako, ali sigurno. Na kraju su svi pobijedili. Smrt je otela iz njihove sredine dragog starješinu obitelji, koji je za njih živio i sve uradio.

Dragi prijatelju Ante, nas dvojica smo zajedno proveli bezbrojne sate zajedničkih razgovora i rada. Sada toga više nema. Zavlada je nijema šutnja i velika praznina u mom srcu i u mojoj duši. To je osjećaj kada zauvijek izgubimo nešto milo i drago, nešto nenadoknadivo.

Dragi naš Ante, volio si sve naše ljude i zato neka u njihovim srcima ostane blaga uspomena na tebe.

Volio si grudu ove naše ravnice i zato neka ona primi u zagrljaj tvoje iznemoglo tijelo da se odmoriš na Tvom zadnjem počinku.

Dragi naš Ante, neka Ti je hvala i slava!

Subotica, 22. kolovoza 1989.

Bela Gabrić

DAROVATELJI ZA FOND BISKUPA IVANA ANTUNOVIĆA

Zahvaljujemo svima koji su dali svoj prilog u Fond biskupa Ivana Antunovića za našu izdavačku djelatnost. Svaki dar nam je dragocjen, jer se troškovi tiska danomice povećavaju, i samom prodajom naših izdanja ne možmo pokriti sve izdatke. Ti izdaci pokrivaju se Vašim darovima. Preporučujemo se i ubuduće, a ovdje objavljujemo imena darovatelja od 7. kolovoza do 28. studenog.

Sestre Šabić	100. 000
Pera Ostrogonac	110. 000
Tomislav Vojnić	50. 000
Matilka Vojnić	50. 000
Cila Milanković	50 DEM
A. Vidić	50 DEM
J. Čović	100 DEM
M. Žrić	100 DEM
Roza Antunović	1000 DEM
Božena Vučević	150. 000
N. N. Zagreb	200. 000
Nevenka i Branko Vaci	500. 000
Vita i Lajčo Grunčić	1. 000. 000
Tilka Skenderović	100.000
Mirko Perušić	100.000
M. M. Šibenik	20.000
Marin Vuković	25.000
Matija Vuković	25.000
Lazar I. Krmpotić	4.000.000
Joza Pašić, Zagreb	500.000
A. S.	500.000
Justina Prčić	200.000
Jelka Mihaljev, Sombor	200.000
Sestre Prčić	300.000
Marin Gorjanac	150.000
Antun Gabrić	500.000
Kata Skenderović, Tavankut	1.000.000
Jovana Stantić	1.000.000

**HVALA VAM! DA NIJE BILO VAŠEGA DARA
OVAJ BROJ BAČKOG KLASJA NIKADA NE
BI UGLEDAO SVJETLO DANA.**

KNJIŽARA KRŠĆANSKE SADAŠNJOSTI

U Subotici je od 03. studenog (novembra) uz prisustvo župnika grada, subotički biskup g. Ivan Péntzes je blagoslovio knjižaru Kršćanske sadašnjosti – Agapé na Buvljaku.

U novoj knjižari može se nabaviti razne vjerske knjige, kalendari, audio i video kasete, razglednice, križevi, kipi i sl.

Preporučujemo novu knjižaru svima koji se zanimaju za vjerska izdanja.

Knjižara je otvorena svaki dan (osim nedjelje i srijede) od 8 do 14 sati.

POZIV

FOND BISKUPA IVANA ANTUNOVIĆA

19. studenog 1988. godine na završetku Znanstvenog skupa o životu i radu biskupa Ivana Antunovića, na prijedlog Mons. Franje Vujkovića, katedralnog župnika u miru, osnovan je "FOND BISKUPA IVANA ANTUNOVIĆA" za izdavačku djelatnost na hrvatskom jeziku u Bačkoj.

Svaki dobronamjernik, koji želi poduprijeti ovu plemenitu akciju, može svoj prilog osobno uručiti blagajni uredništva "Bačkog klasja":

ANDRIJI ANIŠIĆU
24000 Subotica
Trg žrtava fašizma 19

Na istu adresu prilog se može poslati poštanskom uputnicom. Dar se može ostaviti na bilo kojem župnom uredu uz napomenu da je to za Fond biskupa Ivana Antunovića.

Hvala za razumijevanje i podršku, kako bi i na ovaj način oživjelo među nama evangeli-zacijsko i preporoditeljsko djelo našeg velikog biskupa Ivana Antunovića.

Uredništvo

"BAČKO KLASJE" – +izdaje Bački dekantski ured, Bačka Palanka. GLAVNI I ODGOVORNI UREDNIK mr LAZAR IVAN KRMPOTIĆ, 21400 Bačka Palanka, Trg bratstva jedinstva 28. Telefon: (021) 740-468. Uređuje UREDNIČKO VIJEĆE. Suradnju i dopise šaljite na adresu odgovornog urednika. ADMINISTRACIJA LISTA: Župni ured Isusova Uskrsnuća, 24000 Subotica, Gajeva 2, Telefon: (024) 21-496. Narudžbe i uplate slati administraciji.

List izlazi četiri puta godišnje. List je oslobođen od poreza za promet na osnovu mišljenja Pokrajinskog sekretarijata za obrazovanje, nauku i kulturu, Novi Sad, br. 413-523/78 od 27.X. 1978.

Tisak: KS-AGAPE, 21000 Novi Sad, Cara Dušana 4.